

ŽELEZAR

JESENICE, DNE 21. FEBRUARJA 1985

ŠTEVILKA: 7 • XXXIV

Naš kovinar, svobodno glasilo delavcev KID, je kot predhodnik Železarja začel izhajati 26. januarja 1937. Železar izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirinajst-dnevnik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glasilo je ob 25-letnici predsednik Tito odlikoval z redom zaslug za narod s srebrno zvezdo. Glavni in odgovorni urednik Joža Vardi - Naslov: Uredništvo Železarja, SŽ - Železarna Jesenice. Številke internih telefonov: urednik 2618, administracija 2619 in 2621. Tisk: TK Gorenjski tisk, Kranj. Oproščen prometnega davka po pristojnem mnenju štev.: 421/1-72.

NA SEJAH VSEH TREH ZBOROV SKUPŠČINE OBČINE JESENICE PROGRAM AKTIVNOSTI ZA IZVAJANJE RESOLUCIJE ZA LETO 1985

Prihodnji četrtek, 28. februarja, se bodo na ločenih sejah sestali zbor združenega dela, zbor krajevnih skupnosti in družbenopolitični zbor Skupščine občine Jesenice. Predsedniki Marjan Drolc, Rina Klinar in Dante Jasnič predlagajo delegatom v razpravo in sprejem naslednje zadeve:

AKTIVNOSTI ZA IZVAJANJE RESOLUCIJE 1985

Izvršni svet Skupščine občine Jesenice predlaga delegatom vseh treh

zbora v razpravo in sprejem program aktivnosti za izvajanje resolucije o politiki izvajanja družbenega plana razvoja občine Jesenice za obdobje 1981-1985 v letu 1985, ki opre-

deljuje konkretne naloge in nosilce, in sicer:

I. RAZVOJ DRUŽBENO EKONOMSKEGA IN POLITIČNEGA SISTEMA

- krepitev delegatskega sistema in odnosov v svobodni menjavi dela (nosilci: OK SZDL, občinski svet ZSS in drugi organi družbenopolitične in samoupravnih interesnih skupnosti);
- krepitev ustavnega položaja in odgovornosti (skupščina in Izvršni svet Sob Jesenice);
- reorganizacija trgovine na drobno v skladu z obstoječimi potre-

(Nadaljevanje na 8. strani)

NEUSPELI REFERENDUM ODPIRA ŠTEVILNA VPRAŠANJA IN ŠE VEČ ZAHTEV ZA SPREMEMBO NAŠEGA DELOVANJA IN RAVNANJA

Ta čas v naši železarni intenzivno analiziramo vzroke za velik neuspeh na referendumu 7. februarja, ko smo se v temeljnih organizacijah združenega dela in delovnih skupnostih z osebnim izjavljanjem opredeljevali o predlogu samoupravnega sporazuma o skupnih osnovah in merilih za delitev sredstev za osebne dohodke in dela sklada skupne porabe. Poleg vzorčnega anketiranja delavcev se analizirajo tudi zapisniki sestankov samoupravnih delovnih skupin in sej delavskih svetov v TOZD in delovnih skupnostih v dneh pred referendumom, da bi iz vsega tega izluščili vzroke za ta neuspeh, ki ima tudi politično težo.

Če bi ta gradiva samoupravnih organov najbolj odgovorni dejavniki - poslovojni, samoupravni, družbenopolitični - sproti analizirali, ob večjem neposrednem sodelovanju z delavci pred referendumom, bi ob kritični in samokritični presoji lahko ugotovili, da je štirinajstnevna propagandno-informativna kampanja premalo, da premagamo nezaupanje delavcev, ki se je nabiralo že dalj časa, in jim v duhu zakona o združenem delu odgovorili na vprašanja, ki so se postavljala v razpravah o sporazumu. Če bi ravnali tako, potem bi ugotovili, da predlog še ni zrel za referendum, ker je obstajala še vrsta nejasnosti, pa tudi splošno vzdušje v TOZD in delovnih skupnostih mu ni bilo naklonjeno, in se odločili za kasnejši rok, kar bi bilo politično bolj zrelo, kot vztrajati na razpisnem roku in doživeti tak neuspeh. Res je tudi, da bi bil samoupravni sporazum lahko oblikovan bolje in da bi bili tudi rezultati referenduma drugačni, če bi delavce TOZD in delovnih skupnosti vključevali v razprave že pri oblikovanju tega samoupravnega dokumenta in če bi se tako intenzivna aktivnost, kot je potekala zadnji mesec, začela že 22. novembra 1984, ko je bil osnutek sporazuma predložen v javno razpravo. Razen tega bi pripombe in dopolnitve k osnutku sporazuma morali usklajevati delegati TOZD in delovnih skupnosti na nivoju Železarne, preden se je o njih opredeljevala strokovna skupina.

V razpravah o osnutku, še bolj pa o predlogu samoupravnega sporazuma o skupnih merilih in osnovah za delitev sredstev za osebne dohodke in dela sklada skupne porabe, sta bila v večini primerov prisotna dva argumenta, ki sta prav gotovo tudi osnovna vzroka za tak rezultat referenduma, in sicer:

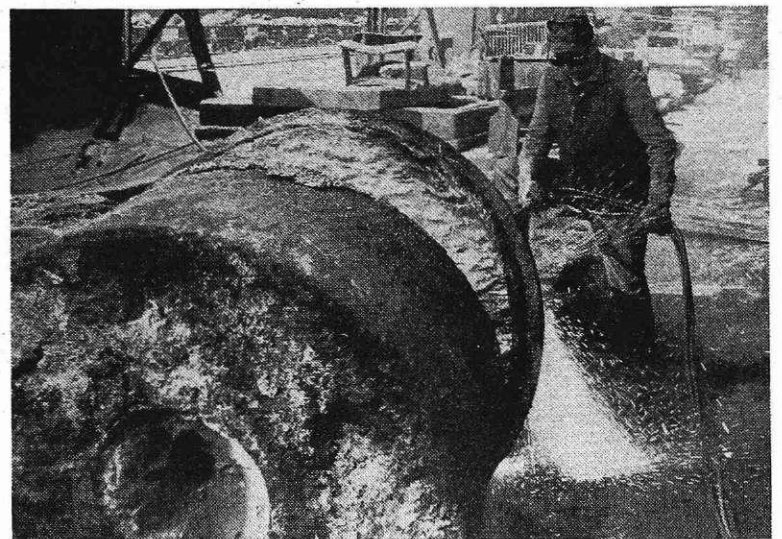
- nezaupanje v sporazum, da bi bistveno spremenil sedanje stanje in
 - da sporazum ne rešuje delitve osebnega dohodka po delu oziroma rezultatih dela, oziroma, da v njem niso opredeljeni elementi za stimulacijo dobrega in poštenega dela in kaznovanje slabega dela oziroma nedela.
- Če bomo poskušali analizirati vzroke za nezaupanje, bomo morali priznati, da smo veljavni samoupravni sporazum, sprejet 31. januarja 1978, vse preveč improvizirano »krpali«, čeprav v želji, da bi dosegli boljše delovne in poslovne rezultate, da smo si dovolili preveč prilaganje z različnimi stimulacijami trenutnemu stanju, da ne bi bilo prevelikih razponov ali odstopanj v posameznih temeljnih organizacijah, da smo med mesecem spreminjali že sprejete operative plene, včasih opravičeno glede na odvisnost od surovin, repromateriala, energije idr., večkrat pa tudi ne. Vse to je zmanjševalo zaupanje delavcev v stabilnost in pravičnost sistema delitve sredstev za osebne dohodke, kar so seveda občutili tudi v svojih osebnih dohodkih. O vsem tem smo veliko pisali tudi v našem Železarju, za kar smo bili nemalokrat deležni tudi graj; večkrat pa so o tem govorili in sprejemali tudi ustrezne sklepe in stališča v posameznih temeljnih organizacijah, toda stali smo na podjetniški obliki delitve sredstev za osebne dohodke in osebnih dohodkov.

Drugo vprašanje pa je mnogo bolj zapleteno in kompleksno, kot smo ga hoteli rešiti s predlaganim samoupravnim sporazumom. Pri tem vprašanju bi morali začeti pri samoupravnem sporazumu, ki ga sklepajo delavci temeljnih organizacij in s katerim urejajo pogoje za pridobivanje dohodka ter osnove in merila, po katerih bodo razporejali skupni prihodek, ki morajo biti takšna, kot navaja 69. člen zakona o združenem delu, da bodo zagotavljala pogoje za večanje produktivnosti dela, bolj racionalno in učinkovito izkoriščanje družbenih sredstev pri delu in poslovanju, zmanjševanje materialnih in drugih poslovnih stroškov temeljnih organizacij in ki se praviloma določajo za srednjeročno obdobje. To pa je osnova, oziroma pogoj, da delavci v temeljnih organizacijah določijo osnove in merila za delitev sredstev za osebne dohodke v skladu z načelom delitve po delu in rezultatih dela, kot to določajo 125., 126. in 127. člen zakona o združenem delu in ki bi morala izhajati iz skupnih meril, ki jih opredeljuje obravnavani sporazum. Pri tem pa gre tudi za uresničevanje načel enakopravnosti, vzajemnosti in solidarnosti tako znotraj temeljnih organizacij združenega dela, kakor med temeljnimi organizacijami v okviru delovne organizacije.

Posebno vprašanje, ki zadeva delitev osebnega dohodka po delu in rezultatih dela, je tudi neurejen odnos med delavci temeljnih organizacij in delovnimi skupnostmi skupnih služb, ki bi že zdavnaj moral biti urejen po načelu svobodne menjave dela med delavci TOZD in delovnih skupnosti.

Da bi ob razpravah o samoupravnem sporazumu zadeve še bolj zapletli in dvome še povečali, smo sočasno vrednotili zahtevnost del in nalog, pri čemer ni manjkalo subjektivnosti, različnih pritiskov in podobno. Čeprav je to izvedbeni dokument, ki mora slediti samoupravnemu sporazumu, je odigral tudi svojo negativno vlogo pri odločanju delavcev. Tudi v tem pogledu nismo upoštevali predlogov TOZD in delovnih skupnosti, da bi pred referendumom vsaj tri mesece poskusno obračunavali osebne dohodke po predlaganem sporazumu in novem vrednotenju zahtevnosti del in nalog. Tudi to je prispevalo k nezaupanju delavcev v nov sistem.

V tem negativnem izidu referenduma se na eni strani zrcali vzdušje v Železarni, na drugi pa tudi zrelost delavcev, da hočejo sporazum, ki bo urejal tudi pogoje za pridobivanje dohodka ter osnove in merila, po katerih bodo razporejali skupni prihodek med temeljnimi organizacijami in delovnimi skupnostmi in ki bo pomenil kvaliteten napredek pri urejanju dohodkovnih odnosov v Železarni in v okviru tega uresničevanje nagrajevanja po delu in rezultatih dela, skratka kvaliteten napredek pri uresničevanju ustavnega položaja delavcev. Zato se ne bi smeli predolgo zadrževati pri analizi vzrokov, temveč vse sile, znanje in sposobnosti vložiti v njihovo odpravljanje.

Čistilec odlitka v TOZD Livarna (foto I. Kučina)

POSLOVNI REZULTAT ŽELEZARNE V LETU 1984

V gospodarskem načrtu smo za leto 1984 načrtovali, da bomo dosegli 47.225 milijonov dinarjev celotnega prihodka, in sicer s prodajo 384.930 ton naših osnovnih proizvodov, s prodajo stranskih proizvodov, opravljanjem storitev prevažanja ter interno realizacijo.

Načrtovano prodajo proizvodov osnovne dejavnosti smo uresničili 94 %, za kar smo iztržili 34.004 milijonov dinarjev. Zaostanek za planiranim iztržkom iz tega naslova zna-

ša 3 %. Vzrok je v 3,5 % slabšem asortimentu prodanih izdelkov, ki je močno zaostajal predvsem v prvi polovici leta, nižji količini prodaje in v izvozu. Dosežena cena na tujem trgu

je precej nižja od domače, kar nam je prineslo za 1.041 milijonov dinarjev nižjo realizacijo. V primerjavi z letom 1983 pa smo iztržili za 82 % več. Struktura prodaje je bila boljša za 1,6 %, za 2,7 % je bila večja količina prodanih izdelkov, precej višja pa je bila tudi dosežena prodajna cena. Celotni prihodek, dosežen v letu 1984, je torej znašal 48.344 milijonov dinarjev, kar je za 2 % nad načrtovanim in za 81 % večji od doseženega v predhodnem letu.

Temeljne organizacije so do konca leta 1984 povečale zaloge nedovršene proizvodnje, polproizvodov in gotovih izdelkov za 1.134 ton, tako da je indeks rasti, tako imenovanega obsega poslovanja, le 179.

Stroški proizvodnje so znašali 41.644 milijonov dinarjev in so za 5 % presegle načrtovane, dosežene v lanskem letu pa za 86 %.

V okviru stroškov se je amortizacija po minimalnih, z zakonom določenih stopnjah povečala za 67 %, čemur je vzrok revalorizacija osnovnih sredstev konec lanskega leta, kolodacije osnovnih sredstev med letom in spremembe zakona o amortizaciji, ki zahteva, da se znesek negativnih tečajnih razlik, nastalih pri preračunih kreditov za osnovna sredstva, saldira z revalorizacijo osnovnih sredstev, kupljeni s temi krediti. Preostali znesek negativnih tečajnih razlik pa mora organizacija združenega dela vsako leto prenesti v amortizacijo najmanj 10 %. V Žele-

(Nadaljevanje na 3. strani)

GOSPODARJENJE IN URESNIČEVANJE STABILIZACIJSKEGA PROGRAMA

V torek, 12. februarja, so na letni delovni konferenci delegati osnovnih organizacij sindikata in člani izvršnega odbora pregledali svoje dosedanje delo in katere naloge jih še čakajo.

Glavni poudarek dela sindikata je bil na področju gospodarjenja in uresničevanja dolgoročnega stabilizacijskega programa. Osnovna naloga vseh zaposlenih je bila in bo večja produktivnost, ki je pogojena z boljšimi rezultati dela, zmanjševan-

njem stroškov, realnejšim planiranjem, prestrukturiranjem naših proizvodnih programov, boljšim izkoriščanjem delovnega časa, reševanjem problemov po samoupravni poti, večjim izkoriščanjem lastnega

(Nadaljevanje na 6. strani)

DELAVCI TOZD STROJNE DELAVNICE PONOVO DOKAZALI SVOJO SPOSOBNOST IN IZKUŠENOST

Delavci TOZD Strojne delavnice so ponovno dokazali svojo veliko izkušnost in sposobnost. Zaradi nepričakovane okvare na rotorju odpraševalnega ventilatorja sinter stroja v aglomeraciji je bilo potrebno izdelati novi rotor.

(Nadaljevanje na 2. strani)

ŠESTNAJSTO SREČANJE SAMOUPRAVLJALCEV »RDEČI PRAPOR«

V Kragujevcu je bilo 15. in 16. februarja šestnajsto srečanje samoupravljalcev iz vse Jugoslavije. Tema letošnjega srečanja je bila: Znanost, tehnologija, inovacije in delovna ustvarjalnost - dejavniki ekonomske stabilizacije in družbenega razvoja. Ni naključje, da je bila prav ta tema izbrana za to srečanje, saj je uveljavljanje znanja, novih tehnologij in inovacij ena osnovnih nalog pri izvajanju dolgoročnega programa ekonomske stabilizacije.

Dušan ČKREBIČ - predsednik predsedstva Socialistične republike Srbije, predsednik odbora 16. srečanja samoupravljalcev »Rdeči prapor«, je v svojem uvodnem referatu poudaril, da obravnavanje navedene teme pomeni IZZIV ČASU. Odgovor na ta izziv naj bi bile korenite spremembe v odnosu naše družbe do znanosti, tehnologije in inovacij. Zato se moramo opreti na lastne materialne, družbene in kreativne moči in jih izkoristiti v večji meri kot nam je to uspevalo doslej. Izkoristiti moramo naše lastno strokovno in tehnološko znanje, uveljaviti moramo ustvarjalnost in inventivno kreativnost milijonov delavcev v združenem delu in v celotni družbi.

Osnovna misel uvodnega referata v celoti podpira glavno usmeritev za

ključkov problemske konference Zveze komunistov Slovenije, ki je bila organizirana v juniju 1984 in na kateri so obravnavali naloge komunistov in drugih organiziranih subjektivnih sil pri razvoju in krepitvi inventivne dejavnosti. V teh zaključkih je rečeno, da je prava samoupravna družba možna le kot inovativna družba. Pogoj za temeljito menjavo našega odnosa do dela in razširjene reprodukcije, za zagotovitev kvalitetne spremembe v našem družbeno-ekonomskem razvoju je uveljavitev ustrezne inovacijske kulture - inovacijske miselnosti.

Kot gradivo za pripravo na 16. srečanje je bilo zbranih približno 150 prispevkov iz vseh naših republik in

(Nadaljevanje na 6. strani)

RAZEN PRI GRODLJU POVSOD ZAOSTAJAMO ZA PLANOM

Do 18. februarja smo (po podatkih statistične službe) izdelali 68.928 ton skupne proizvodnje in tako izpolnili 94,7 % operativnega programa. Operativni program so do sedaj izpolnile le štiri TOZD, in sicer Plavž, Valjarna blumingštel, Valjarna žice in profilov in Želbarna. Ostale TOZD lanskega plana še niso dosegle.

V TOZD Plavž so izdelali 8.737,5 ton grodlja, kar je 104,6 % družbenega plana, ki je enak operativnemu programu.

V TOZD Jeklarna so v osemnajstih dneh vili 22.408 ton jekla in so za 4,2 pod družbenim planom in 6,8 % pod nekoliko višjim operativnim programom.

V trinajstih odpremnih dneh smo odposlali 17.735,2 ton gotovih izdelkov in storitev in tako izpolnili 90,9 % družbenega plana in 94,7 % operativnega programa. Precej pod planom sta TOZD Livarna in Jeklovlek.

TOZD VALJARNA BLUMING ŠTEKEL: TEHNOLOŠKI PROBLEMI IN KVALITETA

O težavah, s katerimi se pri proizvodnji srečujejo v TOZD Valjarna bluming štekel, je bilo doslej že veliko napisanega. Tudi v Železarni smo pisali o tehnološki problematiki v tej temeljni organizaciji, o kvaliteti njihovih izdelkov, o delovni in tehnološki disciplini. »Mnogo tistega, kar je bilo doslej povedanega, drži, vendar krožijo tudi govorice, ki mečejo slabo luč na delavce naše temeljne organizacije, ker niso vedno resnične. Zato menimo, da je potrebno spregovoriti tudi o proizvodni problematiki naše temeljne organizacije,« sta menila Aleksander Mandelj, vodja TOZD in tehnolog Franc Podlipnik v razgovoru o tehnoloških problemih in s tem povezano kvaliteto izdelkov v njihovi temeljni organizaciji.

»TOZD Valjarna bluming štekel je zaradi svojega dela zelo specifična temeljna organizacija. Pri nas kombiniramo valjanje iz potisne peči in iz globinskih peči, ob istočasnem valjanju gredic in predtrakov za štekel. Valjarni, ki bi imele podoben program valjanja, v svetu ni, zato so pogoste primerjave z drugimi valjarnami neosnovane,« je dejal Aleksander Mandelj. »Pri nas gre v bistvu za dve valjarni, združeni v eno smeri.

Valjarne štekel, ki jih je po svetu dosti, so zelo pripravne za izdelavo manjših serij TVT istih dimenzij, vendar njihove predproge ne valjajo gredic. Vedno bolj se uveljavljajo tudi konti proge za valjanje trakov, kjer je postavljenih nekaj ogradij, tudi pet do sedem zapovrstjo, tako da valjanje poteka samo v eni smeri. Take konti proge so sicer namenjene za valjanje velikih serij trakov, vendar je na njih tudi sigurnost valjanja veliko večja kot pri nas. Primerjava dela na taki konti progi z našim delom na štekelu skorajda ni mogoča. Že sama obremenitev valjev je tam petkrat manjša, saj gre valjanec le enkrat čez vso prog, medtem ko mora iti pri nas petkrat gor in dol, ker je proga toliko krajša. Na konti progi lahko valje različno brusijo, kar prispeva h kvaliteti valjanja. Kvaliteta traku s konti proge pa je boljša tudi zato, ker se med valjanjem ne pojavljajo razlike v temperaturi med sredino in koncem traku tako kot na krajših progah.

Poleg tega, da je na konti progah lažje doseči kvaliteto proizvodnje, je veliko bolj enostavna tudi priprava programa valjanja preko potisne peči. V naši valjarni moramo kombinirati valjanje preko potisne peči in preko globinskih peči, pri čemer smo zelo odvisni tudi od discipline vlivanja v jeklarni.

Pri konti progah velja, da nekaj trakov izvaljajo poskusno, preden se začne valjati zares. Pri nas pa velikokrat izvaljamo samo po nekaj trakov, dva ali tri, neke kvalitete oziroma dimenzije, tako da si poskusnega valjanja ne moremo privoščiti.

»Valjamo preko sto različnih kvalitete jekel v različnih dimenzijah. Za vsako od teh je potreben drugačen način valjanja in sproti prilagajanje tem zahtevam terja od valjavcev veliko napora, kajti vsaka od kvalitete ima svojo tehnološko pot. Taka razdrobljenost proizvodnega programa povzroča več izmeta, pa tudi večje zaloge pločevine nastanejo zaradi tega,« pravi Franc Podlipnik.

»Na proizvodne rezultate oziroma na kvaliteto izdelkov in količino izmeta zelo vpliva tudi stanje naprav. V naši temeljni organizaciji imamo preko 40 % zastojev ob velikem pomanjkanju rezervnih delov.

Ti zastoji so razdrobljeni, torej imamo veliko manjših zastojev, kar zelo vpliva na ritem valjanja. Zastoji povzročajo težave tako pri valjanju kot pri segrevanju vložka, posledica tega pa so slabo izvaljeni trakovi. Valji na štekelu se med zastojem hladijo, kar pomeni daljši čas valjanja, s tem pa tudi daljše zadrževanje šarže na temperaturi ogrevanja in večjo porabo energije ter manjšo propustnost globinskih peči.

Nekatere naprave v valjarni bluming štekel so dotrajane, nekatere pa skoraj niso več primerne za proizvodnjo, kot:

— naprava za odbizig škaže,

- hladilna linija za hlajenje TVT za štekel,
- hladilne jame,
- nastavna naprava na štekelu in
- merilec debeline na blumingu in štekelu.

Slabo stanje teh naprav nedvomno vpliva na kvaliteto izdelkov, pomeni pa tudi veliko večjo obremenitev za zaposlene. Dostikrat je proizvodnja zaradi izpada nekaterih od teh naprav preveč improviziрана in s tem tudi preveč rizična. Posledica teh v nedogled ponavljajočih se zastojev je nezadovoljstvo delavcev, zato bodo morali naprave čimprej usposobiti za normalno delo, kar je tudi sestavni del njihovega kratkoročnega načrta.

Delavci te temeljne organizacije vidijo edini izhod iz sedanje situacije v rekonstrukciji celotne valjarne, kot je predvideno v srednjeročnem planu. Načrtujejo izgradnjo nove potisne peči in predgrevanja na štekelu, nabavo novega žerjavi v hali valjarne, razširitev adjuštaže bluminga in modernizacijo adjuštaže štekla. S to rekonstrukcijo se bo dvignila kakovost njihove proizvodnje in zmogljivosti valjarne se bodo povečale.

Z izgradnjo hladne valjarne Bela in s pričetkom proizvodnje za izvoz so se pri njih zelo povečale zahteve glede kvalitete izdelkov in dimenzij. Te zahteve bodo še večje s pričetkom obratovanja nove jeklarne. Le s pospešenim ukrepanjem pri rekonstrukciji in modernizaciji bodo tem zahtevam tudi kos, kljub temu da so pri razvijanju in modernizaciji valjarne precej zaostali. V proizvodni verigi je za njimi nova hladna valjarna, kar jim je že prineslo večje kvalitete zahteve, sedaj pa se gradi nova jeklarne, ki bo v proizvodni verigi pred njimi in če temu razvoju tudi v TOZD Valjarna bluming štekel ne bodo sledili, bodo postali ozko grlo v proizvodnji.

Precej so zaostajali na tehnološkem področju, vendar so zlasti v zadnjem letu zelo napredovali. Izboljšala se je tudi tehnološka disciplina. Izdelali so nove mesečne analize proizvodnje, s katerimi seznajajo tudi valjavce. Rezultati pa kažejo, da vse le ni odvisno samo od stanja naprav, ampak v veliki meri tudi od njih samih. Prav zato, ker hočejo dati poudarek delu posameznika, bodo čimprej izdelali take kriterije za nagrajevanje, ki bodo zlasti valjavce spodbujali k čim boljšim rezultatom.

»Naloge, ki smo si jih zastavili v zvezi z rekonstrukcijo in modernizacijo TOZD Valjarna bluming štekel,« sta poudarila sogovornika, »pa bomo morali izvajati tako, da bo vpliv človeka na proizvodnjo čimmanjši in da bo vsa proizvodnja vodena računalniško in tako kar najbolj zanesljiva.«

INFORMACIJA O STANJU PROJEKTA JEKLARNA 2

V januarju in februarju dela dobavitelj opreme in inženiring uslug MANNESMANN DEMAG intenzivno na usklajevanju svojih predlogov z nami. Ob veljavnosti pogodbe smo sicer imeli že določen razpored naprav, vendar se je pri projektiranju pokazalo, da je bilo potrebno prvotni razpored nekaterih naprav v halah malenkostno spremeniti zaradi naših zahtev ali pa zaradi izmer, ki so jih ugotovili projektanti DEMAGA.

Deloma je na razpored naprav vplivalo tudi delovno območje žerjavov, saj morajo vse naprave biti dostopne z žerjavi. Posebno usklajevanje smo imeli pri obločni peči, ki bo obdana z zvočno izolirano komoro, sama peč pa ima poleg običajne opreme še kislikovo kopje in odsesavanje prahu iz komore peči.

Za naprave za izvenpečno metalurgijo je žal DEMAG dobil šele v januarju izvajalca, to je STANDARD MESSO, ki je sicer v grupi MANNESMANN in ki nam je dobavil že sedanjo napravo pri ASEA peči. Iz izkušenj na tej napravi so jeklarji, strokovnjaki RO in sektorja novogradenj dali zelo koristne predloge za izvedbo nove naprave.

Za napravo za kontinuirno vlivanje imamo že del načrtov, ki jih je prevzel RUDIS Trbovlje in njihov izvajalec STT. Dele naprav že izdeluje DEMAG.

Dogovorili smo se za razpored naprav v hali adjuštaže. Pri tem so sodelovali metalurški valjarne bluming in RO. Na mehanizaciji dela v adjuštaži doslej nismo v Železarni dovolj naredili in je bilo zato to področje za nas dovolj težko. Kot novost je obra-

čalec slabov, rezalni stroj s praškom in signirni stroj.

Odprta je še izvedba cevovodov za odpraševalno napravo, razgovori bodo v tem tednu. Ravno zaradi tega DEMAG še ni dal vseh podatkov za obremenitve hale silosov, kar ovira delo GRADISA pri projektiranju tega dela hale.

Demag je predložil izvedbo naprave za kompenzacijo jalove energije, na katero morajo dati mnenje naši strokovnjaki. Tudi to bomo obravnavali v tem tednu.

Naši predstavniki so si pred kratkim ogledali delovanje naprave za izkoriščanje toplote iz vodnohlajenih sten in oboka peči. Ta naprava bo pripomogla k varčevanju z energijo, saj bomo z njo pridobivali toplo vodo. Dalje so bili razgovori o izvedbi hladilnih sistemov, merilni in regulacijski tehniki in o črpalnici.

Izvajanja del za izvedbo procesnega računalnika so v polnem teku.

S predstavnikom PROCESS CORPORATION in Železarno Ravne usklajujemo izbrano programsko in aparaturno opremo.

Sektor novogradenj

DELAVCI TOZD STROJNE DELAVNICE PONOVO DOKAZALI SVOJO SPOSOBNOST IN IZKUŠENOST

(Nadaljevanje s 1. strani)

O izdelavi novega rotorja smo se odločili v četrtek, 31. januarja, na dopoldanski izmeni, ko smo z vodstvom konstrukcijske delavnice in vodstvom TOZD Strojne delavnice ocenili, da je možna takojšnja izdelava. Iz oddelka TIDN — TOZD Vzdrževanje je takoj prišel tovariš Legat, ki je rotor posnel in skiciral ter do 19. ure že izdelal načrte, potrebne za nadaljnjo izdelavo. Medtem so delavci priprave materiala v dogovoru s pripravo dela TOZD Strojne delavnice že pripravljali surovce za posamezne elemente rotorja, v oddelku težke obdelave na Javorniku je istega dne štekel obdelava na popoldanski izmeni.

Delovna skupina konstrukcijske delavnice je pod vodstvom izkušeneega Lovra Kalamarja takoj pristopila k pripravi in izdelavi lopatic rotorja in v soboto, 2. februarja, je bilo pripravljenih že precej elementov, ki

jih je bilo potrebno še obdelati in pripravi za sestavo ter varjenje. Ista skupina je z delom nadaljevala tudi v nedeljo, 3. februarja. V torek, 5. februarja, je bil rotor že na struženju v strugarni, medtem pa je bila izdelana tudi nova gred rotorja. Ključavnice rotorja in lopatic so rotor kompletirali in ga dovolj kvalitetno uravnotežili in 8. februarja je bil rotor odpeljan na aglomeracijo.

Dobavni rok rotorja tudi pri zunanjih dobaviteljih ni krajši od devetih mesecev, zato menimo, da je to velik uspeh, ki marsikaj dokazuje.

Vsem sodelavcem, ki so kakorkoli sodelovali pri tem, še posebej pa delavcem konstrukcijske delavnice: Lovru Kalamarju, Miklošu Nemoda, Antonu Robiču in varilecema Andželu Hrvačinu ter Rasimu Numanoviću se zahvaljujemo za požrtvovalno delo in jim za doseženo čestitamo.

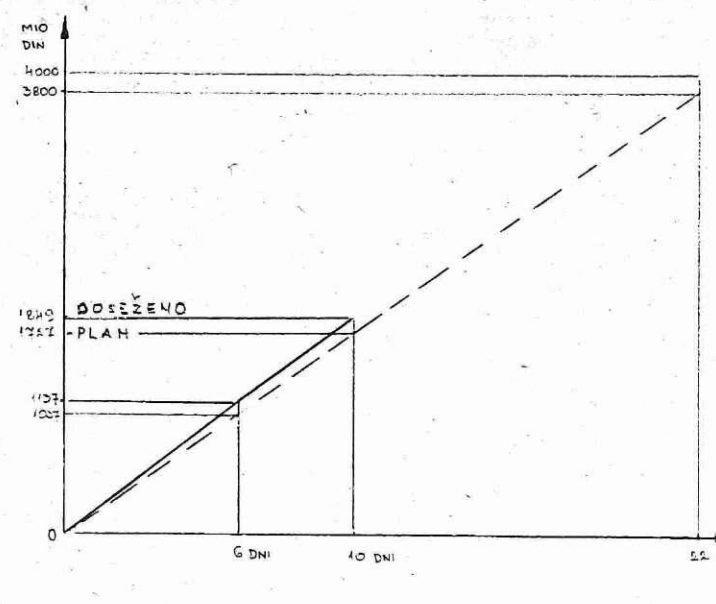
Delavci TOZD Plavž

DOSEGANJE SKUPNEGA CILJA POSLOVANJA V FEBRUARJU

V devetih delovnih dneh februarja smo dosegli 1.849 milij. din realizacije — povprečno 184,9 milij. din na dan in tako za sedem odstotkov presegli planirano realizacijo za deset dni, ki je 1.727 milij. din ali 172,7 milij. din na dan.

Ugodni rezultati iz prvih šestih dni februarja nekoliko upadajo, vendar ob enakem tempu odprme še lahko dosegemo 4 milijarde din realizacije, kar zadošča za 7.000 din stimulacije.

Oddelek za nagrajevanje

OGNJEVZDRŽNI MATERIALI ZA PRVO TROMESEČJE ZAGOTOVLJEN

O preskrbi z ognjevdžnimi materiali in problemi, ki jih imajo pri tem, smo se pogovarjali z delavci Vatrostalne TOZD Jesenice: direktorjem temeljne organizacije Džafarjem Alibegovićem, Branimetom Markizetijem, vodjo priprave dela, Aleksandrom Droletom, vodjo nabave in Jožetom Kusom, pomočnikom direktorja.

Delovna organizacija Vatrostalna Zenica TOZD Jesenice gradi, vzdržuje in projektira industrijske peči. Našo železarno oskrbuje z različnimi ognjevdžnimi materiali: šamotni, bazni, siliko, dolomitni in podobni. Kvalitete teh materialov so različne, odvisno od proizvajalcev, med katerimi so Silika Gostivar, Zagorka Bedekovič, CER Čačak, Partizan Prilep in Vatrostalna Busovača.

V lanskem letu so načrtovali, da bodo potrebovali 31 tisoč ton ognjevdžnega materiala, od tega največ baznih, siliko in dolomitnih materialov, ki jih potrebujejo za obzidavo metalurških peči in ponvic.

Porabili pa so kar tri tisoč ton več materiala, predvsem zaradi izrednih remontov. Priznamokljaj so pokrili z zalogami, vzmok, izvenplanskimi naročili in zamenjavami med skladišči. V Slovenskih železarnah se je namreč uveljavila praksa, da material za obzidavo metalurških peči kroži iz skladišča v skladišče in je tako skoraj tisoč ton potrebnega ognjevdžnega materiala stalno v obtoku in dostopen, ko ga nujno potrebujemo.

Lani je jeseniška Vatrostalna dobro poslovala. Preseglji so plan proizvodnje in zaključili poslovno leto brez izgube, njihovi osebni dohodki pa ne presegajo dogovorjenih družbenih okvirov.

Letos bo naša železarna potrebovala okrog 28 tisoč ton ognjevdžnih materialov, Slovenske železarne pa 42 tisoč ton. Opazno je zmanjšanje količine potrebnih ognjevdžnih materialov, ker metalurški tehnološki proces napreduje in je vedno več izvenpečne obdelave jekel in vakuumske tehnologije. Tudi cene ognjevdžnih materialov so vedno višje in narekujejo večjo modernizacijo metalurške tehnologije, saj remont ene SM peči stane že več starih milijard din.

V Vatrostalni imajo težave zaradi nerednih dobav ognjevdžnega materiala, vendar imajo količine, potrebne za prvo tromesečje, zagotovljene. Surovin za ognjevdžne materiale je vedno manj saj smo v povojnih letih zelo malo denarja namenili za razvoj in raziskave novih nahajališč teh surovin. Črni metalurgiji grozi, da bo kmalu ostala brez ognjevdžnih materialov, saj njihovi proizvajalci nimajo svoje surovinne baze. Ta problem bo možno rešiti le s sovlaganjem železarn v razvoj in raziskave industrije ognjevdžnih materialov.

Na Jesenicah problem surovin delno rešujejo s prebiranjem in ponovno uporabo sekundarnih surovin. Lani so s prebiranjem pridobili skoraj sedem tisoč ton potrebnih surovin in tako občutno zmanjšali potreben uvoz. Veliko bi si lahko pomagali tudi s šamotarno, saj ima kapacitete za deset tisoč ton surovin, s čimer bi zadostili potrebam vse slovenske industrije.

Sogovorniki so ocenili, da bo zaradi grehov iz preteklosti letošnje leto za Slovenske železarne zelo kritično. Proizvajalci ognjevdžnih materialov so namreč izčrpali svoje zaloge, poleg tega so zaradi devizne problematike prisiljeni izvažati; izčrpali smo nahajališča surovin, novih kapacitet pa ni. Poleg tega še vedno ni usklajenosti med proizvajalci ognjevdžnih materialov in črno metalurgijo. Te probleme bo treba v okviru SOZD Slovenske železarne v dogovoru s proizvajalci ognjevdžnih materialov in Vatrostalno čimprej rešiti, saj se drugače lahko zgodi, da bodo zaradi pomanjkanja ognjevdžnega materiala v drugem tromesečju metalurške peči morale mirovati.

Lilijana Kos

DRAGI UČENCI!

Čez nekaj mesecev boste zapustili šolske klopi. Toda še preden se boste poslovili od šole, v kateri ste dobili osnovno pruenost za življenje od učiteljev, ki so morali razumeti vaše odraščanje od otroka do mladostnika, se boste morali odločiti.

KAJ in KAM po osnovni šoli?

Vabimo vas, da si ogledate Center srednjega usmerjenega izobraževanja na Jesenicah (CSUI) in se posebej pozanimajte za metalurško in kovinarsko usmeritev, programe, značilne poklice ter dela in naloge, ki jih boste lahko opravljali po končanem izobraževanju.

ŽELEZARNA JESENICE vam nudi štipendijo in še druge ugodnosti, po končanem šolanju pa zaposlitev v svojih temeljnih organizacijah. Razpis za štipendije bo objavljen v Delu, večkrat pa ga bomo ponovili v mesecih marec, april in maj v Železarni.

Podrobne informacije dobite vsak dan na kadrovskem sektorju Železarne Jesenice, kjer lahko dvignete tudi prijavnico za štipendijo. Pridite s svojimi starši in vsi skupaj vam bomo pomagali izbrati pravi poklic.

OPRAVIČILO LP LJUBLJANA

V 5. številki Železarnja, 7. februarja, je zaradi izredne naglice pri tisku, zaradi pravočasnega izida glasil, ki jih tiskamo, prišlo do zamenjave strani v Železarni, kar nam je zelo neprijetno.

Bralcem in uredništvu se oprostamo
Tiskarna Ljudska pravica Ljubljana

PRIPOMBE IN STALIŠČA DELAVCEV IZ JAVNE RAZPRAVE O SAMOUPRAVNEM INFORMIRANJU IN KOMUNICIRANJU V ŽELEZARNI

V drugi polovici januarja je v Železarni potekala javna razprava o samoupravnem informiranju in komuniciranju. Gradivo za javno razpravo je bilo objavljeno 17. januarja v Železarju, omejilo pa se je na to, koliko so sklepi delavskega sveta Železarne (14. februar 1984), ki naj bi bili osnova in usmeritev za odpravo pomanjkljivosti na področju informiranja in komuniciranja, že uresničeni.

Nekatere SDS so očitale gradivu za javno razpravo, da podaja in povzema le obstoječe stanje, ne nakazuje pa ustreznih predlogov za njegovo izboljšanje. Pripomba je umestna, vendar le za tisti del gradiva, ki se nanaša na vsebinsko zasnovo Železarja, saj namen gradiva ni bil predlagati nove rešitve, sklepe, itd., temveč pregledati in pridobiti tudi mnenja SDS, koliko in kako se že sprejeti sklepi uresničujejo.

Ker je v gradivu dan poseben pou-darek vsebinski zasnovi Železarja, pogledjmo najprej nekatere zanimivejše pripombe in predloge, ki zadevajo glasilo Železar. SDS OŠDČN in ERC sta bili kritični do uvodnikov. Po njenem mnenju uvodnik ne more biti rezerviran le za urednika, ampak naj bi bilo avtorjev več, odvisno od aktualne tematike. Opravičijo naj svoj namen, tako kot uvodnik v 4. številki z dne 31. januarja 1985. Na skupnem sestanku družbenopolitičnih organizacij pa je predsednik predsedstva stalne akcijske konference zveze komunistov v Železarni menil, da naj bi uvodnik ustvarjal pravilno politično klimo, ne pa da se v njem pogosto napada delo članov zveze komunistov. SDS OŠDČN tudi meni, da so uvodniki preveč kritizer-ski.

SDS operativa (sektor novogra-denj) je imela pripombo, da glasilo Železar večkrat objavlja podatke, ki imajo značaj poslovne tajne. To ima dokaj negativne posledice in povzro-ča Železarni poslovno in moralno škodo. Pripomba SDS operative je v zaostrenih oziroma kriznih pogojih gosposdarjenja še kako umestna. Vendar se postavlja vprašanje, kate-ri podatki imajo značaj poslovne taj- ne in kdo jih za take lahko določi. . .

SDS RO pa pogrša članke, ki bi bili bolj polemični. Obstaja vtis, da taki članki niso zaželeni.

V javni razpravi so bili izraženi — na kratko — še naslednji predlogi in pripombe: V Železarju je premalo in- formacij z nivoja SOZD SZ (KO-FI, Družbena prehrana, Hladna valjar- na Jesenice); v Železarju bi moralo biti več člankov o delovanju SIS (Strojne delavnice), prispevkom in sestavkom SDS v Železarju je po- trebno dati komentar na postavljeno vprašanje (Energetika); Železar naj bo vsebinsko bolj naravnani na doga- janja v Železarni, zmanjša naj se pre- pise iz raznih drugih publikacij (E-TKR-N); v Železarju naj se uvede rubrika, podobna tisti v radiu »Kje pa vas čevlji žuli« ali pa »Delegati sprašujejo« (Jeklovlek); povratne in- formacije bi bilo potrebno objaviti v Železarju (Valjarna debele pločevine).

Ker smo ukinili »zelene informaci- je«, je CPSI dolžan posredovati odgo- vore le v primerih, kjer gre za širša vprašanja, ki se nanašajo na širši in- teres delavcev. Ostala vprašanja pa morajo SDS pridobiti od vodij TOZD in delovnih skupnosti in ne od stro- kovnih služb. Delavski svet delovne skupnosti za ekonomiko, TKR in no- vogradnje je opozoril na problem, kako narediti selekcijo med vpraša- nji, na katera lahko odgovorijo še vo- dja TOZD ali njegovi sodelavci, oziro- ma kdaj je potreben odgovor na dru- gi ravni.

V TOZD Energetika (SDS delavni- ca TE) v zvezi s povratnim informi-

Železarski globus

ŠVEDSKA

Švedska družba AGA Geotronics AB je razvila nov laserski sistem, ki omogoča boljše kontrolo obrabe in uporabe obzidave za jeklarske pon- ve. S tem sistemom je mogoče takoj dobiti natančen profil obrabe obzida- ve ponve, in sicer grafično, kar omogo-ča eventuelno nadaljnje ukrepa- nje. Po mnenju švedskega podjetja, ki je ta sistem razvilo, je z njim mo- goče doseči:

- manjšo porabo ognjestalne ob- zidave ponev in s tem manjše stro- ške na tono proizvedenega jekla,
- optimalen potek obzidave,
- povečano varnost pri delu s ponvami,
- izboljšano načrtovanje poteka dela s ponvami in njihove obzidave,
- hitro ukrepanje pri različnih postopkih v zvezi z ognjestalno obzi- davo.

ranjem opozarjajo, da morajo rešiti neodgovornost njihovih predpostavljenih od vodij SDS do vodij TOZD itd., ker v večini primerov ostanejo brez jasnega odgovora na zastavljena vprašanja. Do povratnega infor- miranja so kritični tudi v drugih temeljnih organizacijah (Valjarna de- bele pločevine, Plavž, Remontne de- lavnice, Valjarna bluming štekel), le v Žičarni ugotavljajo, da je povratno informiranje po novem sistemu do- bro zaživelo. SDS vodstvo meni, da po ukinitvi »zelenih informacij« vo- dja TOZD redno in dosledno odgovar- ja na vprašanja SDS in je tak način posredovanja odgovorov popolnoma zadovoljiv. Ne deluje pa povratno in- formiranje delegacij. Podobno meni- jo druge SDS v Žičarni.

Delavci so bili v javni razpravi ze- lo kritični do povratnega informira-

nja v delegacijah in do (ne)delova- nja delegatskega sistema. Pokazali so številne vzroke nedelovanja dele- gacij, ki pa niso toliko v gradivih in sistemu informiranja in komunicira- nja (na kar so opozorili v lanskoletni javni razpravi), temveč so globlji in zadevajo temeljna vprašanja delova- nja delegatskega sistema.

Delegatski sistem bi bilo potrebno še dopolniti, ker je organiziranost delegacij nepopolna. Delo delegacij je treba racionalizirati in zmanjšati število delegatov (združiti delegacije za samoupravne interesne skupno- sti). Za odločanje še vedno manjka alternativnih predlogov, po katerih bi se lažje odločali. Številne odločitve so sugerirane in delegati praktič- no o ničemer ne odločajo, temveč potrdijo le tisto, kar jim je predlaga- no. Izpopolniti bi bilo treba delegat- ski sistem in utrditi odgovornost predlagateljev za podane predloge.

Na osnovi mnenj iz javne razpra- ve lahko tudi sklepamo, da je stanje informiranja preko oglasnih desk v Železarni zelo različno. Izredno kri- tični so bili delavci v TOZD Valjarna bluming štekel, kjer — po njihovem mnenju — v nekaterih oddelkih sploh nimajo ustreznega prostora za oglasne deske, drugod pa so le okras, saj zanje ni nihče zadolžen.

Ker je od zadnje analize oglasnih desk minilo že nekaj let, je delavski svet delovne skupnosti KSI zadolžil CPSI, da pripravi analizo stanja in- formiranja prek oglasnih desk.

Center za proučevanje samoupravljanja in informiranje — Ivan Puc

POSLOVNI REZULTAT ŽELEZARNE V LETU 1984

(Nadaljevanje s 1. strani)

zarna se je amortizacija iz tega na- slova povečala za 284 milijonov di- narjev, in sicer v temeljnih organiza- cijah Jeklarna, Hladna valjarna Be- la, Željarna in v delovni skupnosti E-TKR-NG.

Materialni stroški so se povečali za 83 % in so znašali 37.577 milijonov dinarjev. V primerjavi z letom 1983 so stroški za porabljene surovine večji za 80 %, stroški energije za 96 %, za 96 % pa so se povečali tudi stroški remontov in rednega vzdrže- vanja. Povečanje materialnih stroš- kov je bilo v zadnjih treh mesecih letošnjega leta nekoliko nižje, kot ga izkazuje v prvih desetih mesecih 1984, čemur je vzrok močan porast cen surovin in energije v zadnjih treh mesecih 1983. leta. Del teh po- dražitev pa se je neposredno odražal tudi na rezultatu prvega polletja 1984.

Planirane stroške proizvodnje smo presegle za 5 %. Temeljne orga- nizacije izkazujejo znižanje planira- nih stroškov, vendar pa so stroški zaradi višjih cen surovin in energet- skih medijev od načrtovanih cen, po- rasli za 1.528 milijonov dinarjev, po- sebni stroški izvoza pa so znašali 231 milijonov dinarjev.

Velik razkorak med cenami suro- vin in energetskih medijev ter ceni- mi naših izdelkov, ki je bil izrazit v prvi polovici letošnjega leta, se je v drugi polovici leta zmanjšal. V zad- njem trimesečju smo v skladu s sprejetimi ukrepi za odpravo motenj uvedli posebno stimulacijo osebnih dohodkov glede na višino fakturira- ne mesečne realizacije. Le-ta je bila v poprečju v zadnjih treh mesecih večja za 1,1 milijona dinarjev od po- prečnega meseca v prvih devetih mesecih. Na drugi strani pa je na vi- šino materialnih stroškov, kot tudi na realizacijo (boljša struktura izdel- kov) vplivalo tudi uspešno delo na- prave za kontinuirno vlivanje jekla in VOD naprave v Jeklarni in seveda uspešno delo posebno nekaterih temeljnih organizacij — Hladne valjar- ne Bela, Jeklovlek, Elektrode, Livar- na, Valjarna debele pločevine, Profi- larna in Vratni podboji. Vse to se odraža v manjši razliki med rastjo celotnega prihodka in materialnimi stroški, kot pa je bila v prvem polle- tju in devetih mesecih 1984 leta.

CELOTNI PRIHODEK IN NJEGOVA DELITEV

(v milij. din)

	Plan 1984	Doseženo 1983	1984	Indeks	
	(1)	(2)	(3)	(3:1)	(3:2)
Celotni prihodek	47.225	26.727	48.344	102	181
Stroški — zaloga	39.815	22.090	40.881	103	185
Dohodek	7.410	4.637	7.463	101	161
Obveznosti iz dohodka	3.287	2.186	3.991	122	183
Čisti dohodek	4.123	2.451	3.472	84	142
— OD	2.755	2.017	2.946	107	146
— stanovanj. prisp.	121	212	285	236	135
— skladi	1.336	274	525	39	192
Izguba	— 89	— 52	— 284	320	542

OBVESTILA KOLEKTIVU — OBVESTILA KOLEK

RAZPORED DEŽURNIH ŽELEZARNE OD 25. FEBRUARJA DO 3. MARCA

25. februarja, Albina TUŠAR, član PO, Blejska Dobrava 16/b, tel. št. 83-082.
26. februarja, Romana BRADIČ, vodja TOZD Družbena prehrana, Jese- nice, Titova 22, tel. št. 83-276.
27. februarja, Božidar BARTELJ, podpredsednik PO, Jesenice, Titova 3/a, tel. št. 81-453.
28. februarja, Janez BEGEŠ, vodja TOZD Elektrode, Lesce, Na trati 59, tel. št. 74-766.
1. marca, Janez BIČEK, vodja TOZD Jeklarna, Jesenice, Udarne 9, tel. št. 83-193.
2. marca, Stanko Čop, vodja invest. razvoja, Žirovnica 90/a, tel. št. 80-036.
3. marca, Zdravko ČRV, vodja invest. razvoja, Jesenice, Cesta 1. maja 32, tel. št. doma 2660.

Dežurstvo je vsak delovni dan od 14. do 6. zjutraj naslednjega dne, in si- cer tako, da je dežurni v tem času dosegljiv doma. Ob sobotah, nedeljah in praznikih traja dežurstvo od 6. ure zjutraj do 6. ure naslednjega dne.

V času dežurstva mora dežurni opraviti en obhod po Železarni, svoja opažanja vpisati v dežurno knjigo ter o tem poročati ob predaji dežurstva podpredsedniku poslovnega odbora.

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

DATUM:	DNEVNI:	NOČNI:
DATUM:	DNEVNI:	NOČNI:
PONEDELJEK — 25. 2.	JOŽE ZIDAR	MARJAN DROLČ
TOREK — 26. 2.	MARJAN ENDLIHER	IGOR LOGAR
SREDA — 27. 2.	FRANC BERNIK	PRIMOŽ ŽVAB
ČETRTEK — 28. 2.	DUŠAN ŠMID	BOŽIDAR ČERNE
PETEK — 1. 3.	MARJAN ERMAN	JOŽE PEZDIRNIK
SOBOTA — 2. 3.	KAREL KOBLAR	ANTON KAVČIČ
NEDELJA — 3. 3.	IVAN SLAMNIK	MIROSLAV ZUPAN

SLUŽBA OBRATNE AMBULANTE

Od 25. februarja do 2. marca bodo delale naslednje obratne ambulante: DOPOLDNE: II. obratna ambulanta: dr. Janez Zaletel in III. obratna ambulanta dr. Bernarda Benedik.

POPOLDNE: I. obratna ambulanta: dr. Metod Rešek in IV. obratna am- bulanta: dr. Ivica Vreš.

Dispanzer za borce: dr. Ivica Vreš.

V soboto, 2. marca, samo dopoldne: I. obratna ambulanta: dr. Metod Re- šek in IV. obratna ambulanta: dr. Ivica Vreš.

ZOBNE AMBULANTE:

DOPOLDNE: I. zobna ambulanta: v. dent. Viktor Stražišar in III. zobna ambulanta: dr. Bela Gazafi.

Za Vatrostalno od 9.30 do 10.30.

POPOLDNE: II. zobna ambulanta: dr. Alojz Smolej.

Za borce od 13.30 do 14.30.

Sobota, 2. marca, samo dopoldne: II. zobna ambulanta: dr. Alojz Smolej.

DEŽURSTVO V VATROSTALNI ZENICA TOZD JESENICE

23. in 24. februarja, Tomaž ZALOKA, Jesenice, Titova 22, tel. št. 81-213.

Dežurni Vatrostalne je v soboto od 6. do 12. ure v Vatrostalni, telefon 81-743, oziroma telefon Železarne 34-65.

V preostalem času do ponedeljka do 6. ure zjutraj je dežurni dosegljiv na domu.

KADROVSKO GIBANJE V JANUARJU

INVALIDSKO JE BIL UPOKOJEN: Franc ARH, 1931, Jeklarna — 31 let v ŽJ.

Upokojenemu sodelavcu želimo, da bi dolgo užival težko zasluženi pokoj.

UMRL: Janez SRNA, 1932, Hladna valjarna Jesenice — 32 let v ŽJ. Svojemcema naše iskreno sožalje.

	SKLENILI DELOVNO RAZMERJE				PREKINILI DELOVNO RAZMERJE					do janske stanje 31.1.1985	planirano število zaposlenih 1.1985	
	iz JLA	štipendisti	ostali	SKUPAJ	v JLA	disciplinsko po sklepu odb. za in	upoštevani	umrli	SKUPAJ			
PLAVČ				1	1				2	204	220	
JEKLARNA			5	5	2	1		1	4	665	723	
LIVARNA			1	1	1				1	76	86	
VALJARNA HL.ŠT.						1	1		2	352	380	
VALJARNA ŽICE			3	3		1			1	162	165	
VALJ. DEB. PLOČ.			3	3	1		1		2	179	182	
HL. VALJARNA BELA			1	1		2	1		3	276	279	
HL. VALJARNA JES.			1	1				1	1	203	216	
PROFILARNA	1		2	3			1		1	228	250	
REKONSTRUKCIJA			1	1					-	65	70	
PROJEKT. PODOBOJI							1		1	54	50	
REKONSTRUKCIJA									-	145	148	
REKONSTRUKCIJA					1		1		2	244	255	
PROFILARNA						1			1	84	82	
ST. OT. DELAVNICE			1	1					-	314	335	
ST. OT. DELAVNICE					3		2		5	508	505	
VALJ. DEB. PLOČ.					1				1	563	560	
REKONSTRUKCIJA			2	2	1				1	237	247	
REKONSTRUKCIJA			4	4			2		2	375	374	
ST. OT. PU			1	1					-	290	281	
ST. OT. PU							1		1	325	350	
PROFILARNA									-	30	-	
OS. K. T. N.			2	2	1				1	481	490	
REKONSTRUKCIJA IZREKANA			1	1			1		1	170	171	
SKUPAJ	1	-	28	29	12	6	13	1	1	33	6230	6419

SAMOUPRAVNI ORGANI V PRETEKLEM TEDNU

ODBOR ZA KADRE IN DRUŽBENI STANDARD PRI DS ŽELEZARNE SPREJEL PREDLOG ZA RAZPIS KADROVSKIH ŠTIPENDIJ ZA ŠOLSKO LETO 1985/1986

V sredo, 13. februarja, se je na enajsti redni seji sestal odbor za kadre in družbeni standard. Osrednji točki dnevnega reda sta bili predlog razpisa kadrovskih štipendij in vključitev vlog društev in organizacij v predlog sklada skupne porabe za leto 1985.

Sklepi, ki so jih sprejeli na deseti seji, so izvedeni, sklep devete seje o odpisu zneskov pri izterjavah stroškov izobraževanja pa so dopolnili.

Odbor se je seznanil s poročilom o kadrovskih štipendijah, izobraževanju ob delu in strokovnem izpopolnjevanju ter usposabljanju delavcev v šolskem letu 1983/1984. Ugotovili so, da poteka opravljanje pripravništva strugarjev v posebni delavnici bivšega železarskega izobraževalnega centra pod strokovnim vodstvom mentorja iz TOZD Strojne delavnice izredno uspešno. Menili so, da bi bilo potrebno tako obliko pripravništva organizirati tudi za ostale poklice, predvsem za kovinarske.

Seznanili so se s predlogom za razpis štipendij za naslednje šolsko leto in ga po razpravi potrdili. Za odobritev štipendij je odbor potrdil točkovni sistem. Razpis bo skupaj s točkovnim sistemom objavljen v glasilu Železar.

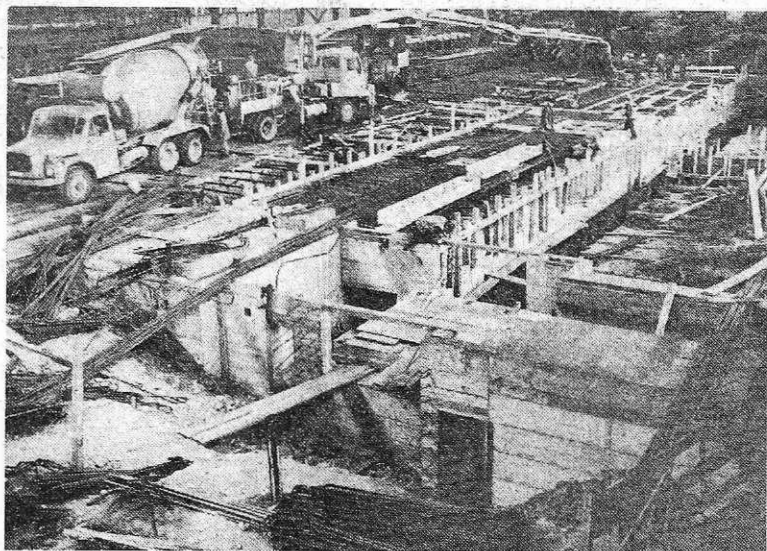
Odbor je obravnaval vloge s področja izobraževanja. Podaljšal je rok za zaključek študija, štirim sodelavcem je odobril inštrukcije iz matematike, obravnaval dva predloga za študijsko potovanje, odobril opravljanje štiritedenske prakse za tujega študenta ter sprejel sklep o enotni višini prispevkov za zaključne ekskurzije, hkrati pa določil, katere šole lahko dobijo sredstva za zaključne ekskurzije.

Seznanil se je s spremembo cen urnih postavk za posamezne izobraževalne kategorije na centru srednjega usmerjenega izobraževanja Jesenice — enota za odrasle.

Kadrovski sektor — oddelek za družbeni standard — je pripravil predlog za vključitev posameznih vlog društev in organizacij v sklad skupne porabe za leto 1985. Po širši razpravi so oblikovali višino sredstev za posamezna društva in organizacije, o njih pa bodo delavci odločali v javni razpravi.

Na predlog strokovne službe — oddelka za družbeni standard — je odbor razpravljal tudi o standardu samskih delavcev v samskih domovih in njihovi zasedenosti. Odbor je

podprl usmeritev, da se samski domovi predelajo v stanovanja, in sicer

Gradnja temeljev za novo ravnalno linijo v Valjarni debele pločevine (foto I. Kučina)

TOZD Jeklovlek

V TOZD Jeklovlek je bila 31. januarja 22. redna seja delavskega sveta, ki jo je vodil podpredsednik Marijan Stojan. Pri pregledu sklepov predhodne seje so delegati ugotovili, da so izvršeni, razen sklepa 1.2, ki ostane v veljavnosti do naslednje seje.

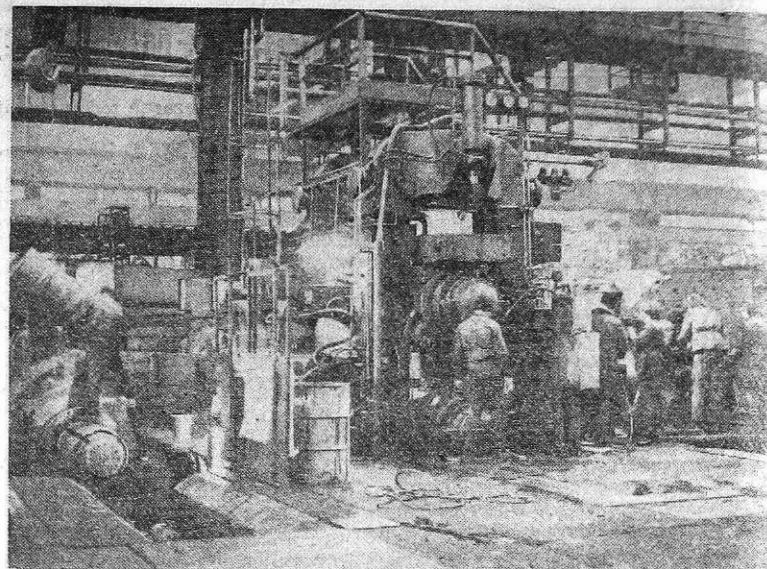
Delavski svet je obravnaval poročilo odbora za gospodarstvo in nanj ni imel pripomb. Na predlog odbora so potrdili sklep o enkratni nagradi delavcem TOZD Vzdrževanje za hitro in strokovno opravljeno delo na brusilnem stroju. Tudi na sklepe odbora za delovna razmerja ni imel pripomb.

Delegati so obravnavali poročilo o delu in ugotovitvah skupne inventurne komisije, ki ga je podal predsednik centralne inventurne komisije Anton Klemenc in potrdili predloženi elaborat, ki ga je pripravila inventurna komisija TOZD Jeklovlek.

najprej samski dom na Koroški Beli. Samski dom na Plavžu naj bi zaradi majhnih prostorov predelali v enoposteljne sobe.

Odbor se je seznanil z informacijo, da s prvim marcem Železarna prične koristiti bungalove v Ptujskih Toplicah. Na razpolago je šest postelj in tri pomožna ležišča, in sicer za zdravstvene namene 2 postelji, za preventivno 2 postelji in eno pomožno ležišče ter za turistične namene 2 postelji in 2 pomožni ležišči.

CPSI — Z. V.

Letni remont dresirnega ograjja v Hladni valjarni Bela (foto I. Kučina)

senice z dne 28. decembra 1984 o razpisu referendumu za sprejem predloga samoupravnega sporazuma o skupnih osnovah in merilih za delitev sredstev za OD in dela sklada skupne porabe 7. februarja.

Obravnavali so tudi gradivo o informiranju in komuniciranju v Železarni, ki so ga pred tem obravnavali tudi delavci na sestankih SDS.

Finančni načrt SIS občine Jesenice so potrdili z naslednjimi pripombami:

— naj se za raziskovalno dejavnost nameni več sredstev,

— načrti niso v skladu z resolucijo za leto 1985,

— kako naj se obravnavajo prispevne stopnje za SIS, ko pa je bil že potrjen gospodarski načrt za leto 1985 v mesecu decembru, kjer so bile že opredeljene prispevne stopnje.

Delegati so se seznanili s pravilnikom o postopku in načinu oblikovanja cen izdelkov in storitev in ga potrdili. Seznanjeni so bili tudi z oceno akcije za odpravo motenj v poslovanju TOZD Jeklovlek in ugotovili, da so izdelali in adjustirali 121 ton proizvodnje. TOZD Jeklovlek je z akcijo za odpravo motenj prihranila 7.329.091,00 din. Akcije se je udeležilo 141 sodelavcev.

ET

Železarski globus

ŽELEZARSKI GLOBUS GRČIJA

V študiji ministrstva za gospodarstvo grške vlade je naveden zaključek, da je sicer grška železarska industrija sodobna, vendar ima preveliko proizvodnjo betonskega jekla v primerjavi s ploščatimi izdelki. Ozka grla so tudi pri preskrbi s surovinami. Zato so predlagali naslednje ukrepe:

1. Modernizacijo in reorganizacijo proizvodnih zmogljivosti, posebno še proizvodnje toplo valjanih trakov, izdelkov za hladno valjarno Hellenic Steel, čeprav je bila ta železarna v zadnjem času precej povečana.

2. Gradnjo naprave za rezanje odsluženih ladij z letno proizvodno zmogljivostjo 500.000 ton, kar naj bi pripomoglo k izboljšanju preskrbe s surovinami.

3. Izgradnjo naprave za lastno proizvodnjo nerjavnega jekla z letno zmogljivostjo 60.000 ton, od česar bi okrog 10.000 ton porabili za domače tržišče, medtem ko bi 50.000 ton izvozili. Predvideni stroški za prvo fazo izgradnje bodo dosegli 140 milij. dolarjev.

4. Nadomestitev uvoza, posebno še uvoza bele pločevine, profilnega železa in debele valjane žice z lastno proizvodnjo in povečanje izvoza na bližnji vzhod.

5. Ureditve organizacije za raziskavo in razvoj železarske industrije v okviru načrtovanega centra za industrijske raziskave in tehnologijo.

PREGLED SESTANKOV SDS

Iz TOZD STROJNE DELAVNICE smo prejeli zapisnike SDS vodstva TOZD, priprava dela, materialna služba ter konstrukcijska delavnica 1 in 2. SDS vodstvo TOZD v zvezi z informiranjem omenja, da so razpravljali tudi o udeležbi na sestankih delegacij in samoupravnih organov. »Prevladalo je mnenje, da bo potrebno natančno definirati pristojnosti slehernega v DO, s čimer bo rešeno tudi vprašanje odgovornosti. Ne morejo vsi odločati o vsem (zakaj bi bile potem šole).« Tako pravijo. Namig, ki bi vsekakor zaslužil poseben komentar. SDS materialna služba v zvezi s pogoji dela v skladišču Javornik pričakuje od vodje TOZD ter od vodje priprave dela, da se bosta prizadevala za izboljšanje le-teh.

Iz TOZD REMONTNE DELAVNICE smo prejeli zapisnike SDS vodstva TOZD, instalacija 1 in 2, montaža 1 in 2, žerjavni oddelek, elektrožerjavni, elektrodolavnica, delavnica elektro strojev 1 in 2, vodstvo gradbenoremontnih delavnic, tesarji, mizarji, kleparji, zidarji, plastika, GRD Javornik ter RTA 1, 2, 3, 4 in 5. SDS vodstvo TOZD je v zvezi z referendumom ugotovila (30. januarja), da med delavci obstaja veliko nezaupanje do vrednotenja. Zato bi po njenem mnenju kazalo v metodologiji določiti enotna »pravila igre«, ki bi veljala za celotno DO in s katerimi bi onemogočili subjektivni pristop pri vrednotenju (ki ga metodologija omogoča). SDS instalacija 1 in 2 se pritožujeta, da na nekatera vprašanja dobivajo nezadovoljive odgovore ali pa sploh nobenih. SDS montaža 1 ocenjuje, da je razpon med najenostavnejšimi in najzahtevnejšimi deli (1:5,75) prevelik in se pri tem sklicuje na sporazum za barvasto in črno metalurgijo, »ki to narekuje 1:5,35«. SDS montaža 2 je ocenila, da je bil referendum sklican prezgodaj, »saj je še dosti vprašanj, ki še niso rešena ali so rešena le polovično«. SDS žerjavni oddelek motijo dolge čakalne vrste v kantini. SDS elektrodolavnica ter elektrožerjavni ugotavljata, da povratnih informacij največkrat sploh ne dobe. Podobnega mnenja je tudi SDS delavnica elektrostrojev 1. SDS kleparji meni, da sedanji način obveščanja ni dober. SDS GRD Javornik ugotavlja, da bi morali prejeti po dvoje delovnih hlač, ker jih strgajo prej kot pa bluze. SDS RTA 2 je bila v zvezi z referendumom mnenja, da bi morale biti vse delovne naloge ovrednotene in usklajene pred referendumom (»saj strokovnim službam ne zaupamo, kar se je pokazalo že pri dosedanjem točkovanju in se bojimo, da po sprejetju samoupravnega sporazuma ne bi imeli nobenega vpliva več na pravilno vrednotenje delovnih nalog«). SDS RTA 3 in 4 sta menili, da je treba zaostri odgovornost delegatov v delavskem svetu TOZD: »Delegat mora zastopati mnenje SDS. Glasovanje delegatov na delavskem svetu naj se preverja in zahteva povratno informacijo.« Menili so tudi, da je treba povečati aktivnost članov v sindikalni organizaciji. V ta namen bodo organizirali več skupnih srečanj.

Iz TOZD VZDRŽEVANJE smo prejeli zapisnike SDS vodstva TOZD ter vzdrževanje Bela 1, 2, 3, 4 in 5. Vseh pet skupin vzdrževanja Bela ugotavlja, da prihajajo zapisniki samoupravnih organov na njihovo področje s prevelikimi zamudami. Zahtevajo tudi, da naj dobe na konkretna vprašanja tudi odgovore. Pod razno pa ugotavljajo, da morajo strojniki bluminga urediti sanitarije, da jih proizvodnja previsoko bremeni z zastoji ter da manjka rezervnih delov za brusilne stroje. Potrebovali bi tudi kombinezone na zadrgo.

Iz TOZD ENERGETIKA smo prejeli zapisnike SDS energetiki 1, 2, 3, in 4, parne naprave 1, 2, 3 in 4, delavnica toplotne energije ter PIV energija 1, 2, 3 in 4. SDS parne naprave 1 v zvezi s predlogom sporazuma o skupnih osnovah in merilih za delitev sredstev za osebne dohodek in dela sklada skupne porabe ugotavlja, da njihove pripombe na osnutek »v večji meri niso bile upoštevane, nekatere pa so bile drugače tolmačene«. V zvezi z informiranjem pa pravi, da na posamezna vprašanja ne dobe pravočasnih odgovorov oziroma jih sploh ne dobe. SDS parne naprave 2 ni bila zadovoljna z vrednotenjem delovnih nalog in je zahtevala nekatere popravke v zvezi s hrupom, prahom, plini in izobrazbo. Toda: »Na vse zahteve nismo dobili nobenega odgovora. Odgovorni molčijo, v obratu pa vlada nezadovoljstvo.« Nezadovoljstvo je mogoče razbrati tudi iz zapisnika SDS parne naprave 4: »Delavci SDS na sam predlog sporazuma nimamo bistvenih pripomb, razen na metodologijo vrednotenja zahtevnosti del in nalog. Mnenja smo, da če je metodologija preverjena in zagotavlja pravilno vrednotenje zahtevnosti del in nalog, potem ne sme biti nobenega administrativnega omejevanja, kot je sedaj pri nas 1,6 kategorije. Zavedamo se namreč, da pri usklajevanju in novih popisih del in nalog pride do nujnih razlik, vendar ne do takih (20 do 30 %) kot je primer pri vodstvenih delavcih (od 16. kategorije navzgor). Menimo, da nikakor ne moremo sprejeti pravilnika, dokler ne uskladimo te razlike, ki jih ta pravilnik, kot vidimo, dopušča.« Kritična je tudi SDS delavnica toplotne energije: »SDS delavnica toplotne energije se vsem sodelavcem z različnih področij dela za ves trud in vloženo delo zahvaljuje in si takega sodelovanja želi tudi v bodoče pri reševanju tudi ostalih problemov, ki jih trenutno nimamo malo. Po podrobnem pregledu predloga SaS in osnutka SaS smo s samim predlogom zadovoljni, vendar ponovno poudarjamo, da predloga SaS ne moremo sprejeti (osnutek: člen 113, predlog: člen 107) dokler se katalog delovnih nalog in opravil ne reši in uskladi v primerjavi z ostalimi TOZD v samem TOZD Energetika. Kljub vsem obljubam, da se bo katalog po sprejetju predloga SaS še spreminjal in popravljaj, ne verjamemo, da se bo dalo kaj spremeniti. Smatramo, da bi bilo potrebno najprej rešiti katalog delovnih nalog (s predvidenim mesečnim obračunom po katalogu — tri mesece), kjer naj bi pereče probleme rešila arbitražna komisija direktno na delovnem mestu. Do tega zaključka smo prišli z dolgoletnimi izkušnjami individualnih interesov (TOZD-ovskih in po dejavnosti).« Tudi z informiranjem niso najbolj zadovoljni: »Informiranje in komuniciranje v Železarni je s strani našega informativnega lista Železar vredno vsesplošnega priznanja, rešiti pa moramo neodgovornost naših predpostavljajenih, od vodij SDS do vodja TOZD itd., ker v večini primerov ostanemo brez jasnega odgovora na zastavljena vpraša-

nja.« V zvezi z referendumom kaže povzeti tudi pripombo SDS PIV energija 1: »Praksa kaže, da vsak nov način delitve osebnega dohodka delavcem nekaj osebnega dohodka vzame, vodenim se pa osebni dohodek poveča. S takim administrativnim upravljanjem ne moremo soglašati. Vsak nov način delitve osebnega dohodka spodbuja nesoglasja in prepire med delavci. Mnenja smo, da bi morala biti vsaj republiška merila za razne dodatke (nočno delo, praznično delo, nedeljsko delo itd.), ne pa da skupnice krojijo delitev osebnih dohodkov v vsakem podjetju po svoje.« Stališče SDS PIV energija 2: »Prebrali smo predlog SaS o skupnih osnovah. Ni dosti drugačen kot osnutek, na katerega smo imeli pripombo. Pripombe so na dodatke. Pri izdelavi predloga verjetno ni sodeloval nobeden, ki dela v sistemu 4+1. So pa delavci že naveličani debate o skupnih osnovah in nočejo več sodelovati. Metodologija vrednotenja je tudi komplicirana.« SDS PIV energija 3 pripominja, da v »Pregledu sestankov SDS« večkrat ne navajamo, glavnih, na sestankih izpostavljenih problemov, moti jih pa tudi to, da je na sestanku postavljeno vprašanje v rubriki samo ponovljeno. Po njihovem mnenju je »komentar nujno potreben«. Tudi ta SDS odkrito izraža nezaupanje do vrednotenja del in nalog. Pripombo skupine, ki je pripravila predlog sporazuma, češ, da na noben člen ni bilo toliko pripomb, da bi lahko upoštevala mnenje večine, pa SDS komentira takole: »Tu se je pokazala slaba stran delovnih skupin. Razdrobljene so in zato so tudi mnenja deljena, pa jim je lažje nekaj vsiliti.« SDS PIV energija 4 za razliko od nekaterih drugih SDS, ki smo jih omenili, ugotavlja, da se je tudi povratno informiranje izboljšalo.

Iz TOZD TRANSPORT smo prejeli zapisnike SDS vodstva TOZD, promet + vleka 1, 2, 3 in 4, tovor, avtomobilski prevozi, tehtalci, lokomotivna delavnica, vozovna delavnica, delavnica motornih vozil, elektromehanična delavnica ter vzdrževanje proge. Na skupnem sestanku SDS vodstva, delavnic ter vzdrževanja proge je bilo ugotovljeno, da bi morale biti najprej podane primerjave OD za Železarno, nato pa naj bi bil šele izveden referendum. In to primerjave po starem in novem načinu nagrajevanja. SDS tovor je pod razno predlagala, da naj bi posebej nagradili tiste delavce, ki so pluzili sneg izven svojih dni. SDS avtomobilski prevozi je imela pripombo na preveliko razmerje med najbolj enostavnim in najzahtevnejšim delom ter da naj bi se učinek poslovne uspešnosti izplačeval linearno in ne v odstotkih. Pod razno je predlagala, da naj bi se tudi njim nadure izplačevale tako kot voznikom viličarjev in delovnih strojev. Enega izmed delavcev je zanimalo, zakaj je v decembru dobil 4000 din manj OD, kot je poprečje Železarne, čeprav dela na dve izmeni. Pravijo tudi, da je bil že 20. avgusta 1981 objavljen v Železarni predlog SEO za spremembo grup soferjem in jih seveda zanima »kdo to zadržuje in zakaj«. Predlagali so tudi, da naj bi GEŽ dal dva razvažalca, »ker ni denarnega nadomestila«, vozniki na PTO pa »povečanje grup ali zamenjavo voznikov«. SDS tehtalci je zahtevala, da se tehtnico »Fužine« čisti vsak dan, tehtnico na Javorniku pa vsaj enkrat v tednu, hkrati pa tudi opozarja: »Če bomo še čistili sami, si bomo pisali ure.«

Povzetke zapisnikov iz TOZD Družbena prehrana ter iz vseh treh delovnih skupnosti bomo objavili prihodnje.

Center za proučevanje samoupravljanja ter informiranje — Božidar Lakota

PRED VOLITVAMI

V tem času se izteka dveletni mandat delegatom v organih samoupravljanja v TOZD, delovnih skupnostih in Železarni. Nove kandidate oziroma delegate bomo volili v drugi polovici aprila (23. aprila) 1985, in sicer:

- delegate v delavske svete TOZD, delovnih skupnosti in v delavski svet Železarn,
 - delegate v odbore posebne finančne službe,
 - član odbora delavske kontrole v TOZD in delovni organizaciji,
 - član skupne disciplinske komisije TOZD in delovnih skupnosti.
- Kljub temu, da je bilo v preteklih obdobjih večkrat rečeno, da je pri volitvah delegatov potrebno paziti na socialno strukturo kandidatov, tako kot to določata ustava in zakon o združenem delu, je bila v marsikaterem okolju zastopnost mladih (do 27 let) zelo slaba. Zato je naloga vodstev osnovnih organizacij ZSMS, prav tako pa tudi ostalih družbenopolitičnih organizacij, da mlade vključijo in jih vpeljejo v sistem socialističnega samoupravljanja.

O SODELOVANJU . . .

Komisija za sodelovanje, ki letos deluje prvo leto pri predsedstvu koordinacijskega sveta ZSMS Železarn, si je v svojem programu zadala nalogo, da bo koordinirala vse akcije, ki jih ima mladinska organizacija (tako OO ZSMS kot KS ZSMS) v zvezi s sodelovanjem z drugimi mladinskimi organizacijami v občini, republiki in širše. Sodelovanje naj bi se odvijalo na področju izmenjave izkušenj (okrogle mize), športu, kulturi in področju mladinskega prostovoljnega dela.

Doslej je komisija opravila razgovore o sodelovanju z mladimi iz DO Čelik iz Beograda in ST Trbovlje. Dogovorjeno je, da se bodo mladi iz teh delovnih organizacij udeležili MDA na Jesenicah, prav tako pa bodo izmenjali obiske med mladimi.

Komisija se bo v tem in prihodnjem mesecu dogovorila še z mladinskimi organizacijami iz pobratene Valjeva (Krušik), z VP Bohinjska Bela in Radovljica itd.

O MLADINSKIH DELOVNIH AKCIJAH

Da je pobuda o organizaciji MDA na Jesenicah resna, nam kažejo aktivnosti, ki so bile v tem času izpeljane. Poleg sestanka s predstavniki centra za MDA pri RK ZSMS, ki je bil konec januarja na Jesenicah, je bil sestanek tudi s predsednikom IS SOB Jesenice in sekretarjem OK SZDL, kjer je bila izrečena podpora. Na naslednjem sestanku, kjer so bile tudi zainteresirane delovne organizacije (Kovinar, GG, Samoupravna komunalna skupnost), so predlagali nekatera dela, ki bi jih lahko naredila MDB.

Pričakovati je, da bo MDA mladinsko prostovoljno delo v naši občini s tovrstno dejavnostjo še okrepila.

O OSNOVNIH ORGANIZACIJAH ZSMS . . .

Očitno je, da so se nekatere osnovne organizacije »zbudile iz zimskega spanja«, saj so na koordinacijski

svet ZSMS Železarn začeli prihajati tudi prvi zapisniki.

V OO ZSMS TOZD ŽEBLJARNA so se sestali in obravnavali evidentiranje članov v stalno MDB Železar, potek mandata vodju TOZD (dali so mnenje za razpisno komisijo), finančno poročilo OO ZSMS, izvolili so tudi novega člana predsedstva OO ZSMS, med drugim pa so namenili 2.000 dinarjev kot humanitarno pomoč stradalnim v Afriki.

V OO ZSMS TOZD VALJARNA DEBELE PLOČEVINE so obravnavali program aktivnosti osnovne organizacije za leto 1985. Opravili so nadomestne volitve v predsedstvo OO ZSMS, pregledali sklepe programsko-volilne seje OK ZSMS ter se dogovorili glede referenduma o samoupravnem sporazumu o skupnih osnovah in merilih za delitev sredstev za OD in dela sklada skupne porabe.

V OO ZSMS TOZD LIVARNA so obravnavali program aktivnosti os-

novne organizacije, priprave na referendum ter se dogovorili, da namenijo kot pomoč stradalnim v Afriki 5.000 dinarjev.

O KULTURI . . .

Ob slovenskem kulturnem prazniku je komisija za kulturo pri koordinacijskem svetu ZSMS Železarn pripravila razstavo fotografij mladih fotografov. Za razstavo je prispelo okrog 150 fotografij mladih različnih starosti, najboljše (po mnenju komisije — izbor je bil zelo težak) pa so predstavljene v zgornjih prostorih Kazine.

O SVETU ZSMS SOZD SŽ . . .

V Ljubljani se je na prvi seji sestal Svet ZSMS SOZD Slovenske železarn. Obravnavali so sklepe programsko-volilne seje, ki je bila konec leta na Ravnah in delitvah sklada skupne porabe v SOZD Slovenske železarn.

Z. K.

POGOVOR Z VODJEM MLADINSKEGA SERVISA ZA JESENISKO IN RADOVLJIŠKO OBČINO

Na Jesenicah je lani v decembru v spodnjih prostorih hotela Pošte začel delovati mladinski servis. Pobudnici za ustanovitev servisa sta bili OK ZSMS Jesenice in Radovljica, posebno pa se je angažiral Darko Mlakar, bivši sekretar OK ZSMS Jesenice in sedanjí vodja mladinskega servisa. Odgovoril nam je na nekatera vprašanja:

»V pripravah za ustanovitev mladinskega servisa sta OK ZSMS Jesenice in Radovljica vprašali delovne organizacije, ali bi potrebovale tovrstno priložnostno zaposlovanje. Odziv delovnih organizacij je bil ugoden, saj so nam zagotovile sredstva za začetek delovanja mladinskega servisa. In tako smo ga res ustanovili. Na žalost nekatere delovne organizacije, ki so pomoč obljubile, teh sredstev niso nakazale, tako da sredstva, s katerimi razpolagamo, ne zadostajo za samostojno delovanje servisa.

Mladinski servis je namenjen dijakom in rednim študentom, ki naj bi si na ta način izboljšali svoj materialni in eksistenčni položaj. V tem kratkem času se je v servis vključilo

45 dijakov in študentov, od tega je 20 članov že zaposlenih.

Prizadevamo si, da dijaki in študentje dobijo zaposlitve, ki so primerne njihovemu bodočemu poklicu.

Dela, ki jih imamo trenutno na razpolago, so večinoma v turizmu in gostinstvu. Dela so različno plačana, odvisno od vrste dela — ura je približno plačana od 120 do 200 dinarjev.

Mladinski servis je na Jesenicah odprt v spodnjih prostorih hotela Pošte vsak dan od 10. do 14. ure, v Radovljici pa vsako sredo od 12. do 17. ure.

Vabimo delovne organizacije, da izkoristijo možnost zaposlovanja in se za informacije obrnejo na vodjo mladinskega servisa tov. Mlakarja (telefon 83-260).

Pripravili: S. L. in J. J.

RAZPIS OK ZSMS RADOVLJICA

Predsedstvo OK ZSMS Radovljica je na svoji redni seji 18. januarja sprejelo sklep, da razpiše tekmovanje za izdelavo najbolj izvirnega vozila na kakršenkoli pogon, s katerim se bo lahko prevažala najmanj ena odrasla oseba.

Na tekmovanju lahko sodelujejo posamezniki, OO ZSMS, šole, društva ali družbene organizacije, skupine mladih, ki delujejo v raznih krožkih ipd. Skratka sodeluje lahko vsakdo.

Rok prijave na razpis je petek, 17. maja 1985.

V prijavi morajo navesti:

— natančen naslov avtorja oz. organizacije ali skupine, ki je vozilo izdelala,

— seznam vseh, ki so na kakršenkoli način sodelovali pri načrtovanju in izdelavi vozila,

— kratak opis vozila, osnovne tehnične podatke, in potek načrtovanja in izdelave vozila.

Prijavi priložite še skico vozila.

Vse to pošljite v posebni zapečateni ovojnici na naslov: OK ZSMS Radovljica, Gorenjska 25, s pripisom — ZA NAGRADNI RAZPIS.

Posebna komisija, ki jo bo imenovalo predsedstvo OK ZSMS Radovljica, bo pregledala vse prijave, dokončno odločitev pa bo sprejela na prireditvi za dan mladosti, ki bo predvidoma 25. maja v Radovljici. Na prireditvi bo tudi razstava vozil, kar pomeni, da bodo v »konkurenci« ostala samo tista vozila, ki jih bodo avtorji pripeljali na razstavo.

Avtorji treh najbolj izvirnih vozil bodo nagrajeni, in sicer:

1. nagrada 10.000,00 din
2. nagrada 3.000,00 din
3. nagrada 1.000,00 din

Komisija si pridržuje pravico, da ne podeli vseh nagrad, če se izkaže, da nobeno vozilo ni dovolj izvirno, ali če ne izpolnjuje vseh pogojev.

PRIPRAVLJENOST JE VEDNO BOLJŠA KAKOR GOLO PRIČAKOVANJE

TITO

ZAŽIGALNA VOJNA SREDSTVA

Termitne mešanice vsebujejo 50 % termita, 30 % barijevega nitrata, 8 % magnezija in 3 % zgoščevala (sredstvo za zgostitev). Zgoščevala so bakelitni lak, kolofonija ali firnež. Takšne mešanice mešanica je namenjena za polnjenje zažigalne letalske bombe, topovske granate, ročne zažigalne granate in različnih diverzantskih sredstev.

Napalm je mešanica tekočega in zgoščevalnega sredstva, ki spreminja mešanico v želatinasto maso. Kot tekoče gorivo se uporablja bencin in ostali naftni derivati. Zgoščevalec vsebuje različne kisline: palmitinsko, naftensko in oleinsko kislino. Prvi zgoščevalec je bil sestavljen iz naftenske in palmitinske kisline in tako je iz njihovih začetnih črk NA in PALM nastalo ime napalm.

Napalm je dejansko samo zgostilo (zgoščevalec), vendar je po njem dobila vsa mešanica ime. Zgoščevalec izgleda kot prašek za pranje perila (detergent) — sivo bele barve. Množina zgoščevalca je odvisna od uporabljene orojne in znaša 3—12 %. Bencin se meša z zgoščevalcem s posebno napravo in ga pripravljajo celo v poljskih razmerah (na bojišču). Mešanica pa ni trajna in jo je potrebno uporabiti v nekaj dneh. Za trajnejšo mešanico, ki bo uporabna več let, uporabljajo industrijsko pripravo z uporabo primernejšega trajnejšega zgoščevalca (aluminijev stearat).

Varnostni pogoji pri pripravi napalm mešanice so naslednji:

— prostor, v katerem pripravljajo mešanico, je potrebno dobro zračiti,

— v bližini ne sme biti odprtega ognja,

— preprečiti je potrebno nastajanje statične elektrike,

— za mešanje obvezno uporabljajo lesene mešalce,

— v neposredni bližini morajo biti nameščena gasilna sredstva.

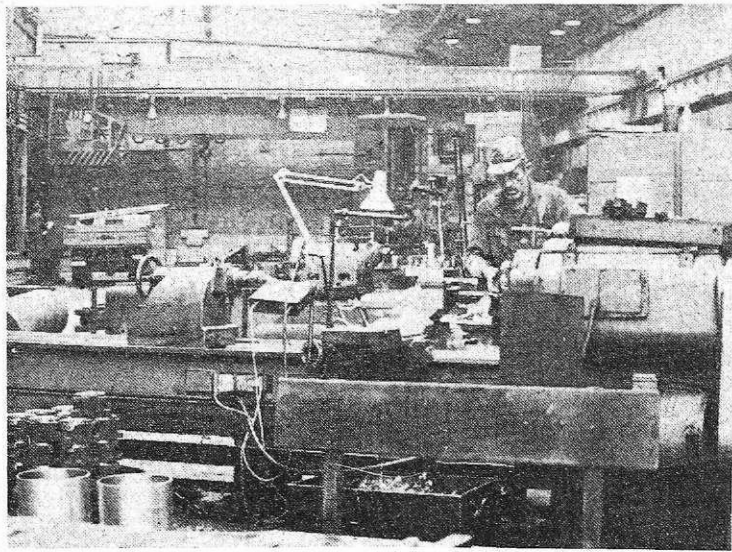
Napalm se čvrsto lepi na predmete in plava na vodi. Tanka plast napalma, ki je prekrila površino predmeta, gori 90 sekund. Odstraniti napalm je zelo težko, ker je izredno lepljiv. Da zgori kilogram napalma je potrebno 12 kub. m zraka oziroma 3,5 kg kisika. Ob tem se razvija ogljikov monoksid, ki zastruplja ljudi in živali v neposredni bližini.

Ce napalmu dodamo beli fosfor zelo otežuje gašenje. Tudi če takšno mešanico zasujemo s peskom, se sama ponovno vžge, ko pride v stik z zrakom. Napalmu dodajamo za posebne učinke tudi peroksidna sredstva — ta povzročajo eksplozije in s tem dodatno psihično obremenjujejo ljudi. Višek dosežemo z dodatkom natrija — nastane super napalm, ki gori na vodi in snegu.

Glede na izjemno lastnost lepljenja na predmete, je napalm težko odstraniti. Če ga razmažemo po površini, le še bolj gori.

Pirogeli so kovinski napalmi z dodatkom magnezija, aluminija, asfalta in solitra. Pirogel vsebuje 85 % naftnih derivatov, 3,5 % zgostila in 10 % omenjenih dodatkov.

Beli fosfor je trdna snov, podobna vosku. Je sfrupen in skoraj dvakrat težji od vode. Uporablja se kot dimno sredstvo in kot akcelerator (pospeševalec) za vžig napalma in pirogela. Na predmete se prilepi in ostane na njih celo tedaj, če so površine poševne. Pri ljudeh povzroči hude opekline, ki se počasi zdravijo. Uporablja se za polnjenje bomb, min in topovskih granat. Plamenometi so prenosni ali prevozni. V nekaterih armadah so s plamenometi oborožene pehotne enote.

Sodelavec v obratu težke obdelave na Javorniku (foto I. Kučina)

TEHNIČNI FELJTON — TEHNIČNI FELJTON — TEHNIČNI FELJTON — TEHNIČNI FELJTON

AVTOMOBILSKA INDUSTRIJA V DRŽAVAH EVROPSKE GOSPODARSKE SKUPNOSTI

Avtomobilska industrija EGS, ki je v letih gospodarske rasti in proizvodnje in pri izvozu dosegla prvo mesto, je v zadnjih desetih letih svoj vodilni položaj izgubila. Sicer je pri proizvodnji še vedno med vodilnimi, vendar število v EGS izdelanih vozil ostaja skoraj isto kot leta 1970, medtem ko je svetovna proizvodnja v istem obdobju narasla za 30 %. V Evropi se je prodaja avtomobilov, ki niso bili izdelani v državah EGS, povečala za desetkrat, evropski izvoz pa je čeprav v zadnjem času nekoliko boljši, istočasno za 10 %.

Leta 1978 in 1979 sta bili za evropsko in za svetovno avtomobilsko industrijo rekordni. Leta 1979 so avtomobilске tovarne v deželah EGS izdelale več kot 10 milij. osebnih avtomobilov in povpraševanje v teh državah je doseglo 9 milij. vozil. Leta 1980 se je povpraševanje zaradi posledic druge naftne krize zmanjšalo za 5 % in proizvodnja se je znižala za 10 % oziroma za milijon vozil. Leta 1981 se je položaj še nadalje poslabševal. V tem letu je dosegla avtomobilska industrija držav EGS svoj najnižji nivo. Povpraševanje je ponovno padlo za 2,3 % v EGS in za 3,3 % v svetu. Vsi proizvajalci avtomobilov so občutili poslabšanje situacije. Evropska proizvodnja je bila za več kot 5 % manjša in svetovna za več kot 4 %.

Ponovno oživljanje povpraševanja po avtomobilih so v državah EGS začutili že leta 1982, in sicer za 1 % in leta 1983 že za 5 %. Tudi svetovno povpraševanje, ki je leta 1982 še nazadovalo, je leta 1983 doseglo določeno povečanje. V spremenjenih pogojih se je izkazalo, da so napor evropskih proizvajalcev avtomobilov začeli prinašati svoje prve sadove. Dejansko je bilo v teh dveh letih opaziti povečanje proizvodnje za 11 %.

Evropski izvoz osebnih avtomobilov, ki se je leta 1982 stabiliziral, se je leta 1983 povečal za 12 %. Posebno dobri so bili rezultati zahodnonemškega in francoskega izvoza v ZDA. Razpoložljivi podatki za prve mesece leta 1984 pa so spet nekoliko manj ugodni.

Največji konkurenti evropski avtomobilski industriji so bili po izrednih uspehih v sedemdesetih letih Japonci, ki pa so leta 1981 prvič začutili nazadovanje svoje proizvodnje za skoraj 1 %. Leta 1982 se je zmanjšala proizvodnja v povezavi z močnim zmanjšanjem izvoza za 4,5 %. Posebno se je zmanjšal izvoz v dežele EGS za 9 %. To poslabšanje se v letu 1983 ni nadaljevalo in ekspanzija japonskega tržišča ter izboljšanje izvoza v države EGS, ki se je povečalo za 19 %, so omogočili povečanje japonske proizvodnje na rekordno višino 7,15 milij. vozil.

Drugi največji konkurent evropskim proizvajalcem avtomobilov so ZDA, kjer je bila recesija znatno večja kot pri njihovih tekmečih. Medtem ko so ZDA v sedemdesetih letih izdelale povprečno 8,3 milij. vozil, je bil padec proizvodnje v letih 1979 in 1982 za 3 milij. vozil, oziroma okoli 40 %. Prodaja na domačem tržišču, kjer je izmed petih osebnih vozil več kot eden japonskega izvora, se je zmanjšala leta 1981 za 3,2 %, leta 1982 za 8,3 % in ameriški izvoz, ki je dosegel leta 1981 komaj nekaj več kot 6,5 % svetovnega izvoza, se je leta 1982 ponovno zmanjšal za skoraj eno tretjino. S pomočjo izrednega investicijskega programa, s katerim so pričeli pred tremi leti, so zmanjšali število zaposlenih v avtomobilski industriji. Ta program je prinesel leta 1983 prve rezultate s povečanjem povpraševanja. Ameriški proizvajalci, ki so ponovno pridobili določeno konkurenčno sposobnost, so lahko glede na izboljšanje konjunkturo samo pridobili in zato se je njihova proizvodnja povečala glede na najnižje stanje leta 1982 za približno eno tretjino.

Kot pri osebnih je bil leta 1982 v deželah EGS tudi pri tovarnih avtomobilih močan padec povpraševanja, od dostavnih avtomobilov pod dvema tonama nosilnosti do največjih tovornih avtomobilov, in sicer za 6 % in pri proizvodnji za 16 %.

Kljub manjši oživitvi povpraševanja je padla proizvodnja leta 1983 še za 3 % in leta 1984 za 1 %. Gledano v svetovnem merilu imajo dežele EGS pri izvozu tovornih vozil, predvsem gre tu za težke kamione, pomembno vlogo. Vendar je na žalost tudi tu nastopila recesija, posebno še v naftnih deželah in drugih deželah v razvoju, ki so bile pravzaprav glavni kupec teh vozil.

Tako se je znižal izvoz dežel EGS za 28 %. Če gledamo po vrednosti, je Evropa v svetovnem merilu še vedno na drugem mestu, takoj za Japonsko, ki je svojo proizvodnjo specializirala na manjša vozila, ki jih je lahko izdelovala v velikih količinah (npr. leta 1983 4 milij.) Teh dostavnih vozil so približno polovico prodali na Japonskem, ostalo količino pa so izvozili.

Pri proizvodnji v avtomobilski industriji postaja vedno pomembnejša tudi proizvodnja rezervnih delov in sestavnih delov, ki jih kupujejo v drugih deželah za sestavljanje svojih avtomobilov. Tako se je povečal izvoz avtomobilskih delov v deželah EGS v letih 1970 in 1980 po vrednosti s 23 % na več kot 35 %. Za trgovsko bilanco teh držav je proizvodnja in prodaja rezervnih in sestavnih delov pomemben del zahodnoevropske avtomobilске industrije. Tudi prodaja teh delov je občutila vpliv recesije, s katero je imela težave celotna evropska avtomobilska industrija, vendar si je lahko pomagala s povečanim izvozom v druge dežele.

Iz vsega tega lahko sklepamo, da si je avtomobilska industrija v deželah EGS po velikih težavah, ki so bile posledica svetovne gospodarske recesije, v zadnjem času precej opomogla in gleda z določenim optimizmom na prihodnji razvoj proizvodnje in prodaje.

ŠESTNAJSTO SREČANJE SAMOUPRAVLJALCEV »RDEČI PRAPOR«

(Nadaljevanje s 1. strani)

pokrajini. V obsežni knjigi so prispevki sistemsko združeni v tri poglavja, ki so bila kasneje obravnavana in dopolnjena po posameznih komisijah. Ta poglavja so:

- znanost kot faktor razvoja samoupravne družbe,
- tehnologija — pogoj stabilizacije in razvoja gospodarstva,
- smoter inovacij in masovne delovne ustvarjalnosti pri razvoju tehnologije.

V posameznih prispevkih so analizirane izkušnje iz dokaj široke in bogate samoupravne prakse organizacij združenega dela, gospodarskih zbornic, samoupravnih interesnih skupnosti organizacij zveze sindikatov, klubov samoupravljalcev, univerz, inštitutov in znanstvenoraziskovalnih centrov.

Na osnovi uvodnega referata, uvodnih treh referatov in posameznih komisijah, vseh prispevkov in razprav smo delegati osvojili SPO-ROČILO šestnajstega srečanja samoupravljalcev »Rdečega prapora«.

Zelo težko je skrženo povzeti vse naloge, usmeritve in priporočila, zato naj navedem le to, da je v sporočilu posebej poudarjena potreba po stalnem in organiziranem delovanju vseh subjektivnih sil pri ustvarjanju pogojev za afirmacijo znanosti, samoupravnega, inovacijskega in delovnega ustvarjanja. Le to nam zagotavlja trajne pogoje za družbeni razvoj.

Delegati srečanja zato pozivamo vse delovne ljudi, organizacije združenega dela, družbenopolitične in samoupravne interesne skupnosti, da se angažirajo pri ustvarjanju posameznih nalog SPOROČILA.

Delegati menimo, da morajo znanost, tehnologijo in inovacijo posebej obravnavati tudi delegati na kongresih oziroma konferencah zveze komunistov, zveze sindikatov in zveze socialistične mladine.

Iz naše občine smo se srečanja udeležili trije delegati. V razpravi oziroma v prispevku »Inovacijska dejavnost v Železarni Jesenice« smo delegati jeseniške občine opozorili na nekatere naše ugotovitve in kritično spregovorili o nekaterih problemih, ki zavirajo večji razvoj inovacijske dejavnosti.

Ce pogledamo enega izmed kriterijev razvitosti inovacijske dejavnosti, ki upošteva število inovacijskih predlogov na sto zaposlenih na leto, ugotovimo, da je ta dejavnost v Železarni še vedno slabo razvita. V letu 1984 smo imeli povprečno 16 predlogov na sto zaposlenih. V nekaterih delovnih organizacijah, kjer je organizirana inovacijska dejavnost dobro razvita, pa imajo tudi po 20 predlogov na sto zaposlenih. Podatek, da v razvitih državah, kjer so tržne razmere bolj krute kot pri nas, dosega tudi 100 in več predlogov na sto zaposlenih, potrjuje, da še vedno nismo prepričani, da je množična inovacijska dejavnost tista, ki bo koristila naši OZD tako v materialnem pogledu kot v pogledu izboljševanja delovnega in ustvarjalnega vzdušja.

In kako izboljšati stanje oziroma uresničevati naloge SPOROČILA 16: srečanja samoupravljalcev?

V Železarni imamo dobro podlago za akcijo v pravilniku o varstvu in vrednotenju izumov in tehničnih izboljšav ter drugih oblik inventivnega ustvarjanja. Zaenkrat ni potrebno, da iščemo nove poti in metode za pospešitev inovacijske dejavnosti, potrebno je samo zavzeto razmišljanje o problemih, ki nas najbolj ovirajo pri izpolnjevanju naših gospodar-

skih načrtov in predlagati možne rešitve.

Tega poziva se morajo še posebej zavedati vodstveni in vodilni delavci in vsi novatorji, ki morajo biti gonilna sila pri uresničevanju dogovorjenega.

Ker je prispevek delavcev Železarnice »Inovacijska dejavnost v Železarni Jesenice« zelo težko skržiti, ga objavljamo v celoti.

S. P.

PRISPEVEK ŽELEZARNE NA SREČANJU »RDEČI PRAPOR«

INOVACIJSKA DEJAVNOST V ŽELEZARNI JESENICE

Nenehno poudarjanje pomembnosti in častnosti dela v neposredni proizvodnji in prilagajanje šolskega programa trenutnim potrebam, je dolgoročneje gledano, v nasprotju s težnjami modernega načina proizvodnje. Gre skratka za to, da je v moderni proizvodnji prisotno vedno več intelektualnega in vedno manj fizičnega dela. Šolske programe je potrebno zasnovati tako, da bo mlada dobivala čim širše (splošnejše) znanje, ki bo omogočalo prehodnost iz enega dela ali poklica v drugega. Mora nam postati jasno, da je ozka specializacija ovira v sodobno zasnovani proizvodnji, saj največkrat ne pomislimo na to, da se z ozko zasnovanim izobraževanjem krnijo človekove ustvarjalne sile. To pa prav lahko pomeni, da bodo iz šol prihajali novatorsko še manj usposobljeni in za to zagreti delavci kot do sedaj.

Da ima kvaliteta šolanja še kako pomemben vpliv na rast in razvoj inovativne dejavnosti v delovnih organizacijah in tudi v širši družbi, dokazuje poleg mnogih drugih tudi V. Rus v članku Socialna varnost in množična inventivna dejavnost (Teorija in praksa št. 5—6, Ljubljana 1984), kjer med drugim pravi tudi to: »... za uvajanje usmerjenega izobraževanja je značilen fazni zaostanek, da se je zasnova industrializirane šole razvijala počasi in da ga je medtem čas prehitel. Kljub olajševalnim okoliščinam pa je treba poudariti, da je poskus industrializacije srednjega šolstva najbolj viden in za ljudi tudi najmanj sprejemljiva akcija, ki spada v to predstavo, po kateri je klasična industrijska družba, zgrajena predvsem na industriji, na tovarnah itd., tista prava osnova, na kateri naj in temelji napreden socializem.« (stran 602)

Vsak dan poudarjamo nujnost hitrejšega razvoja inovacijske dejavnosti. Vendar je situacija paradoksalna, ker na eni strani naletimo na (deklarativno) podporo deklarativnim procesom, po drugi strani pa ugotavljamo neprisotnost napredka (izjem je bolj malo). Domnevamo lahko, da gre za razkorak med politično proklamiranimi cilji in dejansko kulturno (kultura v »širšem« pomenu besede), demokratično prakso. Natančneje rečeno relativno nizka demokratična kultura ne dovoljuje (ali pa samo v majhni meri) inovacijske dejavnosti, ki potrebuje za svoj razmah odprto in ustvarjalno družbeno klimo. Inovacijska dejavnost je kulturno dejanje v najširšem in najboljšem pomenu besede. Krivdo za katastrofalno stanje lahko pripišemo odsotnosti demokratičnih mehanizmov na področju izumiteljstva in inovacijske dejavnosti. Močan premik v smeri boljšega »izkoriščanja« človeških ustvarjalnih potencialov bi lahko naredili z ustreznijim načinom izobraževanja. Pri tem nimamo v mislih samo šolskega sistema, ampak tudi izobraževanje znotraj to-

varn. Veliko več bi morali storiti za izobraževanje vseh delavcev, posebej še vodstvenih.

V Železarni Jesenice je že nekaj desetletij živa zavest o potrebnosti razvijanja in pospeševanja inovacijske dejavnosti. Prvi celovitejši normativni akt o inovacijski dejavnosti smo sprejeli leta 1958 in se je imenoval pravilnik o nagrajevanju predlogov za tehnične izpolnitve. V naslednjih letih smo ga spreminjali in dograjevali. Sprejeli smo še štiri pravilnike in samoupravni sporazumom smo želeli spodbujati inovacijsko dejavnost vseh delovnih organizacij SOZD, predvsem pa poudariti kriterije ugotavljanja inovacijskega dohodka in izračunavanja posebnih nadomestil. Zaradi različnih pogojev gospodarjenja in različnih interesov posameznih delovnih organizacij, pa tudi zaradi pomanjkljivosti, ki jih je imel, ga članice niso več spoštovale, začele pa so pripravljati svoje pravilnike. V naši delovni organizaciji smo zadnji pravilnik sprejeli leta 1984 in ga naslovili pravilnik o varstvu in vrednotenju izumov in tehničnih izboljšav ter drugih oblik inventivnega ustvarjanja. Že po naslovu lahko sklepamo, da je najnovejši dokument bolj precizen in bolj dognan. V njem smo opredelili poti, kako priti od ideje do realizacije in napisali vse dolžnosti in pravice posameznih organov in komisij. S tem pa je bila odpravljena bistvena pomanjkljivost prejšnjih pravilnikov in samoupravnega sporazuma.

Normativnih aktov je torej bilo dovolj, zato si pogledajmo, kakšno je stanje na področju prijavljenih inovacij. V Železarni vodimo evidenco o številu prijavljenih inovacij od leta 1945. Avtorje, ki so sodelovali pri tehničnih izboljšavah, spremljamo šele od 1974. leta. Število delavcev inovatorjev počasi narašča. Leta 1982 je v inovacijah sodelovalo 176 delavcev, kar je največ v zadnjem desetletju. Vzporedno z naraščanjem števila inovatorjev narašča tudi dohodek od inovacij. Potrebno pa je v seveda poudariti, da gre velik del tega povečanja na račun visokega povečanja cen in inflacije. Višina posebnih nadomestil je odvisna od pomembnosti posameznih inovacij in se giblje od 5,2 % v letu 1979 do 2,1 % v letu 1983. Ker so zaradi prekomernega zviševanja cen, različno pomembnih inovacij od leta do leta vsi ti podatki dokaj nezanesljivi vir informacij, bi jih bilo potrebno ustrezno korigirati za primerjalno analizo. Najbolj zanesljiv podatek za spremljanje gibanja inovacijske dejavnosti je število prijavljenih tehničnih izboljšav, inovacij, izumov itd.

Največje število prijavljenih tehničnih izboljšav je bilo v obdobju od leta 1946 do leta 1950. Kot vemo, je bil to čas intenzivne obnove in izgradnje. V tem petletnem obdobju je bilo vsako leto prijavljenih od 100 do 200 tehničnih izboljšav. Po letu 1950 je število izboljšav naglo upadlo. Leta 1959 pa zabeležimo ponoven porast te dejavnosti. V tem letu je začel veljati tudi prvi pravilnik, kar smo že omenili. Nasploh lahko opazimo, da je inovacijska dejavnost oživila vsakokrat po sprejetju novega pravilnika. Zagon traja običajno leto ali dve, potem sledi upad. To morda kaže na propagandno kampanijo, ki je spremljala vsak nov pravilnik o inovacijskih dejavnostih. Takšna nihanja nam dajo misliti, da kljub šestim pravilnikom, ki smo jih sprejeli v zadnjih 25. letih, le težko govorimo o kakšnem kontinuiranem vzponu inovativne dejavnosti.

Že leta 1961 je bilo na pobudo posameznih inovatorjev ustanovljeno društvo inženirjev in avtorjev tehničnih izboljšav. Glavna naloga članov društva, je spodbujati inovacijsko dejavnost v svojih delovnih okoljih in reševati posamezne tehnološke in tehnične probleme. Niso pa člani društva tisti, ki bi reševali vse probleme, ki se pojavljajo pri organiziranju množične inovacijske dejavnosti. Zato smo si prizadevali, da celot-

DEŽURSTVO V PROSTORIH DIATI

V Železarni Jesenice in v drugih delovnih organizacijah v občini Jesenice poteka več akcij za pospeševanje in organiziranje množične inventivne dejavnosti. V ta prizadevanja se aktivno vključuje tudi Društvo izumiteljev in avtorjev tehničnih izboljšav Jesenice. Ena od oblik delovanja je tudi dežurstvo v prostorih DIATI (v Delavskem domu pri Jeleni — prvo nadstropje).

Namen dežurstva je poleg vpisovanja članov, pobiranja članarine, dajanje pojasnil o delovanju društva in pravilnikih, ki urejajo inovacijsko dejavnost, tudi sprejemanje pritožb članov društva in sprejemanje pobud za boljše delo društva in hitrejšo uveljavljanje množične inovacijske dejavnosti.

Člani upravnega odbora bodo dežurni vsakih 14 dni, in sicer: 21. februarja, 7. in 21. marca, 4. in 19. aprila, 9. in 23. maja, vedno od 14. do 16. ure.

Novatorji, pričakujemo vas!

Upravni odbor DIATI Jesenice

no organizacijo množične inovacijske dejavnosti zasnujemo na samoupravnih podlagi. Leta 1975 smo ustanovili oddelke za zaščito industrijske lastnine, ki organizira in koordinira množično inovacijsko dejavnost, vodi evidenco o ustvarjenih rezultatih in pripravlja gradivo za obravnavo na odborih za gospodarstvo v temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih. V okviru odbora za gospodarstvo smo ustanovili še posebne komisije za inovacije. Naloga teh je, da preverjajo tehnično funkcionalnost in uporabnost evidentiranih idej, nudijo pomoč inovatorjem, spodbujajo delavce k aktivnejšim razmišljanjem o možnih izboljšavah pri delu in preverjajo ugotovljene učinke inovacij. V bodoče nameravamo uveljaviti določbe pravilnika, zlasti pa prakso ugotavljanja proizvodnih, organizacijskih in drugih problemov, ter javnega razpisa in poziva inovatorjem, da bi jim z organiziranimi in usmerjenimi napori pomagali rešiti posamezne probleme. Na osnovi ugotavljanja in zbiranja proizvodnih, organizacijskih in drugih problemov bo potrebno oblikovati in stalno dograjevati katalog problemov in idejnih rešitev, ki bosta osnova za planiranje organiziranega dela inovatorjev v prihodnjih obdobjih.

Očitno je problematika inovatorstva idejno (ideološko) in normativno bolj ali manj uspešno rešena. Kljub temu pa lahko od inovatorjev in za inovatorstvo zagretili ljudi slišimo tožbe o takšnih ali drugačnih ovirah, ki jih morajo premagovati ustvarjalci novitet. Nerazumevanje vodilnih in sodelavcev, zavist, problem avtorstva, administrativne ovire, pomanjkanje strokovnjakov, ki bi inovacijske predloge izpeljali, vse to in še marsikaj drugega ovira hitrejši razvoj inovacijske dejavnosti.

Inovatorji v Železarni Jesenice za trjujejo, da v okolju, kjer delajo, nimajo — razen v besedah — podpore vodstvenih in strokovnih delavcev. Nekateri menijo, da je nasprotovanje inovacijske dejavnosti izraz nasprotovanja samoupravljanju in delavski ustvarjalnosti. Postavljajo vprašanje, zakaj je tako in kdo je kriv, da so obvezujoči dokumenti (na primer stališča in priporočila slovenskih sindikatov o razvoju množične inovacijske dejavnosti že iz leta 1978) ne izvršujejo. Da inovatorji ni-

majo zadostne podpore, ni v prvi vrsti odraz nasprotovanja samoupravljanju in delavski ustvarjalnosti, temveč dejstva, da inovacija ni (v teh gospodarskih pogojih, ko prevladuje ad hoc administrativnih regulacijski sistem, tudi ne more biti) sestavni del ekonomskega in poslovnega vedenja organizacij združenega dela. Vodilni in vodstveni delavci se morajo v okoliščinah, ko država odloča o pogojih poslovanja, tesneje povezovati z ustreznimi državnimi organi, saj ugotavljajo, da inovacijski prihranki ne morejo nadomestiti učinka višjih cen in drugih ukrepov.

Inovatorji v Železarni Jesenice opozarjajo, da je pomembna ovira pri uveljavljanju inovacijske dejavnosti tudi neustrezna kadrovska politika, zaradi česar prihaja do nepravilnega kadrovanja na vodilna in vodstvena dela. Na nekaterih ključnih položajih sede strokovno nepristojni ljudje, ki jim je inovacijsko delo trn v peti, saj so tudi inovatorji za strokovno nesposobne delavce prava nadloga in predstavljajo potencialno nevarnost za njihov položaj. Z ustreznjejšo sestavo komisij za inovacije moramo preprečiti, da bi imeli monopol nad vrednotenjem predlogov tisti, ki niso zainteresirani za inovacije. Da te trditve inovatorjev držijo, nas lahko prepriča v zadnjem času izrazitejša fluktuacija visoko strokovnega (tehničnega) kadra. Vzrok za »beg možganov« niso v prvi vrsti prenizki osebni dohodki, temveč — kot je pokazala analiza — neustrezna klima (okolje) za njihovo ustvarjalno delo in razvoj, ki je v posameznih primerih prerasla že v konflikt z vodstvenimi delavci.

Tudi v Železarni Jesenice ugotavljamo, da je še vedno velik razkorak med deklarativno podporo inovacijski dejavnosti in dejavnostjo samo. Zmanjšali ga bomo le, če bo vsakdo, ki je odgovoren za razvoj in spodbujanje inovacij, opravil svojo nalogo. V zadnjih letih opažamo pozitiven premik na tem področju, vendar pa so za uveljavitev inovacijske dejavnosti potrebne kompleksnejše družbene spremembe, ki so opredeljene v dolgoročnem programu gospodarske stabilizacije. Odločno se je treba spopasti s stališčem, da je pravo delo samo tisto, ki ga določa le neposreden stik z materijo, znoj in trud.

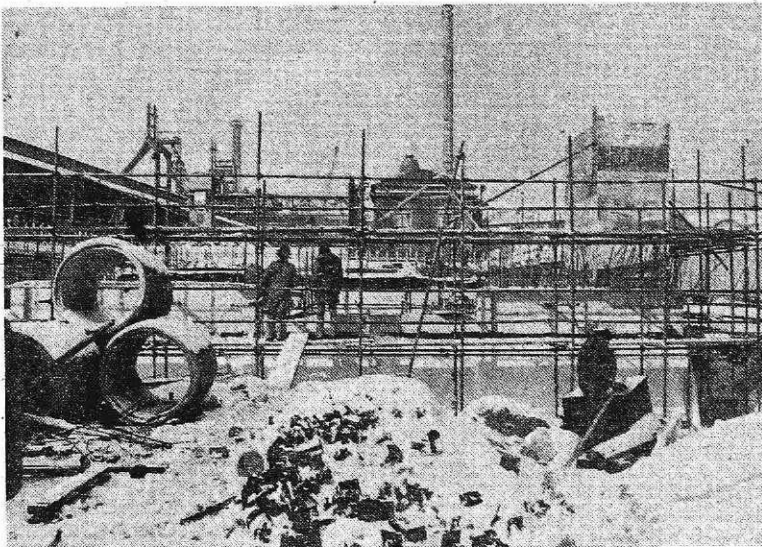
Gradbišče jeklarne 2 15. februarja (foto I. Kučina)

Železarski globus

ZDRUŽENE DRŽAVE AMERIKE

Po ameriških podatkih so bile leta 1980 največje zaloge nekaterih pomembnejših železarskih kovin v mi-

kovina	svetovne rezerve	1. država		2. država	
		Sovjetska zveza		Brazilija	
železo	95.000	Sovjetska zveza		Juž. afriš. rep.	
mangan	4.800	Sovjetska zveza		Juž. afriš. rep.	
krom	3.400	Sovjetska zveza		Avstralija	
titan	120	Brazilija		Kanada	
nikelj	54	Nova Kaledonija		Sovjetska zveza	
vanadij	16	Juž. afriš. rep.		Čile	
molibden	9,8	ZDA		Zambija	
kobalt	3,1	Zaire		Kanada	
volfram	2,6	LR Kitajska			

Kljub zimi in mrazu z gradnjo jedilnice in garderobnih prostorov za jeklarne nadaljujejo (foto I. Kučina)

GOSPODARJENJE IN URESNIČEVANJE STABILIZACIJSKEGA PROGRAMA

(Nadaljevanje s 1. strani)

znanja in vključevanjem v izvozne programe.

Potrebno bo spremeniti tudi odnos do dela in vrste dela, okrepiti samozaupanje in se naučiti vnovčiti našo proizvodnjo ter stalno in hitro vključevati šolan kader v proizvodno delo. Bolj bomo morali upoštevati zakon ekonomike, ki spoštuje poprečno, nagrajuje nadpoprečno in kaznuje podpoprečno delo, ker je neselektivno ščititi slabe delavce, kar z lažno solidarnostjo v naši železarni vse prevečkrat delamo.

V preteklem obdobju se je sindikat spoprijel z mnogimi težavami, ki so nas pestile. Zaradi slabih poslovnih rezultatov je bil lani ob polletju narejen program aktivnosti, ki je zajel vsa pomembnejša področja proizvodnje, kadrovske politike, porabo energije, boljše organiziranost in komercialno-finančno politiko. Sindikat je skupaj z drugimi družbenopolitičnimi organizacijami in samoupravnimi organi spremljal in preverjal pripravljenost in organiziranost za dosledno izvajanje zastavljenih ciljev.

Delovanje delegatskega sistema je bilo zaradi nesklepčnosti sej, nepredelanih gradiv in nepravilnosti na seje, nepovezanosti z delegatsko bazo in slabega povratnega informiranja okrnjeno, delegatski sistem pa brez svoje udarne moči.

Večina osnovnih organizacij sindikata se je premalo vključevala v spremljanje proizvodnih rezultatov in obravnavanje poslovanja, spremljanje delovanja samoupravnih organov in delegatskega sistema ter izvajanja sklepov. V večini temeljnih organizacij in delovnih skupnosti je povezanost sindikata z ostalimi družbenopolitičnimi organizacijami slaba, zato bo potrebna večja enotnost akcij. Osnovne organizacije sindikata morajo dosledno zahtevati, da so prisotne na vseh področjih delovanja temeljne organizacije oziroma delovne skupnosti (delavski svet, odbori, komisije...). Povezanost osnovnih organizacij sindikata z izvršnimi odbori ni povsod zadovoljiva, zato bo treba izboljšati predvsem pretok informacij.

Slabi medsebojni odnosi (med delovodji in delavci, v vodstvenih strukturah, med proizvodnjo in službami, vzdrževalci in proizvodnjo), nepriznavanje znanja in sposobnosti sodelavca, nezaupanje do strokovnih predlogov in odločitev so bili velikokrat ovira za boljše delo sindikata.

Kljub mnogim težavam je sindikat dosegel tudi nekaj vidnih uspehov. Ob koncu leta je bil naš poslovni rezultat zelo dober, pričeli smo z gradnjo jeklarne 2, v prostovoljno

delo se je vključilo zelo veliko delavcev, v Ptujskih Toplicah smo pridobili nove počitniško-zdraviliške zmogljivosti. Sindikat je uspešno izvedel akcije, dogovorjene v okviru SOZD Slovenske železarne (srečanje folklornih skupin, srečanje invalidov, pohod slovenskih železarjev na Stol, srečanje borcev in slavnosti ob 15-letnici sestavljene organizacije).

Za prihodnje obdobje si je sindikat zastavil veliko nalog na področju gospodarjenja, samoupravljanja, kadrovske politike in družbenega standarda. Tako bo treba veliko več pozornosti nameniti uveljavljanju ekonomskih zakonitosti, odpravljanju nerentabilnih proizvodnih programov, čim boljšemu pokrivanju uvoza z izvozom.

Uveljaviti bo treba strokovnost in iztrebiti špekulacije, lenost, podkupovanje, ravnodušnost in pesimizem ter uveljaviti lastno pamet na vseh področjih in v vseh pogledih in odstraniti počasneže in oportuniste z njihovih položajev. Odpraviti bo treba podcenjevanje mladih in zaprtost republik ter bolj podpirati skupno nastopanje v svetu, delati v pripravah in izvajanju inozemnih poslov bolj poglobljeno, hitreje in sodobneje. Planirati bo treba bolj v smislu zakona o planiranju ter bolj upoštevati ugotovitve in razvoj znanosti, ker so tu možnosti še zelo velike in neizkoriščene. Znanost je treba tesneje povezati z inovacijskim gibanjem.

Več pozornosti je treba nameniti ugotavljanju odgovornosti na vseh ravneh od »navadnih« delavcev do poslovnih struktur, dosledno spremljati pravilnost sklepov samoupravnih organov in njihovo izvajanje ter izboljšati informiranost sindikalnih aktivistov.

Rešiti je treba problem nizkih pokojnin jeseniških železarjev, urediti benificirano delovno dobo, povečati izkoristek delovnega časa, zmanjšati ali v celoti odpraviti nočno delo žena, povečati humanizacijo in varnost dela in dosledneje reševati problematiko invalidov in njihovo vključevanje v delo.

Sindikat čaka veliko nalog pri pridobivanju in koriščenju kapacitet za letovanje delavcev, izobraževanju, kadrovanju, stanovanjski problematiki, samoupravni organiziranosti in poenotenju skupnih interesov vseh zaposlenih (jubilejna priznanja in praznovanje dneva žena).

Pri uresničevanju zastavljenih ciljev morajo biti dobri medsebojni odnosi, več samokritičnosti, stalna skrb za strokovno usposabljanje, pravilna kadrovska politika, samoiniciativnost, boljše organiziranost, aktivnejše delo samoupravnih organov in delegatskega sistema ter večja delovna in tehnološka disciplina, kot osnovna vodila našega dela. Sindikat si bo s svojim aktivnim delom in poštenim odnosom do naštetih nalog prizadeval, da bo prispeval svoj delež pri doseganju čimboljših rezultatov.

Lilijana Kos

VARSTVO PRI DELU TUDI V SINDIKATU VEČ POZORNOSTI

Ko govorimo o varstvu pri delu, ponavadi mislimo na organizirana prizadevanja za varovanje zdravja in počutja ljudi, vzdrževanje delovne kondicije, skratka za skrb za čimboljše delovne razmere. Pri tem gre tako za vplive okolja, delovnih naprav, pa tudi za samo ravnanje ljudi pri delu — vse to z vidika, da bo delo kar najbolj varno in s tem tudi bolj produktivno. Seveda pa varstvo pri delu ne moremo obravnavati kot socialno-varstvenega problema, pač pa kot problem gospodarjenja, modernizacije tehnologije in zaščite okolja.

Stanje na tem področju pa je za skrbiljujoče. Kljub uspehom, ki se kažejo v padanju števila poškodb pri delu, v večjem številu zaposlenih delovnih invalidov, pa podatki kažejo, da se varnost pri delu slabša. Število poklicnih bolezni in delovnih invalidov namreč narašča. Zavest o ekonomski nujnosti humanizacije delovnih razmer očitno še ni na taki ra-

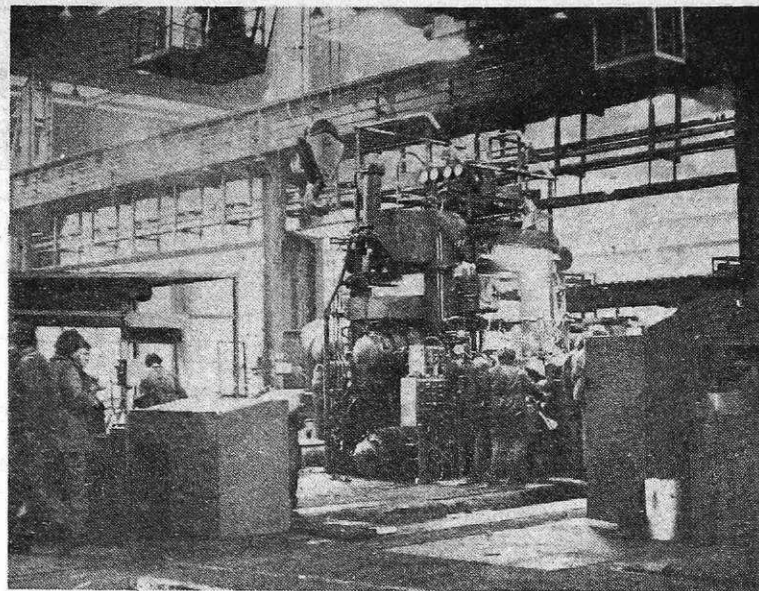
vni, da bi vsi pristojni organi in službe, pa tudi večina delavcev ustrezno skrbeli za varnost pri delu. Kljub temu, da so v nekaterih OZD uspeli natančno izračunati, koliko jih stane varstvo pri delu, pa jim očitno ni uspelo izračunati, koliko njih in širšo družbo stanejo posledice neupoštevanja predpisov s področja varstva pri delu. Da je to res zanemarljivo, kažejo tudi podatki, da 80 % OZD ne opravlja predpisanih periodičnih preiskav delovnega okolja.

Samoupravni organi v OZD tega niso kaj dosti obravnavali. Sindikalna stališča so predvidevala ustanovitve odborov za varstvo pri delu, vendar so, tudi tam, kjer so jih ustanovili, ostali bolj na papirju, pa tudi sindikalne podpore niso imeli ravno v izobilju. Ti odbori lahko vplivajo na razvijanje zavesti o pomenu varstvenih ukrepov, obravnavajo stopnjo škodljivosti delovnih razmer ter vzroke poškodb pri delu in poklicnih bolezni. Strokovna služba za varstvo pri delu pa lahko najde v odborih močno samoupravno oporo.

Varstvo pri delu, kot pomemben del humanizacije dela, je treba upoštevati že pri načrtovanju in izbiri tehnologije. Poleg tega pa morajo samoupravni organi pretehtati tudi učinke ukrepov, kot na primer: skrajševanje delovnega časa, začasnó ali trajno prerazporejanje delavcev na lažja dela in naloge, dodatni odmori in počitki med delom (ponekod so z uspehom uvedli aktivni odmor med delom), ustrezna prehrana, podaljšani letni dopust ipd. Tudi redne nadzore ekoloških razmer in preventivne zdravstvene preglede delavcev je treba analizirati, da bi lahko ugotovili vse možne nevarnosti za zdravje delavcev in na tej podlagi preventivno ukrepali.

Na število poškodb pri delu pa močno vplivata tudi delovna disciplina in alkoholizem. Zato morajo strokovne službe izvajati sprejete programe varstva pri delu, delavci pa dosledno uporabljati opremo in sredstva za osebno zaščito pri delu. Nespoštovanje teh predpisov je treba tudi ustrezno disciplinsko preganjati in organizirano preprečevati alkoholizem. Letos bo v slovenski skupščini tekla tudi beseda o spremembah in dopolnitvah zakona o varstvu pri delu, o čemer naj razpravljajo tudi sindikalne organizacije in ob tem dajo tudi pobude za ukrepanje v lastni delovni organizaciji.

(Informacije RS ZSS 2/IX)

Letni remont dresirnega ogrodja v Hladni valjarni Bela (foto I. Kučina)

PTUJSKE TOPLICE — NOVE MOŽNOSTI ZA ZDRAVLJENJE IN LETOVANJE JESENIŠKIH ŽELEZARJEV

Železarji smo doslej koristili za svoje dopuste domove v Crikvenici, v Biogradu na moru, delno v Portorožu dom železarjev iz Raven na Koroškem, počitniške prikolice v Stoji pri Pulju in zadnjih nekaj let tudi Donovaly in Sklene Toplice na Slovaškem. Vsem tem možnostim se je pridružil že bungalov v Ptujskih Toplicah s tremi sobami, v katerih je šest postelj in še tri pomožna ležišča.

Radi bi predstavili nove zdraviliške in počitniške možnosti in seznanili vse delavce o njihovein koriščenju. Soba z dvema posteljama je namenjena tistim, ki se bodo zdravili v Ptujskih Toplicah. Posameznikom bodo predlagali zdravljenje zdravnik v obratni ambulanti — dispanzer za medicino dela, prometa in športa na osnovi ugotovljenega zdravstvenega stanja. Tisti, ki bodo poslani na zdravljenje, bodo imeli naslednje ugodnosti:

- delavci plačajo samo 50 % regresirane cene, ki je določena za počitniške domove, kar znaša 320,00 din na dan. Število dni, ki so potrebni za zdravljenje, določi zdravnik;
- vsak bo dnevno koristil v poprečju še za 800,00 din dodatnih zdravstvenih uslug, kar določi zdravnik v zdravilišču;

- prevoz do Ptuja in nazaj krije Železarna Jesenice;
- za polovico odsotnosti za zdravljenje bodo delavcem odobrili izredno plačano odsotnost posamezni odbori za delovna razmerja v temeljih organizacijah in delovnih skupnostih;

- zdravljenje je namenjeno samo aktivnim delavcem Železarne Jesenice, oziroma tistim, ki so bili še aktivni delavci, ko jim je bilo odobreno zdravljenje.
- Delavcem, ki bodo poslani na preventivno zdravljenje, je namenjena soba s tremi posteljami in imajo naslednje ugodnosti:

- na preventivno zdravljenje jih mora napotiti zdravnik,
- dnevno plačajo samo 50 % regresirane cene, ki je določena za počitniške domove Železarne Jesenice, kar znaša 320,00 din,

- za preventivno zdravljenje morajo posamezniki koristiti svoj dopust,
- prevozne stroške krije Železarna Jesenice za tiste, ki jih napoti zdravnik,
- udeleženci preventivnega zdravljenja lahko vzamejo s seboj tudi toliko svojcev, kolikor je ležišč v sobi.

Ce bi na posameznem ležišču spala po dva ali več (otroci), svojci plačajo takšno ceno, kot je določena za letovanje v počitniških domovih Železarne, prav tako plačajo sami prevozne stroške, kar pa lahko uredijo na oddelku za družbeni standard.

- preventivno zdravljenje bo trajalo predvidoma po deset dni,
- posamezniki bodo na preventivnem zdravljenju lahko koristili tudi zdravstvene usluže zdravilišča, vendar jih morajo dodatno plačati.

V Ptujске toplice ne bodo šli le tisti, ki jih bodo poslali zdravniki na zdravljenje ali na preventivno. Soba s štirimi ležišči je namenjena tudi tistim delavcem, ki se bodo na osnovi razporeda prijavili za letovanje v topličah namesto na morju. Razpored koriščenja je pripravila komisija za oddihe in izlete pri izvršnem odboru konference osnovnih organizacij sindikatov Železarne Jesenice. Z razporedom bodo seznanjeni vsi referenti za oddihe v osnovnih organizacijah sindikata in temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih na enak na-

čin, kot so vsako leto obveščeni o razporedu za koriščenje drugih počitniških kapacitet Železarne Jesenice, na enak način bodo seznanjeni tudi vsi delavci Železarne.

Turistično takso mora plačati vsak sam v recepciji Ptujskih Toplic, kjer mora oddati tudi napotnico, s katero se izkaže, da je upravičen koristnik. Napotnico bo dobil vsak upravičenec na oddelku za družbeni standard pri referentu za oddihe, izlete in prevoze. Hkrati s napotnico bodo dobili upravičenci tudi vozno karto za relacijo Jesenice—Ljubljana—Jesenice in obvestilo o prevzemu vozne karte z rezervacijo za relacijo Ljubljana—Ptuj—Ljubljana. Vsi drugi udeleženci oddiha v Ptujskih Toplicah pa bodo lahko dobili vozne karte ali ustrezna obvestila o potovanju do Ptuja in nazaj na istem mestu.

Do Ptuja pravzaprav ni daleč in letovanja v Ptujskih Toplicah se bodo razveselili vsi tisti, ki jim morská klima ne ugaša, pa tudi tisti, ki si želijo sprememb in ob tem spoznati nove kraje in druge običaje. Ptuj je mesto, ki je znano po bogati zgodovini, po kurentovanjih in Katarininem sejmu. Ima slikovito lego ob reki Dravi; nad mestom se ponosno dviguje starodavni grad, ki je preurejen v muzej. Verjetno je še več znamenitosti, ki jih bodo spoznali obiskovalci Ptujskih Toplic. Ta del Slovenije se ponaša z bogato kulinarčno ponudbo.

V zadnjem času se ime Ptuja povezuje še s termalnim zdraviliščem. To je eno najmlajših termalnih zdravilišč v Sloveniji, saj ga je republiški komite za zdravstveno in socialno varstvo šele decembra 1982 leta razglasil za naravno zdravilišče. Voda na izviru ima 40 stop. C, v bazenih pa je ohlajena na 32 stop. C. Ptujске Toplice so primerne za zdravljenje menezerskih bolezni, kroničnih revmatičnih bolezni, degenerativnih bolezni hrbtnice, posledic stanja po poškodbah sklepov in hrbtnice, obolenj lokomotorne sistema in drugih obolenj.

Zdravilna voda, fizioterapija in ostali objekti, kot so različna športna igrišča, nudijo možnost zdravljenja, aktivnega oddiha in rekreacije. Za goste Ptujskih Toplic so na razpolago pokriti bazeni, solariji, saune, zunanji bazeni, igrišča za tenis, namizni tenis, mini golf, balinanje, košarko in otroško igrišče.

Cene letovanja v naših bungalovih so razmeroma ugodne. Pension za delavce Železarne Jesenice, za njihove nezaposlene svojce in za otroke nad deset let starosti znaša 640,00 din na dan, za otroke do deset let starosti znaša pension 33,00 din. Pension za zakonce delavcev in upokojencev Železarne Jesenice, ki so zaposleni drugje, znaša 1.160,00 din na dan, za ostale, ki bi želeli letovati v naših bungalovih, 1.550,00 din, za njihove otroke pa 1.000,00 din na dan.

Božo Pančur

NA SEJAH VSEH TREH ZBOROV SKUPŠČINE OBČINE JESENICE IZVAJANJE RESOLUCIJE PROGRAM AKTIVNOSTI ZA LETO 1985

(Nadaljevanje s 1. strani)

bami (DO Golica in Izvršni svet Sob);

— utrditev položaja kovinsko-predelovalnih OZD na osnovi usklajenega koncepta razvoja in zagotovitev pogojev za intenzivnejši razvoj (Železarna Jesenice, OZD s področja kovinsko-predelovalne dejavnosti, IS Sob, delovna skupina);

— izboljšanje organizacije na področju komunalnega gospodarstva (izvajalske OZD s področja komunalnega gospodarstva, samoupravna Komunalna skupnost, IS Sob);

— dokončna reorganizacija v strokovnih službah izvajalskih organizacij s področja kulture in telesne kulture (samoupravni organi amaterskega gledališča Tone Čufar in Občinske knjižnice Jesenice, Športnega društva Jesenice, ZTKO in OZSO Jesenice, strokovne službe SIS družbenih dejavnosti);

II. PROIZVODNJA, NALOŽBE, FINANCE IN KVALITETA GOSPODARJENJA

— v OZD je potrebno ugotavljati in dosledno uveljavljati odgovornost vseh udeležencev v reprodukcijskem procesu, še posebej pa vodstvenih in vodilnih kadrov oz. struktur ter vložiti več naporov v iskanje možnosti za aktiviranje vseh notranjih rezerv v OZD (organizacije združenega dela);

— izboljšati organizacijo in produktivnost dela (organizacije združenega dela);

— povečati ekonomičnost poslovanja, predvsem v vplivanjem na stroške; plane zmanjševanja materialnih stroškov pripravijo strokovne službe (nabava, prodaja in razvojna služba), izdelati pa morajo tudi sistem stimuliranja za doseganje prihrankov materialnih potroškov (OZD);

— v OZD je potrebno izdelati študije nerentabilne proizvodnje posameznih proizvodov oz. skupin proizvodov in glede na dobljene rezultate prestrukturirati proizvodnjo in jo v okviru možnosti nadomestiti z rentabilno (OZD);

— proučiti obseg zalog surovin in reprodukcijskega materiala, nedokončane proizvodnje in zalog končnih izdelkov ter sprejeti programe in ukrepe za njihovo optimizacijo (OZD);

— proste kapacitete je treba usmeriti v zagotovitev kapacitet za povečanje obsega in kvalitete proizvodnje, ki jo bo možno uspešno prodati, predvsem na tujem trgu. Proizvodni asortiment je treba tekoče prilagajati zahtevam inozemskih kupcev in tako doseči ohranitev in povečanje izvoza (OZD);

— dosledno izvajati politiko nagrajevanja po delu ter pospešiti inovativno in raziskovalno dejavnost (OZD, občinski svet ZSS);

— izboljšati oskrbljenost OZD s surovinami, materialom in energijo s pravočasnim sklepanjem, predvsem dolgoročnih pogodb o dobavi na podlagi realnih osnov, tudi na osnovi sovlaganja z dobavitelji in ob upoštevanju devizne participacije, če je to potrebno (OZD, splošna združenja);

— predvideti prenos proizvodnje nekaterih izdelkov in storitev v manjše enote drobnega gospodarstva, ki to opravljajo ceneje in rentabilneje. Pripraviti je treba program za pripravo možnosti za zagotavljanje poslovnih prostorov za drobno gospodarstvo (OZD, Obrtno združenje Jesenice);

— proučiti je treba organiziranost in urediti odnose med TOZD, delovnimi organizacijami in višjimi oblikami povezovanja dela in sredstev, predvsem v reprodukcijskih celotah in na tej osnovi sprejeti ukrepe za boljše poslovanje, predvsem s ciljem bolj usklajenega razvoja, prestrukturiranja, povečanja izvoza in združevanja finančnih funkcij (OZD, splošna združenja);

— izdelati programe za odpravljanje primanjkljaja trajnih in dolgoročnih virov obratnih sredstev; finančne službe v OZD naj skupaj z drugimi službami takoj preverijo, če se dejanski obseg obratnih sredstev (zalog, terjatev, vrednostnih papirjev) giblje na višini potrebnega obsega obratnih sredstev, katerega izračunajo iz dogovorjenih koeficientov obračanja v letnih planih (OZD);

— izdelati načrte gibanja sredstev (likvidnostne plane), ki morajo biti verificirani od organov upravljanja in pripraviti ukrepe na področju izvajanja vseh poslovnih funkcij za vzdrževanje tekoče likvidnosti pri poravnavanju obveznosti (OZD);

— spodbuditi je treba aktivnosti za združevanje finančnih funkcij TOZD na ravni delovne organizacije ter za uvedbo žiro računa (OZD pripravijo program reorganiziranja svoje finančne funkcije v skladu z možnostmi, ki jih nudi dopolnitev 146. člena zakona o združenem delu, če ocenijo, da bi taka reorganizacija prinesla izboljšanje njihovega likvidnostnega položaja) (OZD);

— izdelati je treba programe ukrepov za tekoče nadomeščanje ugotovljenih negativnih tečajnih razlik (OZD);

— proučiti je potrebno možnosti ož. načine za zmanjševanje obsega nekurantnih zalog surovin oz. materialov ter možnosti za odprodajo opreme, ki ni več v rabi (OZD);

— v OZD, ki dosegajo skromne proizvodne in ekonomske učinke ali izvozne rezultate, opredeliti in razdeliti naloge, ukrepe in aktivnosti za doseganje boljših rezultatov (OZD, medobčinska Gospodarska zbornica Kranj, splošna združenja);

— vlagati razpoložljiva sredstva v posodobitev prodornejših programov, osvajanje novih tehnologij ter odpravljanje najbolj kritičnih ozkih grl (vlaganje v programe za avtomatizacijo proizvodnje in razvoj novih proizvodov višje tehnologije). V ta namen morajo OZD krepiti obstoječe in ustanavljati nove razvojno-raziskovalne enote (OZD, medobčinska Gospodarska zbornica Kranj, IS Sob Jesenice, Raziskovalna skupnost Jesenice);

— za boljše izkoriščanje obstoječih zmogljivosti na osnovi dohodkovnega povezovanja zagotoviti programe in surovine, repromaterial in delavce za racionalno uvajanje druge in tretje izmene; prenesti neuporabljene stroje in opremo, surovine in repromaterial drugim OZD in drobnemu gospodarstvu ter zagotoviti za to ustrezne informacije (OZD, medobčinska Gospodarska zbornica Kranj, splošna združenja, občinska Skupnost za poslovanje Jesenice);

— za zmanjšanje izvoza surovin, v korist izvoza izdelkov višje stopnje predelave, se bodo OZD dohodkovno povezovale, skupno nastopale na tujih tržiščih ter posvetile skupno skrb cenejši in kvalitetnejši proizvodnji surovin in repromaterialov (Železarna Jesenice in druge OZD, medobčinska Gospodarska zbornica Kranj, splošna združenja; Samoupravna interesna skupnost za ekonomske odnose s tujino);

— pripraviti programe aktivnosti v zvezi z izgradnjo karavanskega predora in spremljajočih objektov ter načrte izkoriščanja možnosti, ki bodo z izgradnjo nastale. V zvezi s to nalogo je treba ustanoviti ustrezno skupnost OZD, ki bo sprejela skupen program izgradnje objektov ob karavanskem predoru (OZD s področja gradbeništva, prometa in zvez, trgovine, gostinstva in turizma, IS Sob Jesenice);

— razvijati strokovno pospeševalno delo ter zagotoviti pogoje in združiti sredstva za adaptacijo poslovnih prostorov zadržne enote v kletnih prostorih zgradbe na Titovi 65 (KŽK TOK Radovljica);

— povezati turistične in gostinske organizacije združenega dela med seboj in OZD drugih področij ter z nosilci osebnega dela in z organizacijami s področja trgovine na drobno, za razširitev ponudbe blaga in storitev ter izboljšanje kakovosti turistične ponudbe in za povečanje turističnega deviznega priliva za 20 %. Sedanja skupnost OZD za izgradnjo turistične infrastrukture je treba preoblikovati v poslovno skupnost kot pravno osebo s svojim žiro računom (OZD s področja gostinstva in turizma ter s področja trgovine, IS Sob, Obrtno združenje Jesenice);

— izboljšati organizacijo turistične ponudbe (izboljšanje kvalitete storitev, obogatitev turistične ponudbe), ki se mora prilagoditi predvsem povpraševanju inozemskih turistov po storitvah, ki omogočajo aktivni oddih — skupni programi turistične ponudbe (OZD gostinstva, turizma in trgovine);

— združevanje sredstev za hitrejšo in smotrnejšo izgradnjo objektov, ki so nujni za povečanje turističnega prometa in za izboljšanje strukture ponudbe (DO Gorenjka Jesenice, TOZD Žičnice Kranjska gora, OZD turizma in gostinstva);

— spodbujanje doseganja zastavljenih ciljev v izvozu turističnih storitev, na področju deviznega poslovanja in področju propagande (IS Sob);

III. RAZISKOVALNA DEJAVNOST

— ustvariti celovitejšo pogoje za hitrejši razvoj raziskovalne dejavnosti in za uvajanje aplikacij raziskovalnih dosežkov, pa tudi inovacij in izboljšav v proizvodnjo (Raziskovalna skupnost Jesenice, IS Sob, OZD in posebno Železarna Jesenice);

— povečati obseg štipendiranja podiplomskega izobraževanja za potrebe raziskovalnega dela in pogojevanju tega štipendiranja s štipendijsko participacijo proizvajalnih organizacij (OZD, Raziskovalna skupnost Jesenice);

— kadrom z višješolsko in visokošolsko izobrazbo zagotoviti možnost, da bodo na svojih delovnih mestih in tudi širše lahko uveljavljali svoje znanje in sposobnosti (samoupravni organi OZD in društev, IS Sob, občinski svet ZSS);

IV. EKONOMSKI ODNOSI S TUJINO

— oblikovati konkretne izvozne programe za leto 1985 ter izdelati strategijo nastopa na posameznih trgih. Vsi programi naj bodo usmerjeni v čim večjo rast neto deviznega priliva (OZD, medobčinska Gospodarska zbornica Kranj);

— povečanje deviznega priliva spodbujati tako, da se bodo OZD v okviru SIS za ekonomske odnose s tujino dogovorile za absolutne zneske obveznega izločanja deviz za zadovoljevanje splošnih družbenih in proizvodnih potreb v republiki ter stalnih in zamčenih obveznosti za dograjevanje infrastrukturnih objektov (SISEOT, OZD);

— nadaljevati z združevanjem dinarskih sredstev v okviru SISEOT za spodbujanje deviznega priliva (SISEOT, OZD);

— doseči večje vključevanje kovinsko-predelovalnih OZD v rentabilni izvoz (kovinsko-predelovalne OZD, IS Sob);

V. CENE IN PRESKRBA

— pripraviti je treba predloge za samoupravno povezovanje in sporazumevanje na področju urejanja medsebojnih cenovnih razmerij v OZD v reprodukcijski verigi (dobavitelji in kupci) po vrstah proizvodov (OZD, splošna združenja);

— ugotoviti je treba nesorazmerja v cenah med posameznimi surovinami, reprodukcijskimi materiali in končnimi izdelki ter z organizirano akcijo, predvsem v reprodukcijskih celotah vplivati na njihovo postopno odpravljanje. Prav tako je treba urediti nesorazmerja med cenami končnih izdelkov (OZD, splošna združenja);

VI. ZAPOSLOVANJE IN IZRABA DELOVNEGA ČASA

— pripraviti konkretne programe prestrukturiranja zaposlenih z vidika splošnega povečanja ekonomičnosti živega dela in izboljšave kadrovske strukture (OZD, občinska Skupnost za zaposlovanje Jesenice);

— pripraviti konkretne programe za maksimalizacijo delovnih izmen v OZD v posameznih področjih ob upoštevanju možnosti sezone ali trajne prezaposlitve med OZD, uvajanje krajšega delovnega časa v posamezni izmeni in avtomatizacijo zlasti repetitivnih opravil (OZD, občinska Skupnost za zaposlovanje);

— dosledno uveljavljanje ustreznih organizacijskih oblik kadrovske službe v OZD (OZD);

— dosledno uresničevati politiko selektivnega in produktivnega zaposlovanja naravnega prirastka (OZD, IS Sob, občinska Skupnost za zaposlovanje);

— opredeliti je treba možnosti za ekonomsko upravičeno zaposlovanje žensk (IS Sob, občinska Skupnost za zaposlovanje, medobčinska Gospodarska zbornica Kranj, OZD);

VII. ŽIVLJENJSKI STANDARD IN SOCIALNA VARNOST

— politična in strokovna akcija na področju sistema delitve tako, da bodo sredstva za osebne dohodeke in skupno porabo delavcev bolj odvisna od učinkovitosti gospodarjenja, od doseženih delovnih in poslovnih rezultatov ter od oblikovanih sredstev za akumulacijo (OZD, občinski svet ZSS);

— akcija za dograditev samoupravnih splošnih listin OZD, skladno z družbenimi usmeritvami ter v njih še posebej opredeliti vrednote ustvarjalnega dela, inovatorstva, izumiteljstva in dela v težjih delovnih pogojih (občinski svet ZSS, OZD);

— uvesti in v praksi pričeti uporabljati enotno skupno evidenco prejemnikov socialnovarstvenih pomoči (Samoupravna skupnost socialnega varstva, Center za socialno delo Jesenice);

— pripraviti dopolnjeni program hitrejšega prehoda na ekonomske stanarine ob zagotavljanju subvencij stanovalcem z nižjimi dohodki na družinskega člana (Samoupravna stanovanjska skupnost, Samoupravna skupnost socialnega varstva, IS Sob);

VIII. DRUŽBENE DEJAVNOSTI

— proučiti in dopolniti sistem solidarnega združevanja sredstev na področju družbenih dejavnosti (SIS družbenih dejavnosti);

— izdelati program kakovostnega prestrukturiranja programov v okviru družbenih dejavnosti in na načelu selektivnosti zagotoviti ustrezne materialne pogoje za izvedbo kvalitetnih programov (SIS družbenih dejavnosti in pristojni upravni organi);

— uresničitev nalog in izvedba ukrepov za okrepitev specialistično-ambulantne dejavnosti, povečanje obsega zdravljenja bolnikov na domu, okrepitev zdravstvene dejavnosti in postopna razširitev preventivne dejavnosti. Nadaljnja izpeljava dela na področju zdravstva v skladu s sprejetim samoupravnim sporazumom o skupnih osnovah za delitev dela na področju zdravstva v SR Sloveniji, predvsem usklajitev posteljnih zmogljivosti, ukinjanje oziroma združevanje sorodnih bolnišničnih oddelkov (Zdravstvena skupnost Jesenice, zdravstvene organizacije);

IX. PODROČJE DEJAVNOSTI UPRAVNIH ORGANOV

— pri izvajanju davčne politike na področju drobnega gospodarstva upoštevati vlaganje v drobno gospodarstvo, zaradi zagotavljanja novih

delovnih mest, z zmanjševanjem osnovne davke iz dohodka (IS Sob);

— oblikovati program za izboljšanje organizacije dela in kadrovske strukture ter nagrajevanja po delu v upravi in pravosodju (IS Sob);

— koordiniranje aktivnosti nosilcev planiranja pri določitvi terminskih programov za pripravo srednje-ročnih in dolgoročnih planskih dokumentov in usklajevanje interesov pri prostorskem planiranju (IS Sob);

— izdelati program aktivnosti in ukrepov za zmanjšanje in odpravljanje vseh oblik onesnaževanja okolja (IS Sob, OZD);

— nadaljnja krepitev in razvoj splošne ljudske obrambe in družbene samozastite s posebnim poudarkom na obrambnih, mobilizacijskih in varnostnih pripravah, na zagotavljanju in usposabljanju ustreznih in potrebnih kadrov za opravljanje in uresničevanje nalog ter interesov obrambe, varnosti in zaštite ter zagotavljanju popolnejše angažiranosti in usposobljenosti vseh človeških zmogljivosti za obrambno in samozastitno delovanje (IS Sob, OZD, krajevske skupnosti, samoupravne organizacije in skupnosti);

— razvijati tehnično opremljenost teritorialne obrambe na podlagi vzajemnosti med občinami in posodobiti tehnično opremljenost organov za notranje zadeve (IS Sob).

PREDLOG PROGRAMA DELA ZBOROV

Predsedstvo Skupščine občine tako utemeljuje predlog programa dela zborov Skupščine občine Jesenice za leto 1985:

»S sklepi vseh treh zborov Skupščine občine Jesenice je bilo v razpravi o osnutku programa dela zborov dogovorjeno, da se sprejem programa dela preloži v mesec februar z namenom, da v razpravi ugotovimo tista pereča jeseniška oziroma občinska področja dela in življenja, o katerih bi lahko delegati spregovorili z vso zavzetostjo in o katerih bi lahko povsem avtonomno sprejemali tudi ustrezne odločitve.

S tem bi morali doseči dva pomembna cilja: poživili bi razprave na zborih skupščine, poleg tega pa bi delegati imeli vse pristojnosti in vpliv na odločanje o tistih zadevah, ki so življenjskega pomena našim delovnim ljudem in občanom. V razpravah, ki so jih organizirali člani predsedstva skupščine občine, družbenopolitične organizacije občine in Izvršni svet skupščine, so bili izoblikovani predlogi, ki so zajeti v uvodnem delu programa dela. Pri ostalih poglavjih programa dela so dodatno vnešene nekatere nove točke, ki jih zahteva izvajanje nekaterih v letu 1984 sprejetih zakonov.

Predsedstvo, glede na pripombo delegacije TOZD Remontne delavnice Železarne, da bi bilo potrebno podati analizo in oceno izvajanja programa dela zborov v letu 1984 navedenih, da bo ocena podana ob obravnavi analize, v tem gradivu pa daje le pojasnilo, da izmed 63 točk programa dela zborov v letu 1984 niso bile obravnavane samo naslednje:

— osnutek in predlog dolgoročnega programa občine (zaradi spremenejenega odloka je bil premaknjen v leto 1985);

— analiza inovacijske dejavnosti v občini (gradivo je bilo pripravljeno, vendar ga je predsedstvo ocenilo kot nepopolno in ga zavrnilo);

— problematika nagrajevanja po delu (gradivo ni bilo pripravljeno);

— odlok o določitvi pomožnih objektov in gradbenih del, za katere ni potrebno lokacijsko dovoljenje (odlok je bil umaknjen, ker je bila v mesecu maju 1985 sprejeta nova zakonodaja s področja urejanja prostora in gradnje objektov).

V gradivu za sejo je v nadaljevanju predložen celotni predlog programa dela zborov v letu 1985.

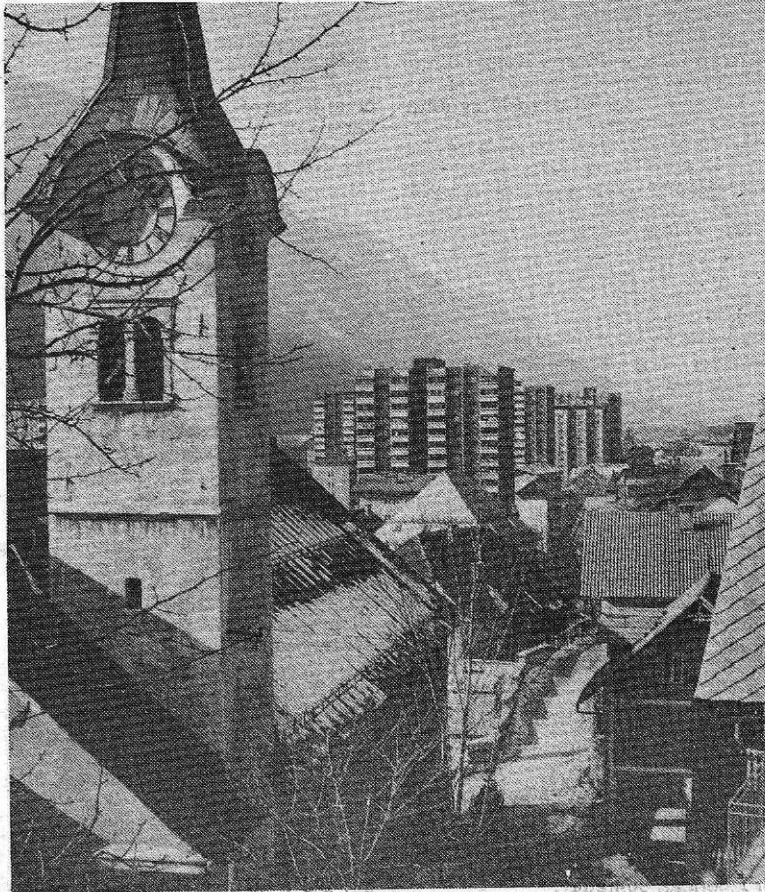
Delegati vseh treh zborov bodo sklepali še o predlogu za izvolitev sodnika Sodišča združenega dela v Kranju in o imenovanju tričlanske komisije za pregled zaključnih računov davkov občanov občine Jesenice za leto 1984.

Delegati zbora združenega dela in zbora krajevnih skupnosti pa bodo obravnavali še:

— osnutek odloka o spremembah in dopolnitvah odloka o davkih občanov občine Jesenice;

— predlog odloka o spremembi odloka o posebnem občinskem davku od prometa proizvodov in od plačil za storitve v občini in

— predlog odloka o spremembi odloka o odstranjevanju in odlaganju odpadkov na območju občine Jesenice.

Stare in nove Jesenice (foto I. Kučina)

KAJ VSE OVIRA UČINKOVIT IZVOZ?

Center za konjunkturalne raziskave je tudi lani v organizacijah združenega dela izvedel anketo o njihovih izvoznih možnostih in rezultatih. Povzemamo nekatere značilne odgovore oziroma ocene vzrokov zaostajanja, ki nam med drugim povedo, da so izvozni načrti naših organizacij združenega dela pogosto seštevki lepih želja, ki so zunaj dejanskih možnosti.

Ena največjih ovir za hitrejšo vključevanje jugoslovanskega gospodarstva v izvozne tokove so nestabilni pogoji gospodarstva, ki se pogosto spreminjajo in s tem onemogočajo vsakršna resna dolgoročna planiranja. Nimamo dolgoročne izvozne strategije, pogreša se podpora organizacijam, ki so izvozno usmerjene in usposobljene za izvozne posle, zato je izvoz razdrobljen in razpršen.

Med vzroki, ki otežujejo izvoz, so anketirane organizacije združenega dela največkrat navedle naslednje:

— Naša blagovna ponudba se prepočasno prilagaja zahtevam tujega trga zaradi tehnično-tehnološkega zaostajanja za svetom ter slabe in neučinkovite notranje organizacije.

— Zaradi nezanesljive oskrbe organizacije združenega dela niso sposobne sprejemati zahtevanih dobavnih rokov in ustrezne kvalitete blaga.

— Neustrezna kakovost domačih surovin in reprodukcijskih materialov ter zastarela oprema, s katero ni mogoče doseči zahtevane kakovosti končnih izdelkov.

— Visoki stroški reprodukcije zaradi nizke produktivnosti dela, nezadostne izkoriščenosti proizvodnih zmogljivosti, velike družbene režije, visokih obresti za posojila itd. Posledica tega so nekonkurenčne cene, s katerimi prihajamo na tuje trge.

— Premajhne proizvodne zmogljivosti za posamezne vrste izdelkov, da bi lahko z njimi zadovoljili domače potrebe oziroma obveznosti do stalnih domačih kupcev in hkrati povečali izvoz.

— Padec povpraševanja in cen nekaterih izdelkov na svetovnem trgu in zaostajanje konkurence.

— Omejeno razpolaganje z ustvarjenimi devizami onemogoča nujen uvoz surovin, potrebne opreme in rezervnih delov ter potrebno združevanje deviz z domačimi dobavitelji.

— Na tujih trgih se srečujemo s hudo konkurenco, pogosto tudi z nelojalno, ter z dumpinškimi cenami držav Daljnega vzhoda in socialističnih držav.

— Počasnejša rast tečaja tujih valut v naši državi od porasta cen uvoznih surovin in reprodukcijskih mate-

rialov, pri čemer so se hkrati zmanjšale obstoječe stimulacije.

— Na področju strojogradnje in elektronike se srečujemo s hudo konkurenco industrijsko razvitih držav.

— Nastajajo težave z deviznim prilivom od izvoza v države v razvoju, ker so njihove plačilne sposobnosti zelo majhne.

— Protekcionistični ukrepi in kontingentiranje uvoza zlasti v državah znotraj posameznih ekonomskih skupin.

— Pri izvozu v socialistične države so težave z izdelki, ki niso vključeni v blagovne liste in takrat, kadar za naš izvoz niso zagotovljene pridobitve.

— Nekateri tradicionalni trgi izgubljamo bodisi delno ali v celoti zato, ker tam razvijajo lastne proizvodne zmogljivosti ali pa zato, ker se ne držimo dogovorjene kakovosti, dobavnih rokov in drugih pogojev.

Obdelava odgovorov iz ankete je dala tudi naslednjo ugotovitev: tiste organizacije združenega dela, ki so izpolnile ali celo presegle izvozne pogoje, so to dosegle predvsem s spremembo svojega proizvodnega programa (izboljšale so kakovost in asortiment proizvodnje), osvojitvijo novega trga, izboljšanjem dizajna in embalaranja, ker so se pravočasno pojavile na trgu, dosegale dolgoročne aranžmaje itd.

Anketa je potrdila, da predstavlja poseben problem pri hitrejšem vključevanju domačega gospodarstva v izvozne tokove zastarela oprema in tehnologija, ki je poleg tega še zelo odvisna od uvoženih surovin, reprodukcijskih materialov in rezervnih delov. S tako opremo ni mogoče izdelovati blaga, ki bo konkurenčno na svetovnem trgu, pa naj gre za kakovost, dizajn, cene, dobavne roke itd. Razen tega jugoslovansko gospodarstvo največkrat ni sposobno ponujati kompletnih izdelkov, zlasti višjih faz predelave, kamor sodi tudi elektronika. Ob nizki akumulativni in reprodukcijski sposobnosti in minimalnem razpolaganju z devizami se ne da govoriti o inovacijah ter uvajanju sodobne tehnike in tehnologije v proizvodnjo, namenjeno izvozu.

Premalo je tudi prave dohodkovne povezanosti proizvajalcev med seboj ali s trgovino, brez česar ni uspešnega vključevanja v izvozne tokove. Ta problem je v dobri meri posledica regionalne razdrobljenosti gospodarstva, kar pogosto povzroča tudi pojave nelojalne konkurence, delno pa je tudi posledica šibkega razpolaganja z devizami od izvoza, ki bi jih rabili za združevanje.

Ob pomanjkanju kvalitativnih domačih surovin so proizvajalci še vedno močno odvisni od uvoza, kar zaradi pomanjkanja deviz ne zagotavlja redne oskrbe proizvodnje, brez tega pa si ne moremo zamišljati dolgoročnejših izvoznih orientacij.

Uspešno vključevanje v izvozne tokove ne nazadnje ovira tudi odsotnost specializacije proizvodnje na ravni celotne države.

Med problemi, ki jih izvozniki sami ne morejo rešiti, so navedeni največkrat naslednji:

— nereseno vprašanje klirinškega izvoza, za katerega s tega področja uvažamo dragocene surovine, kot so nafta, aluminij, nikelj, kromova ruda, premog za koksiranje, izdelki črne metalurgije, bombaž in drugo;

— obremenjenost izvoza z administrativnimi ovirami in neugodnimi pogoji za kreditiranje izvoza, zaradi česar na licitacijah pogosto zgubljamo velike posle;

— blagovne liste za izmenjavo z državami SEV se oblikujejo brez prejšnjega posvetovanja s proizvajalci. Pogosto jih iz leta v leto kar prepisujejo, čeprav so se tržne razmere spremenile;

— manjkajo tržne informacije o posameznih tujih trgih in boniteti kupcev, kar vse povzroča veliko škodo. Sekcije za posamezne države bi morale nujno povečati stike z organizacijami združenega dela, skrbeti za izmenjavo informacij, dostavljati dnevna poročila, strokovne revije in druge publikacije, kjer se objavljajo licitacije in druge tržne informacije;

— obstoječe težave pri plačilih našega izvoza v države v razvoju bo treba rešiti z meddržavnimi sporazumi in tako povečati varnost izvoznih poslov;

— stimulacije za izdelke, ki so obremenjeni z velikimi transportnimi stroški, so prenizke, problemi nastajajo tudi pri zagotavljanju sredstev za rezervne dele in za vzdrževanje izvozne mehanizacije po poteku garantnega roka;

— nujno bo treba nameniti večjo pozornost poslom, ki izhajajo iz meddržavnih aranžmajev, tako da se ne bi več dogajalo, da nam z velikimi zamudami plačujejo izvoz, za katerega so uvoženi izdelki širšega družbenega pomena;

— potrebne so večje izvozne stimulacije za izvoz v prekomorske države in posamezne države, ki sprejemajo zaščitne ukrepe pri izvozu;

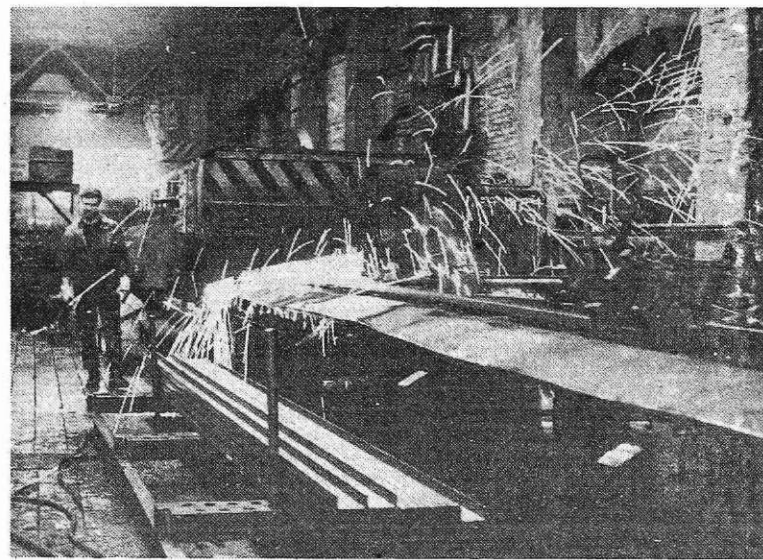
— morali bi oblikovati poseben sklad za pospeševanje plasmaja posameznih živilskih izdelkov kot so sklad za meso, zelenjavo itd., iz katerih bi črpali sredstva za dodatne izvozne spodbude.

Eden od težavnih problemov je tudi premajhna učinkovitost zunanjetrogovinskih organizacij in gospodarskih predstavništva v tujini, vzrok pa je prevelika kadrovska usposobljenost. Zato te organizacije praktično sploh ne raziskujejo tujega trga in proizvajalci nimajo zadostnih tržnih informacij o tem, katere vrste blaga se iščejo, katere teh-

nične in druge karakteristike je treba zagotoviti na posameznih trgih, kakšni so okusi potrošnikov, s kakšnimi predpisi se urejajo tržni odnosi v posameznih državah, kakšne so možnosti za organiziranje servisnih služb in podobno.

V takih razmerah naše organizacije združenega dela nastopajo na posameznih trgih s številnimi neznankami, zaradi katerih pogosto utrpijo veliko škodo. Skratka, brez aktivnega izvoznega marketinga ter organizacijsko in kadrovske usposobljene trgovine ni mogoče razvijati dolgoročnih izvoznih usmeritev.

Gospodarski vestnik,
8. februar 1985
(povzela Lilijana Kos)

Rossi proga za izdelavo hladno oblikovanih profilov (foto I. Kučina)

UVELJAVLJANJE SOCIALNOVARSTVENIH PRAVIC

Samoupravne interesne skupnosti socialnega varstva v Sloveniji so leta 1984 sprejele samoupravni sporazum o uveljavljanju socialnovarstvenih pravic. Z njim so določile enotne osnove in merila za uveljavljanje vseh vrst socialnovarstvenih pravic in enotne postopke za uveljavljanje pomoči.

Delovni ljudje in občani bodo letos uveljavljali socialnovarstvene pravice z novim obrazcem »Vloga za uveljavljanje socialnovarstvenih pravic« z oznako SPN-1. Delavci Železarne Jesenice bodo navedeni obrazec, v kolikor so v letu 1984 prejeli denarno pomoč za otroke, prejeli pri tajnici oziroma personalni v TOZD oziroma v delovni skupnosti, kjer združujejo svoje delo.

Delavci, ki do sedaj niso prejeli pomoči ali je niso uveljavljali, dobijo obrazec na odseku za socialno varstvo in zavarovanje na kadrovskem sektorju.

Pravice, ki se uveljavljajo s tem obrazcem, so:

- delna nadomestitev stanarine (subvencija),
- družbena pomoč otrokom (otroški dodatek),
- časna denarna pomoč,
- rejnina,
- denarna pomoč kot dopolnilni vir preživljanja,
- denarna pomoč kot edini vir preživljanja,
- plačilo oziroma doplačilo oskrbe na domu,
- enkratna denarna pomoč,
- plačilo oziroma doplačilo oskrbnih stroškov v socialnem zavodu oz. v organizaciji za usposabljanje (tudi celodnevna šola in podaljšano bivanje, stroški prehrane v vzgojno-varstveni organizaciji),
- plačilo oziroma doplačilo oskrbnih stroškov v tuji družini.

Vlagatelj z enim obrazcem uveljavlja sočasno pravico do ene ali več pomoči. Za vse vrste pomoči vlaga zahtevek praviloma isti roditelj. Za otroke razvezanih staršev pa vlaga zahtevek tisti od staršev, pri katerem otrok živi.

Obrazec SPN-1 so praviloma dolžni izpolniti vlagatelji sami, v primeru pa, ko tega ne morejo storiti, jim je pri izpolnjevanju dolžna pomagati organizacija združenega dela (odgovorni delavec v TOZD, delovni skupnosti oz. pristojna strokovna služba). Vlagatelj zahtevka s podpisom odgovarja za resničnost podatkov, ki jih je navedel v zahtevku.

Za podatke, ki jih v zahtevku navede delovna organizacija (v obrazcu tekoča št. 27), in sicer št. 1 in 3 izpolni neposredni vodja dela oz. vodilni delavec TOZD ali delovne skupnosti, 2. točko pa izpolni strokovni delavec s področja socialnega varstva v Železarni Jesenice.

V 1. točki o vzrokih za nizek osebnih dohodek se vpišejo podatki o vzrokih, ki so lahko objektivni ali subjektivni kot, na primer, poslovanje DO z izgubo, bolezenska odsot-

nost, invalidnost, razporeditev glede na kategorijo, možnost napredovanja (odklonilni odnos delavca), neopravičeni izostanki, odklanjanje dodatnega dela ipd.

V 2. točki pa se vpišejo vse oblike pomoči, ki so bile vlagatelju dodeljene iz sredstev osnovne organizacije sindikata TOZD ali delovne skupnosti kot, na primer, denarne in funkcionalne pomoči, zdravstveno ali preventivno letovanje oziroma bivanje v toplicah (navesti je potrebno tudi morebitno odklonitev pomoči s strani delavca).

Oddelek za obračun osebnega dohodka bo za vse dosedanje uživalce denarnih pomoči otrokom poslal obrazec z izpolnjeno rubriko o prejetem osebnem dohodku vlagatelja administratorjem personalne evidence oz. tajnicam TOZD in delovnih skupnosti, kjer bodo zainteresirani delavci sami ali skupaj z odgovornim delavcem izpolnili obrazec, tega pa bo delavec (personalni) odposlal na odsek za socialno varstvo in zavarovanje.

OPOZORILO: V VI. poglavju obrazca SPN-1, ki zahteva podatke o socialnih razmerah v družini, je v primerih zaposlenega zakonca vlagatelj potrebno izpolniti v celoti 26. točko, ki jo skupaj s podatki o zakončevem osebnem dohodku izpolni delovna organizacija, kjer je zakonec v delovnem razmerju.

V kolikor je zakonec v Železarni Jesenice, je postopek izpolnjevanja enak kot v 27. točki navedenega poglavja.

V primerih, ko sta zaposlena oba zakonca, se ne izpolnjuje 28. točka tega poglavja. Ta se izpolni v primeru, ko vlagatelj zakonec ni v delovnem razmerju. Za izpolnitev navedene 28. točke (če zakonec ni v Železarni) ter 28. točke skrbni vlagatelj sam, tako da osebo posreduje vlogo v pristojno DO ali krajevno skupnost, v kateri zakonec dela oziroma živi.

Obrazec SPN 1 mora biti pravilno in čitljivo izpolnjen z vsemi podatki, ki so za posamezni primer potrebni.

Pomanjkljivo izpolnjene vloge se ne bodo upoštevale, kar pomeni, da se upravičenost do posamezne socialnovarstvene pravice ne bo ugotavljala. Rok za oddajo vlog pri strokovni službi je 28. februar 1985.

Odgovorni delavci v TOZD in delovnih skupnostih Železarne Jesenice naj posredujejo izpolnjene vloge najkasneje do 27. februarja 1985 odseku za socialno varstvo in zavarovanje (kadrovski sektor), ker sicer ne bo mogoče dopolniti vlog z ustreznimi mnenji socialnih delavcev.

Odsek za socialno varstvo in zavarovanje

INŽ. DUŠANU SIKOŠKU

V SPOMIN

Morana je pretrgala nit življenja še enemu izmed kadrov, ki so nosili veliko breme povojnega razvoja naše železarne — dipl. inž. Dušanu SIKOŠKU, dolgoletnemu vodju energetskih obratov naše železarne.

Dušan Sikošek je bil rojen 10. januarja 1909 v Innsbrucku, kjer je bil njegov oče v carinski službi stare avstro-ogrske monarhije. Po uspešno zaključeni realni gimnaziji je nadaljeval študij na Tehnični fakulteti v Ljubljani, kjer je leta 1939 diplomiral. Po nekajmesečni praksi v takratni Kranjski industrijski družbi na Jesenicah, je dobil zaposlitev v tovarni gume in obutve Bata v Borovu kot obratovodja električne centrale. Po osvoboditvi je bil eno leto kot strokovnjak v vojaški službi, 1. junija 1946 pa se je zaposlil v naši železarni in postal obratovodja energetskega oddelka. Leta 1952 je postal glavni energetik, leta 1960 pa šef elektro-energetskih obratov. Zaradi zelo uspešnega dela je bil leta 1965 imenovan za pomočnika tehničnega direktorja Železarne, leta 1969 pa je ponovno postal šef energetskih obratov, oziroma vodja TOZD Energetika, kar je ostal do upokojitve leta 1977.

Razvoj Železarne Jesenice in njene energetike je tesno povezan z delom inž. Sikoška. Elektroenergetika se je v tem času iz lastnega otočnega obratovanja v težkih povojnih razmerah razvila in vključila v enotni elektroenergetski sistem Slovenije. Odjem se je v tem času povečal preko desetkrat. Inženir Sikošek nam je nakazal pot za izvedbo sedanje modernizacije, ki smo jo začeli opravljati z izgradnjo nove elektroelektrarne, predvsem pri dokazovanju ekonomske proizvodnje. Veliko svojega dela je vložil v razvoj plinskega in vodnega gospodarstva, goriv in toplote. Vedno je imel velik posluš za ekonomiko v energetiki, kar je edina stvarna osnova za razvoj.

Tudi razpوتا in pretresi, ki so spremljali oblikovanje Železarne, niso pod njegovim

vodstvom nikdar našli energijske nepravilnosti ali nezmogljive rešitve problemov v skupno korist.

Posebno lep je bil njegov odnos do sodelavcev, saj so se sodelavci vedno počutili enaki med enakimi ob njegovih polni podpori v težavah.

Dušan Sikošek je deloval na raznih področjih družbenega življenja, tako v planinskem društvu, gorski reševalni službi, elektrotehničnem društvu, Poslovnem združenju energetike, Združenju jugoslovanskih Železar, Združenju slovenskih Železar, Gospodarski zbornici, Vodnem gospodarstvu in drugje.

Med svojim službovanjem v Borovu je bil povezan z narodnoosvobodilnim gibanjem in od leta 1943 dalje je bil tudi član slovenskega mestnega odbora Osvobodilne fronte Borovo. Po osvoboditvi pa je na Jesenicah predvsem aktivno deloval v gasilstvu. Že leta 1951 je postal član Industrijskega gasilskega društva Železarne Jesenice. Opravljal je vrsto pomembnih dolžnosti, kot odredni inženir, član izvršnega odbora, podpredsednik in od leta 1972 dalje kot predsednik društva, kar je bil še po upokojitvi. Leta 1984 so ga izvolili za častnega predsednika društva.

Inž. Dušan Sikošek ima velike zasluge za razvoj požarne varnosti v Železarni in v občini kot celoti. Deloval je tudi v samoupravni interesni skupnosti za varstvo pred požarom in bil tudi prvi predsednik skupščine te skupnosti.

Poleg odlikovanja — red dela III. stopnje za vestno delo v Železarni, je za svoje strokovno in organizacijsko delo prejel tudi več gasilskih odlikovanj in priznanj.

Jeseničani in železarji bomo inž. Dušana Sikoška ohranili v lepem spominu kot strokovnjaka-energetika, ki ima velike zasluge pri razvoju energetskih obratov v naši železarni in kot vestnega in predanega gasilca, ki je mnogo naredil pri strokovnem razvoju gasilstva in požarne preventive v jeseniški železarni in občini.

ZAKON O TEMELJH SISTEMA DRUŽBENEGA PLANIRANJA

Zbori Skupščine SR Slovenije bodo na sejah marca letos obravnavali **PREDLOG ZA IZDAJO ZAKONA O TEMELJH SISTEMA DRUŽBENEGA PLANIRANJA IN O DRUŽBENEM PLANU JUGOSLAVIJE Z OSNUTKOM ZAKONA.**

Predloženi predlog za izdajo z osnutkom zakona je nastal več kot dve leti. Uresničevanje sistema samoupravnega družbenega planiranja, upoštevajoč kritične ocene delovanja sistema in dokumenta »Pripravljanje gospodarskega sistema zahtevam stabilizacije« ter »Sklepnega dela dolgoročnega programa ekonomske stabilizacije«, so večkrat obravnavali zvezni družbeni sveti, zvezni ekonomski svet, zvezni pravni svet, zvezni izvršni svet in Skupščina SFRJ. Ocenili so, da je potrebno sistem planiranja po veljavnem zakonu spremeniti in poenostaviti, veliko bolj spoštovati posebnosti planiranja v organizacijah združenega dela in drugih samoupravnih organizacijah in skupnostih ter družbenopolitičnih skupnostih, zagotoviti samostojnost subjektov planiranja pri sprejemanju in uresničevanju planov, vzpostaviti medsebojno odvisnost planov temeljnih, delovnih in sestavljenih organizacij združenega dela in organizacij, s katerimi trajno proizvajajo in drugače sodelujejo, dosledneje spoštovati ustavni položaj delavskih svetov; planiranje je premalo v funkciji razvoja in premalo spoštuje ekonomske in tržne zakonitosti; preveč je poudarjena vloga samoupravnih sporazumov in dogovorov o temeljnih planov.

Predloženi osnutek zakona upošteva položaj delavcev v združenem delu kot upravljalcev dohodka, ustavne opredelitve ter opredelitve dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije, ki se nanašajo na sistem samoupravnega družbenega planiranja. Namen take zasnove je zagotoviti družbenoekonomski položaj in vlogo delavcev pri planiranju razvoja organizacij združenega dela in družbe v celoti ter razvoj proizvodnih sil družbe. Učinkovito naj bi se usklajevali odnosi v družbeni reprodukciji, usmerjala družbeni in gospodarski razvoj, reševali probleme v gospodarstvu in odpravljala družbenoekonomska protislovja. Pri tem naj bi imel plan poleg razvojne tudi povezovalno funkcijo.

Osnutek zakona sestavljajo trije deli — temelji sistema družbenega planiranja, družbeni plan Jugoslavije in končne določbe.

TEMELJI SISTEMA DRUŽBENEGA PLANIRANJA

I. Splošne določbe med drugim določajo subjekte planiranja, ki sprejmejo **srednjeročni plan kot temeljni plan** ekonomskega in družbenega razvoja ter letne akte za njegovo uresničevanje.

II. Planiranje v samoupravnih organizacijah in skupnostih — v tem poglavju je zlasti poudarjen pomen planiranja na ravni delovne organizacije, pa tudi vloge skupnega planiranja v okviru sestavljene organizacije združenega dela ter v okviru najrazličnejših reprodukcijskih in poslovnih enot.

III. Planiranje v družbenopolitičnih skupnostih — določena je temeljna vsebina družbenih planov republik oziroma avtonomnih pokrajin glede na ustavne pravice in dolžnosti, v okviru katerih predpisujejo skupne interese, cilje in naloge gospodarskega in družbenega razvoja ter obveznosti, opredeljene v družbenem planu Jugoslavije.

Opredeljene so tudi obveznosti, ki jih imajo družbeni plani avtonomnih pokrajin do družbenega plana SR Srbije.

Vsebinska družbenega plana občine pa določa skupne interese, cilje in naloge družbenega in gospodarskega razvoja ter obveznosti, ki se nanašajo na uresničevanje skupnih interesov in ciljev, določenih v družbenim plani širših družbenopolitičnih skupnosti.

IV. Uresničevanje planov — navedene so naloge, ki jih opravljajo organi v združenem delu in družbenopolitičnih skupnostih za zagotavljanje pogojev in uresničevanje sprejetih planskih nalog.

DRUŽBENI PLAN JUGOSLAVIJE

V tem delu so opredeljene funkcije in vsebina družbenega plana Jugoslavije, ki se nanašajo na skupno razvojno in ekonomsko politiko in zagotavljajo usklajen razvoj gospodarstva vse države in skladnost materialnih odnosov v celotnem družbenem razvoju.

Vsebuje še temeljna razmerja pri oblikovanju in delitvi družbenega proizvoda in dohodka, temeljna razmerja v strukturi investicij in temeljna razmerja v strukturi porabe.

Določen je tudi postopek pripravljanja in sprejetja družbenega plana Jugoslavije.

Predlog za izdajo zakona o temeljih sistema družbenega planiranja in družbenem planu Jugoslavije z osnutkom zakona je objavljen v Poročevalcu št. 3, 22. januarja 1985.

V ZAKON O VARSTVU PRI DELU TUDI POKLICNE BOLEZNI

Zbor združenega dela Skupščine SR Slovenije bo na seji 6. marca letos obravnaval: **PREDLOG ZA IZDAJO ZAKONA O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH ZAKONA O VARSTVU PRI DELU.**

Predlagane spremembe ne posegajo v temeljna načela, na katerih temelji veljavni zakon, ampak predvidevajo samo določene dopolnitve, ki jih narekujejo tekom desetletnega uveljavljanja dosedanjega zakonskega urejanja varstva pri delu pridobljene izkušnje. S predlaganimi spremembami in dopolnitvami so predvidene naslednje novosti:

1. Enako kot poškodbe pri delu naj bodo obravnavane tudi poklicne bolezni, kar pomeni obvezno prijavo in evidenco poklicnih bolezni ter obvezno raziskavo posameznih poklicnih bolezni, ki imajo trajne posledice.

2. Uresničevanje varstva pri delu za tiste osebe, ki so po zakonu o pokojninskem in invalidskem zavarovanju zavarovane za invalidnost, nastalo s poškodbo pri delu ali poklicno boleznijo, a do zdaj niso uživale varstva pri delu, naj zakon uredi tako, da se tudi pri njihovem delu opravlja preventivne ukrepe in ukrepe varstva pri delu, stalno izboljšujejo delovne razmere in delovno okolje ter zagotavlja usposabljanje za varno delo.

3. Obrtniki in kmetje, ki s predlaganimi spremembami in dopolnitvami zakona šele postajajo osebe, ki uživajo varstvo pri delu, prevzemajo s tem vse obveznosti iz zakona o varstvu pri delu, kolikor se na njih nanašajo. Zagotovili naj bi določena finančna sredstva za izobraževanje in usposabljanje za varno delo, periodične preglede delovnih priprav in naprav, delovnih razmer in mikroklima in periodične zdravstvene preglede.

4. Zakon naj bi izpopolnil določbe o listinskih dokazih glede uresničevanja predpisanih varstvenih ukrepov in normativov ter podrobneje opredelil obveznost za uresničevanje varstvenih ukrepov in normativov, standardov in tehničnih predpisov, ki zagotavljajo predhodno varstvo že pri projektiranju, graditvi in konstrukciji objektov, projektiranju tehnološkega procesa, projektiranju, konstruiranju, izdelovanju in uvozu delovnih priprav in naprav ter sredstev in opreme za osebno varstvo delavcev pri delu.

5. Republiški upravni organ, pristojen za delo, naj z izvršilnimi predpisi določi pogoje, ki jih morajo izpolnjevati delovna sredstva, oziroma katerim mora zadoščati delovno okolje.

Republiška konferenca socialistične zveze bo organizirala najširšo javno razpravo o obeh dokumentih, na kateri bodo sodelovali tudi delegati iz SR Slovenije v Zveznem zboru Skupščine SFRJ. Javna razprava se bo predvidoma pričela v začetku februarja letos. Zato posebej opozarjamo vse, ki delujejo na področju obveščanja v procesih delegatskega odločanja, da vsem razpravam o predlogu za izdajo zakona o temeljih sistema družbenega planiranja in družbenem planu Jugoslavije z osnutkom zakona namenijo vso pozornost.

(Delegatski bilten
Sekretariata za informiranje
Skupščine SR Slovenije)

6. Določitev skrajnih rokov izvajanja periodičnih pregledov in preiskav delovnih razmer in delovnega okolja ter zagotovitev nadzora nad kakovostjo teh načinov in postopkov pregledov in preiskav. Roki pregledov in preiskav za dela, kjer se šteje zavarovalna doba s povečanjem, naj bodo pogostejši.

7. Pogoje za zdravstvene in psihofizične sposobnosti delavcev pri delih oziroma nalogah, kjer je večja nevarnost poškodb ali zdravstvenih okvar, je potrebno uskladiti z mnenjem strokovnjakov za medicino dela.

8. Zakon naj bi določal le obveznost, da delavci samoupravno urejajo organizacijske oblike opravljanja strokovnih nalog iz varstva pri delu, v odvisnosti od posebnosti in zahtevnosti delovnega procesa in uporabe sredstev za delo ter drugih pogojev pri tem.

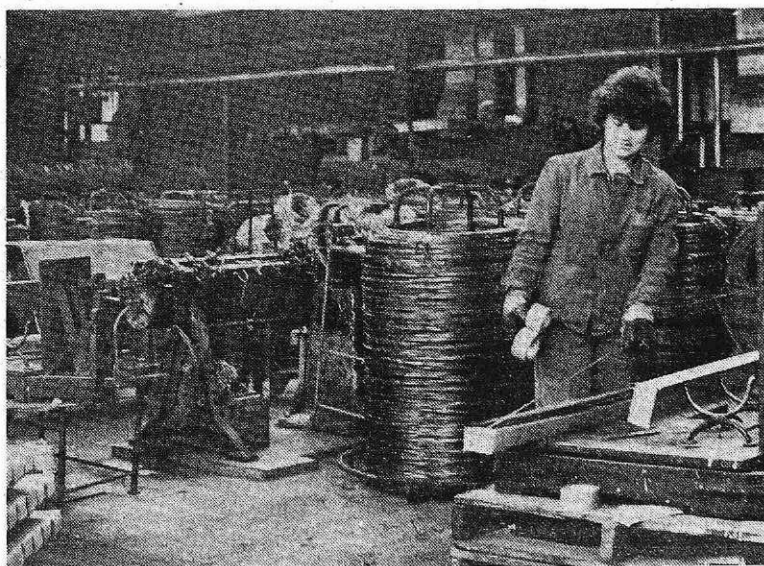
9. Razširitev možnosti vzpostavljanja pooblaščenega razmerja med republiškim komitejem za delo in organizacijami združenega dela za opravljanje strokovnih nalog s področja varstva pri delu, ne da bi pooblastilo vezali samo na tiste, ki raziskujejo, izvajajo in pospešujejo varstvo pri delu.

10. Potreba je drugačna razdelitev pristojnosti in nadzorstva nad varstvom pri delu med republiškim inšpektoratom za delo in občinskimi oziroma medobčinskimi inšpekcijami dela. Dosedanja panožna porazdelitev ne bi bila več edino merilo, s čimer bi dosegli večjo racionalizacijo dela navedenih organov. Prav tako bi bilo potrebno razmejiti pristojnosti glede nadzorstva varstva pri delu v pomorstvu med republiškim inšpektoratom za delo in luško kapetanijo.

11. V spremembe in dopolnitve zakona o varstvu pri delu je potrebno vnesti vse tiste prekrške, ki so zdaj določeni v posameznih pravilnikih in uskladiti višine denarnih kazni. Prekrški se, po določbah zakona o prekrških, predpisujejo samo z zakonom, uredba ali odlokom Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije in z odloki občinskih skupščin.

Predlog za izdajo zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o varstvu pri delu s tezami za osnutek zakona je objavljen v Poročevalcu št. 1, 8. januarja 1985.

(Delegatski bilten
Sekretariata za informiranje
Skupščine SR Slovenije)

Sodelavka v TOZD Elektrode (foto I. Kučina)

INŽENIRING SOZD SLOVENSKE ŽELEZARNE VABI K SODELOVANJU

Želite in ste pripravljeni sodelovati? Gotovo ste seznanjeni, da obstaja in deluje **INŽENIRING SOZD SLOVENSKE ŽELEZARNE**, katerega posle organizira in vodi **INŽENIRING BLED**.

Inženiring SOZD SZ je bil ustanovljen, da bi z združevanjem in izmenjavo znanja lahko deloval v okviru SOZD Slovenske železarnice in da bi imel možnost ter pot, ponuditi znanje in izkušnje naših strokovnjakov za prenos in prodajo tretjim pa tudi za izvoz.

Za ugotrjevanje organiziranosti in širitev aktivnosti Inženiringa SOZD Slovenske železarnice sta med drugim v pripravi tudi:

- spisek oziroma pregled strokovnih kadrov — sodelavcev,
- katalog znanja in storitev, katere bi lahko ponudili.

V svoji ponudbi nameravamo zajeti vse vrste inženiring storitev, do končnega cilja — priprave in izvedbe kompletnih investicijskih projektov s področja železarstva in spremljajočih dejavnosti.

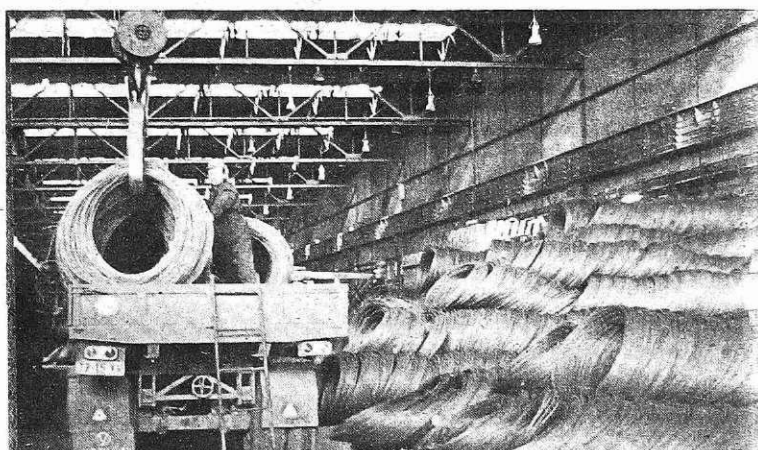
Za vsako nalogo, storitev ali projekt, odvisno od potrebe tehnične in tehnološke znanja ter drugih strokovnosti, bodo izbrani ustrezní nosilci nalog in delovne skupine strokovnih sodelavcev.

Čuti se velika potreba po stalni prisotnosti projektantov s sposobnostjo kreativnega ustvarjanja in snovanja novih tehnoloških naprav in drugih vzporednih objektov s področja železarstva.

Ste pripravljeni tudi vi sodelovati?

Da bi vas lahko vnesli v spisek strokovnjakov, sodelavcev Inženiring SOZD Slovenske železarnice, oziroma če se boste vključili v dejavnost projektantov, sporočite svoje osebne podatke in ožje strokovno področje na katerem ste pripravljeni sodelovati, kadrovskemu sektorju Železarnice Jesenice. Podrobnejše informacije o samem delu boste dobili v Inženiringu Bled, Mladinska 17.

Vse, ki jih navedene dejavnosti privlačijo in se čutijo sposobne, vljudno vabimo k sodelovanju.

Odpreda v Valjarni žice in profilov (foto I. Kučina)

DELO DRUŠTVA UPKOJENCEV JAVORNIK-KOROŠKA BELA

Delavnost, razumevanje in dobra organiziranost so predpogoji za uspeh vsake organizacije ali društva. Tega se zavedamo tudi v Društvu upokojencev Javornik-Koroška Bela, ki je imelo prvo soboto v mesecu februarju svoj redni članski sestanek, ki se ga je udeležilo skoraj 100 članov. Sprejeli so tudi nekaj sklepov in pobud za delo društva v letu 1985.

Društvo šteje skoraj 1000 članov, manjka nam jih samo še šest, kar pa upamo, da bomo dosegli v mesecu februarju. Zato naj bo to tudi vabilo tistim nekaj deset upokojencem, ki še niso člani našega društva. S članstvom v društvu nimajo kaj izgubiti, v različnih aktivnostih, ki jih goji društvo, pa bodo mogoče našli tudi kaj zase.

Z zadovoljstvom moram napisati, da so člani društva pokazali izredno discipliniranost, saj jih je že v mesecu januarju in prvi tork v mesecu februarju vplačalo članarino več kot 50 %, oziroma 522 od 994 članov. Posebno priznanje zasluži tudi tisti, ki so že vplačali solidarnostno samopomoč, katero moramo do meseca aprila poslati Zvezi društev upokojencev SR Slovenije. Pričakujemo, da bo tudi druga polovica članstva uredila to obveznost do konca meseca marca.

Poleg pregleda dela društva v letu 1984, ki je bilo po mnenju članstva uspešno, smo na sestanku govorili tudi o delovnem načrtu za leto 1985. Še nadalje bi radi obdržali že utečene dejavnosti, jih številčno krepili in jim s skupnimi močmi finančno-materialno in moralno pomagali. V društvu deluje moški pevski zbor oziroma sekstet, ki pa zaradi bolezní posameznikov že nekaj časa ne deluje, zato bi ga morali številčno okrepiti. Odbor društva bo v letu 1985 poskušal pridobiti tudi nove pevke za ženski pevski zbor, ki je dosegel že nekaj lepih uspehov doma in tudi drugje po Sloveniji, čeprav deluje šele tri leta.

Imamo tudi uspešno folklorno skupino z deset pari in tremi glasbeniki. Tudi ta skupina je dosegla že veliko priznanj doma in v Sloveniji in v zamejstvu. Za to so člani morali vložiti veliko naporov in prostega časa. Tudi precej denarja je bilo potrebne za nabavo narodnih noš. Danes je skupina ponos društva. Folklorna skupina je zanimiva tudi po tem, ker v njej nastopajo sami upokojenci, stari od 55 do 76 let. Plešejo pa stare gornjesavske-gorenjske in bohinjske plese.

Društvo ima tudi dobro organiziran ženski krožek za ročna dela. Vsako leto se članice predstavijo z eno ali dvema razstavama. To dejavnost bomo morali še bolj podpreti.

Tudi rekreativno-sportno dejavnost bomo morali še bolj razvijati in

vanjo vključiti čim več članov, saj ta dejavnost krepi tudi naše zdravje in ohranja vitalnost. Za vse to imamo dovolj možnosti, saj imamo ob domu kar dve balinišči. Poleg ekipe za kegljanje na asfaltu, ekipe za streljanje, več balinarskih ekip imamo tudi veliko šahistov.

Člani so na sestanku izrekli potrebo po večji masovnosti in večjem številu medsebojnih tekmovanj in z drugimi društvi.

Nadaljevali bomo tudi z organizacijo izletov, čeprav postajajo vse dražji, tako glede prevozov kakor prehrane.

Tudi srečanja, piknike, srečolove in podobno bomo še organizirali na vrtni našega doma.

Tudi željo naših članov po nedeljskih popoldanskih plesih bomo izpolnili. Sodelovali in srečevali se bomo tudi z drugimi društvi upokojencev.

V društvu bomo tako kot doslej organizirali tudi proslave praznikov in jubilejev, srečanje z 80-letniki in starejšimi člani, saj jih imamo v društvu prek 80. Z vsoto aktivnostjo bomo skušali v naše društvo vnesti čim več življenja, zabave, razvedrila in rekreacije.

Skrbeli bomo tudi za ostarele in bolne člane. Več pozornosti bomo namenili upokojencem z nizkimi pokojninami, posebno tistim, kjer živi dva člana družine z eno pokojnino.

Tudi o finančnem stanju društva smo govorili na sestanku. Naj omenim, da smo samo za kurilno olje v letu 1984 plačali 520.000 din, skoraj toliko, kot znese vsa naša letna dotacija društvu, ki je bila 600.000 din.

Še vnaprej bomo dajali regres za desetletnih oddih v počitniškem domu v Izoli, in sicer tistim, ki imajo manj kot 15.000,00 din pokojnine, ali dva manj kot 30.000,00 din, po 2.000 din regresa za deset dni.

Dom našega društva ima kar 200 stolov in veliko število prostorov za vse naše dejavnosti. Je prostoren, topel in udoben. Moramo ga le koristno uporabljati, zato ga obiščite.

Odbor društva se trudi, da vam ustreže, potrebno je le vaše sodelovanje in vsi skupaj bomo zadovoljni.

Predsednik DU:
Jaka Svetina

O DELU DRUŠTVA ZA POMOČ DUŠEVNO PRIZADETIM V LETU 1984

Program dela društva za leto 1984 je bil sprejet na drugi letni konferenci društva, 17. februarja 1984 in tekoče realiziran po naslednjih področjih:

Članstvo: V minulem letu je društvo pridobilo 839 novih članov, tako da je 31. decembra 1984 šlo 2600 članov. Posebna zahvala ob tem gre poverjenikom društva v vseh jeseniških TOZD in OZD ter delovnih skupnostih. Urejena evidenca o članstvu in plačani članarini, abecedni seznam članov z ustreznimi podatki in vzorno vodeno blagajniško poslovanje je v letu 1984 mnogo pripomoglo k uspešnemu delu društva in realizaciji nalog na našem izključno humanitarnem področju.

Sodelovanje s starši: Številna udeležba staršev na letni konferenci, polna dvorana hotela Pošta na Jesenicah ob praznovanju 8. marca in obdaritvi mamic, prek 60 udeležencev srečanja s starši na Poljanah in prek 100 srečnih obrazov na novoletnem praznovanju so dokazi, da smo načrtovano sodelovanje s starši uresničili nad pričakovanji. Resnično velik in topel odziv staršev in otrok na vseh prireditvah pomeni članom izvršnega odbora najlepše zadoščenje za izključno prostovoljno delo.

Finančna pomoč: Načrtovane oblike pomoči družinam, pri katerih je najvišja postavka, sofinanciranje letovanja prizadetih otrok, smo v preteklem letu lahko realizirali predvsem s pomočjo finančnih sredstev, ki so nam jih odobrile naslednje organizacije združenega dela v jeseniški občini:

— Savske elektrarne TOZD Moste	1.000 din
— TDO Golica	2.100 din
— Kompas TOZD Hoteli Kranjska gora	13.067 din
— Kovinoservis Jesenice	3.000 din
— Hotel Pošta Jesenice	4.000 din
— Gorenjska oblačila Jesenice	3.000 din
— Vodovod Jesenice	5.000 din
— LIP Bled — Lesna predelava Mojstrana	3.000 din
— Tehnični biro Jesenice	10.000 din
— Vatrostalna Jesenice	5.000 din
— SGP Gradbincec Jesenice	2.000 din
— GG Bled TOZD Gozdarstvo Jesenice	5.000 din
— Občinski sindikalni svet Jesenice	6.000 din

S sredstvi članarine, prostovoljnimi prispevki, odstopljenimi honorarji, dotacijo Skupnosti socialnega varstva Jesenice in namensko dotacijo smo lahko organizirali že omenjene prireditve.

Vsem, ki so s finančno pomočjo omogočili, da je vsaka mamica prizadetega otroka ob 8. marcu prejela skromno darilo, da so se prizadeti otroci lahko udeležili letovanja in da je otroke ob koncu leta razveselil dedek Mraz z individualnimi darili, OŠ Polde Stražišar, delavnice pod posebnimi pogoji, oddelek delovnega usposabljanja in razvojni oddelek pa s kolektivnimi darili, iskrena hvala.

Sodelovanje z drugimi organizacijami: Kulturne programe, ki so spremljali vse prireditve društva v preteklem letu, so izvedli: cicibani VVO Jesenice, lutkovna skupina učencev OŠ Prežihov Voranc Jesenice, dramski krožek Centra srednjege usmerjenega izobraževanja Jesenice, učenci OŠ Polde Stražišar Jesenice, dramski krožek OŠ Žirovnica, folklorna skupina Javornik in trio društva upokojencev Jesenice. Vsi sodelujoči so se našemu vabilu z veseljem odzvali, prisrčen aplavz staršev in otrok pa jim je bil najlepša nagrada.

Društvo je tudi v letu 1984 redno sodelovalo s Centrom za socialno delo Jesenice in občinsko Zvezo prijateljev mladine Jesenice. Tudi sodelovanje z Zvezo društev za pomoč duševno prizadetim Slovenije je bilo tekoče, saj je bilo naše društvo zastopano na vseh organiziranih posvetih, seminarjih in predavanjih (zvezni kongres o prizadetem otroku na Bledu, seminar Zveze društev o organizaciji letovanja, posvet o delavnicih pod posebnimi pogoji na republiški ravni, statutarna komisija itd.)

Obveščanje in osveščanje občanov: Društvo je o svojih aktivnostih redno objavljalo prispevke preko LRP Triglav, glasila Železar, glasila Planice in Naš zbornik, oddaja o delu našega društva pa je bila predvajana tudi prek radia Ljubljana. Tako je bilo društvo tudi v minulem letu prisotno povsod tam, kjer je potrebno opozarjati na naše probleme in preprečevati zapiranje v ozek krog dejavnosti.

Strokovno sodelovanje in delo izvršnega odbora: Najpomembnejša aktivnost društva v preteklem letu na tem področju je bila spremljanje izvajanja zakona o družbenem varstvu telesno in duševno prizadetih odraslih oseb, ki smo ga začeli izvajati 1. junija 1984. Z vsem delom, ki ga je opravil Center za socialno delo Jesenice v zvezi s kategorizacijo, je bilo društvo tekoče obveščeno. V minulem letu so člani izvršnega in nadzornega odbora društva obiskali delavnice pod posebnimi pogoji v Novi Gorici in zavod Janka Premrla-Vojka v Vipavi. S tem nadaljujemo načrtovano izpopolnjevanje in izmenjavo izkušenj na tem področju.

Pogled na Železarno (foto I. Kučina)

OSKRBNINE V VRTCIH PO NOVEM

V času, ko se zmanjšujejo dohodkovne možnosti na vseh področjih, so samoupravne interesne skupnosti še posebej odgovorne, da v mejah razpoložljivega dohodka in v razmerah svobodne menjave dela izpolnijo naloge in prilagodijo programe stvarnim možnostim in interesom uporabnikov, da z ustrezno selektivnostjo zagotavljajo socialno varnost najbolj ogroženim skupinam prebivalstva.

V zvezi s pripravami na izvajanje samoupravnega sporazuma o uresničevanju socialnovarstvenih pravic (v nadaljevanju: sporazum) in vedno večje zaskrbljenosti izvajalcev in uporabnikov vzgojnovarstvenih storitev v jeseniški občini, moramo opozoriti na nekatere novosti, ki jih prinaša novi sporazum.

Bistvena novost v zvezi z določanjem prispevka staršev k oskrbnim stroškom v vzgojnovarstveni organizaciji je, da osnova za izračun prispevka staršev ni več ekonomska cena storitve, ampak dogovorjena raven socialne varnosti oziroma dohodek na družinskega člana v preteklem letu.

K oskrbnim stroškom štejemo izdatke za prehrano, režijo in varstvo, stroške vzgoje pa v celoti krije skupnost otroškega varstva.

Sporazum določa enoten mesečni prispevek staršev za dnevno oskrbo, in sicer v odstotku. Tako bo prispevek predstavljal 35 % stvarnega mesečnega dohodka na družinskega člana, vendar teh 35 % ne sme presežati polne cene oskrbnih stroškov, to je tistega dela ekonomske cene, ki predstavlja stroške varstva in prehrane. Če je na primer, stvarni mesečni dohodek na družinskega člana 12.000 din, predstavlja prispevek staršev 4.200 din, razlika do polne cene oskrbe pa bo krilo otroško varstvo.

Sporazum upošteva ceno oskrbe kot zgornjo mejo prispevka in tako izenačuje družine z enakim socialnim položajem. Pri tem je treba poudariti, da v primeru, da je stvarni mesečni dohodek na člana družine nižji od 70 % dogovorjene ravni socialne varnosti, zavezanec prispevka ne plača.

Člani izvršnega odbora so se v letu 1984 sestali petkrat, sejам so redno prisostvovali tudi člani nadzornega odbora. Vse seje so bile sklepne, v poprečju 78 %, vsebine sej so bile namenjene predvsem sklepanju o tekočem izvajanju delovnega in finančnega programa, pregledu opravljenega dela in zadolžitvam za naslednjo akcijo.

V marcu bo izvršni odbor društva pripravil tretjo letno konferenco, na kateri bo predlagan delovni program za leto 1985.

Ker je naša dejavnost odvisna od stanja na žiro računu, bomo tudi letos zaprosili vse delovne organizacije za finančno pomoč, saj članarine za leto 1985 ne bomo povečevali.

Izvršni odbor Društva za pomoč duševno prizadetim Jesenic

Novi most na Hrušici sameva v pričakovanju začetka gradnje karavanškega predora (foto I. Kučina)

ENOLETNO DELO DRUŠTVA PRIJATELJEV MLADINE V KS SAVA

Tako kot leto poprej so člani upravnega odbora DPM SAVA tudi v letu 1984 krepko poprijeli za delo v dobro otrok v KS Sava. Vse leto so si prizadevali, da so uspešno opravljali naloge po delovnem programu, ki so si ga zastavili v začetku leta. Seveda so ob tem naleteli na vrsto težav, ki so jih bolj ali manj uspešno reševali sami ali s pomočjo krajevne konference SZDL Sava in občinske Zveze prijateljev mladine Jesenice.

Pestile so jih finančne težave, saj niso uspeli pridobiti učencev za pobiranje članarine, ki bi lahko pomembno vplivala na finančni proračun društva. Le člani upravnega odbora so sami nabrali člane med kraji, prosili številne delovne organizacije in obrtnike za finančno in materialno pomoč. Mnoge delovne organizacije so se ljubeznivo odzvale z denarjem in z odpadnim materialom, ki so ga sprosti oddajali v VVE Julke Pibernik in VVE Podmežakla ter osnovni šoli Prežihov Voranc. Tesno so sodelovali z DPM Podmežakla in se dosledno držali navodil in sklepov občinske zveze DPM.

Za kakršnokoli pomoč se zahvaljujemo naslednjim delovnim organizacijam, njihovim osnovnim organizacijam sindikata in obrtnikom: Gozdno gospodarstvo Jesenice, Ljubljanska banka Jesenice, Zavarovalnica Jesenice, Komunalna skupnost Jesenice, Železarna Jesenice, Gradbincec Jesenice, Čedo Cvetkovič, Občinski sindikalni svet Jesenice, Gradisce Jesenice, Izolirka Jesenice, Zdravstveni dom Jesenice, Vatrostalna Jesenice, Tovarna usnja Kamnik, UTOK Vrhnika in poslovalnica v Litiji, DONIT Trival Kamnik, Lesnogananterijski obrat Jesenice, Tapetništvo Radovljica, Gorenjska oblačila Jesenice, Veznine Bled in IPI Cokla Jesenice.

Vsi navedeni so precej pripomogli, da je brezplačno ali za polovico ceno letovalo okoli 25 predšolskih in šolskih otrok v Novigradu. S sodelovanjem OK SZDL in vzgojnim osebjem v Novigradu so uspešno organizirali proslavo ob občinskem prazniku v Novigradu. V tej izmeni so letovali tudi otroci z domov iz Nagolda, ZRN, ki so se med otroki in vzgojnim osebjem v letovišču izredno dobro počutili.

Ob tednu otroka so omogočili predšolskim otrokom mesta Jesenice ogled gledališke predstave — uro pravljic. Predlagajo, da bi v prihodnje gledališče vneslo v svoj program tudi gledališke predstave v tednu otroka, ki naj bi omogočale otrokom večje kulturno udejstvovanje. Učenci OŠ Prežihov Voranc so si brezplačno ogledali filmsko predstavo.

Društvo je tudi dalo pobudo, da so si vsi mali šolarji ogledali živalski vrt v Ljubljani. Za večino avtobusnih prevozov je finančna sredstva prispevala skupnost otroškega varstva, prevoz za male šolarje KS Sava pa je financiralo DPM Sava.

Otroci VVE Julke Pibernik so tudi lani pripravili program ženam v Društvu upokojencev Jesenice. Marta Pestotnik je malčke ponovno presenetila s svojimi lepo izdelanimi igračami. Še enkrat se ji na tem mestu lepo zahvaljujemo za njeno izredno pozornost in prizadevnost.

Z denarjem, ki ga je društvu namenila občinska zveza DPM za novoletno obdaritev predšolskih otrok, ki niso vključeni v vrtec, so nakupili bonbone, v bližnji prihodnosti pa jim bodo omogočili še filmsko ali gledališko predstavo.

Delovni program v letu 1985 so si zastavili še širše:

- obdržati vse oblike dela, ki so jih uspešno opravljali že do sedaj,
- tesnejše sodelovanje s KK SZDL, KK ZSMS in KO RKS ter ostalimi dejavniki na terenu KS Sava,
- razvijati prostovoljne oblike dela med učenci v OŠ Prežihov Voranc,

- spodbujati vse krajeane k prostovoljnemu delu za in z otroki,
- organizirati v povezavi s šolo razne zbiralne akcije v prid socialno ogroženim na področju KS Sava,
- vzpostavljati neposredne stike s starši,
- organizirati razne akcije in srečanja vseh krajanov za večje zблиžanje v delu za otroke.

Dela je še dovolj, idej tudi, vendar se vse ustavi ob finančnih sredstvih, ob volji do prostovoljnega dela vseh in moralni podpori vseh dejavnikov na terenu KS Sava.

Pri svojem dveletnem delu, ko upravni odbor DPM Sava ni bil formalno izvoljen na letni konferenci, kajti do tedaj DPM sploh ni delovalo, pač pa so se na pobudo strokovne delavke OZPM zbrali navdušenci in začeli delati, so se soočili z majhnimi uspehi, pa z večjimi težavami. Vsi člani upravnega odbora so veliko prostovoljnih ur žrtvovali za delo za otroke. Ni verjetno, da bo upravni odbor v takem sestavu kot doslej še naprej deloval. Opozorili so že KK SZDL, naj evidentira novega predsednika upravnega odbora. V takem sestavu bo deloval naprej le še na izrecno zahtevo družbenopolitičnih organizacij v KS Sava in pa seveda s stalno finančno pomočjo, kajti takega tempa pri iskanju sredstev, pa četudi za dobro otrok v KS Sava, noben še tako optimistični prostovoljec ne more vzdržati. Verjetno so še drugi prostovoljci, ki so pripravljeni delati v svojem prostem času za dobro naših otrok.

Iva Faletič

Železarski globus

JAPONSKA

Japonski izvoz železarskih izdelkov v LR Kitajsko v prvi polovici letošnjega leta ne bo dosti drugačen tako glede na količino kot na kvaliteto, kot je bil v prvi polovici leta 1984. Med pogajanjmi so dosegli osnovni sporazum za količino, kakor tudi za ceno pri dobavi navadnih valjanih jekel, cevi in brezšivnih cevi. V prvem polletju je predvidena količina v višini 3,4 do 3,5 milij. tone, ki je skoraj popolnoma enaka kot v prvem polletju prejšnjega leta, ko je bilo doseženo 3,43 milij. tone. Tudi pri cenah niso bile dosežene bistvene spremembe.

LIBIJA

Francoska železarska družba Usinor in južno korejska Dong-Ha bosta skupaj izpeljali dobavo jekla, potrebnega za projekt namakanja, ki ga je pripravila libijska vlada. Projekt predvideva povezavo vodnega rezervoarja v libijski puščavi s suhim področjem ob obali in velikimi mesti na severu Libije. Usinor bo dobavil 40.800 ton jeklene žice za betonska dela in 60.000 ton toplovaljanih trakov, medtem ko bo južnokorejska družba Dong-Ha dobavila cevi z velikim premerom 3,6 m, s katerimi bodo povezali razdaljo 2000 km. Južnokorejska družba bo tudi sodelovala pri polaganju teh cevi.

OKUPACIJA JAVORNIKA

Res, to so bile dolge, nepotrebne pridige, zgrešene kakor križanje moje mame v četrtkih ob treh.

Ni bilo kaj, zahteve s tem tonom v glasu so me razorožile in sem moral pri priči zaupati, kje sem ta čas bil, kaj sem slišal, predvsem pa, da bo sedanji vojaški spopad povzročil neki zvok.

Starša sta se spogledala. Mama mi je primazala klobuto kot vedno, rekoč, moj bog, pa smo ti tisočkrat rekli, da ne hodi dol... Ne dol! Ne dol! je vpila.

Zdaj pa žri! je zavpil oče, potem pa gremo vadit nalet v Matevžovo klet, če bo ponoči treba steči tja. Mulc neumni!

Vse skup se mi je zdelo zelo zabavno, klobuta in vpitje. Vse sem spravil po grlu v želodec, kjer me je sprva malo napihnilo, potem pa sem pograbil svojo šolarijo, mama in ata pa košek z Elico, ki je mahoma utihnila. Šli smo prek dvorišča in Kunačevine kakor sveta družina v Egipt mimo hleva, kjer je nekoč prezebal Lužan, nato pa vpadli na Matevžovo peskovito dvorišče. Ta je bil že na verandi, skrit v mraku, in nas je sprejel kakor nadse drage mu goste.

Nebo je žarelo od plavkastih zvezdnih encijanov.

Matevž nas je pospremil v klet k našim stvarim. Tam je bilo prijetno, toplo. Posedli smo po škatlah, skrinjah, Elico s koškom smo odložili na sedlo, kletno okno pa zavesili z lepenco, da ni luč izdajala pozicije hiše, katero bi lahko nemška letala zamajala za stražo na mostu.

Oče si je od ugodja, da je lepo spravljen pred nemškimi bombami, prižgal ibarico, mama mu je oponešla, če mora zmeraj kaditi, in oče ji je odvrnil, da zmeraj. Matevž, ki se je pisal tako kot mi, se je polno zamejal in za njim še mi trije. S tem pa je bilo vaje konec. Z opozorilom seveda, da bi se morali metati po tleh, če bi bila nad nami letala.

Zunaj, v sinji temi, sta ata in Matevž že malo pokramljala, jaz pa sem pospremil sveto mater božjo ali našo mamo tja, odkoder smo maloprej priromali — v barako.

A še prej sem se obotavljal in hotel malo postati ob očetu in Matevžu, da bi vlekkel na ušesa, kaj se bosta pogovarjala. Slišal sem, da je Matevž rekel očetu, da vse drvi na Jesenice, kamor sem jaz smel le dvakrat ali trikrat na leto, navadno ob svetniških semnjih. Oče je malo pomislil, nato pa odgovoril Matevžu: Po kaj pa naj grem na Jesenice, tam dele samo to, kar imajo, imajo pa smrt. Smrkavci jo hodijo iskati kot čokolado, to si pa lahko prisklužim tudi tukaj... Samo to sem še utegnil ujeti, vtem se je oče ovedel, da ga poslušam in me je s krepko pospeševalno brco poslal za mamo s koškom.

Tepež otrok je bil tedaj velika zabava staršev, in samo tisti, ki so svoje otroke čimbolj mlatili, so veljali na Javorniku za resno, ugledno družino. Tako v očeh verskih oblasti kot posvetnih ter sosedov. Le iz takih družin so pritekali pravi oziroma za-

želeni ljudje. Zato so mame — pa ne vse — ki so teple, veljale za zelo dobre, bile so hvaljene in čaščene.

Tudi Matevž, ki se je pisal tako kot mi, ni tepel svoje Valerije niti sina Marka, vseeno pa je užival, ko sem poletel na očetovi brci proti levi.

Doma sem prejel stroga navodila za spanje. Vsak dan tako rekoč isto. Najprej to, kako in kaj naj si umijem, potem pa še, kako naj si uredim ležišče na slamarici, kaj naj odmolim. Pri molitvah sva se z mamo vedno sprla, ker je hotela, da pred spanjem odžebam dolgo Vero, deset Zdravamarij, Čast bodi in bogvekaj vse. To so bile vaje iz verouka, kajti gospod kaplan je bil nad mano čisto obupal ker sem še sedaj, v tretjem razredu in že dve leti po birmi, trdil, da je bogov troje. Nikakor nisem mogel dojeti svete Trojice kot enice, pa naj so mi jo narisali ali izpisali. Naprosili so bili celo Tičkovega očeta, ki je bil sicer komunist, a dober človek, predvsem pa izvrsten slikar, da mi je na belem kartonu pričaral Boga Očeta z belo, oblakasto brado, na njegovi notranji strani pa je v črticah označil sina Jezusa, takoj zraven pa še golobčka ali svetega duha. Zaman, zame je bilo to troje bogov.

Gospod kaplan je mami naročil, naj čimvekrat molim Vero, da se mi razveže pogled v božjo skrivnost Svete Trojice.

Seveda je takrat Tičkov oče šel skupaj z mano k mami in ji povedal, da sem prebrihten, ne pa preneumen, da bi dojel to kolobocijo. Navsetoval ji je, naj me ne tepe zavoljo tega, ker ne dojemam Boga po zapovedani shemi, nekoč bom dojel tudi to. A je bolj malo zaleglo pri moji hudi mami. K birmi pa so me vseeno spustili po zaslugi mladega gospoda kaplana, ki je bil tudi humoren človek.

Ko sem torej izblebetal kot avtomat, kar je mama zahtevala, od Vere do deset ali petnajst Zdravamarij, zehaje in požiraje jih, sem šele smel biti sam in premišljati svoje skrbi.

Spati nisem mogel. Zmedlo me je predvsem to, da so na Jesenicah delili smrt, pa čudno mnenje stare mame, da smo se sami obudili v življenje in se bomo tudi sami izbrisali iz njega s čustvom, glodala me je tudi radovednost, kako bodo ponoči, seveda, če bodo, padale bombe na našo brv, ob kateri se je zajedala Sava. Le zakaj, sem premišljal, nam hočejo Nemci podreti to brv.

Ko sem tako razmišljal, sem zaslišal, da so se v kuhinjo nateple človeške sence, ki so spraševale, če že spim. To je bila stara mama po materini strani.

Mama je bila prepričana, da me je že vzelo spanje. V resnici pa sem le mižal in bil napet kot odmevna ponev skale.

Vse sem slišal. Stara mama je rekla: Naši vojaki so se umaknili. Fronta bo pri Radovljici.

Oče: Tovarno bodo razstrelili; ceste so minirane.

Stara mama: Voda bo od jutri dalje zastrupljena.

In tako naprej.

Treba je nakupiti zaloge, je rekla mama. Koruzne moke, sladkorja, masti, ker bo vojska trajala mogoče več mesecev, preden bo spet vse po starem.

No, in ob tem blebetanju me je res potegnilo v globočine meglenega sna.

Naslednjega dne zarana sva odšla z mamo v Kašto, veliko trgovino, podobno malo našim sedanjim marketom. Elico smo dali k teti. Tam je bilo že polno štirikolesnih vozičkov, v trgovini pa ljudi kakor na tomboli. Kupovali so vse, kar se je še dobilo. In dobilo se je dosti tega, kar gre pod kožo.

Po kakšni uri in pol čakanja sva z mamo le prišla na vrsto in odvekle iz Kašte vrečko koruzne moke, več kil masti, pol vreče sladkorjevih kock, pa še vseh vrst konzerv in konzervic.

Gredoč domov sva srečala sorodnike, ki so tudi odhajali po nakupih. Od sedlarja je nekdo prišel s konjskim komatom za vratom. Ven je kimala znana velika Lagojeva glava. To je bil naš grobar, ki je edini znal izkopati dobro, udobno jamo. Zdaj je šel kupiti menda zadnji komat za svojo kobilo Lindo.

Prav pri tem sedlarju naj bi se jaz, ko bi bil dovolj star, izučil obrti. Tako je določila mama takoj po birmi, ki je nisem zaslužil zavoljo svojih treh bogov. Pa ni bil vzrok samo v tem, da so me namenili za sedlarja, več mesecev tudi šteti nisem znal do pet. Mama je bila prepričana, da študent ravno ne bom, bom pa, kot ona, dober delavec. In se je bila mirno dogovorila s sedlarjem, da me vzame v uk, ko bo za to čas, zato sva večkrat, kadar sva šla skupaj na Jesenice, zavila k mojstru sedel in komatov. Mojster me je opazoval iznad svoje mizice, polne smrdečih lakov in maščob, mi mežikal in me vabil, naj sedem na trinožni stolček nasproti njega. A tam je tako zaudarjalo po klejih in smolah, prahu in usnju, žimi in morski travi, da mi je jemalo dih. To je mojster tudi spregledal. Povedal je mami, da sem preobčutljiv za te močne, neprijetne vonje, zato naj bi se mama raje premislila, morda bi bil dober vrtnar; to je tudi lep poklic, je tolažil mamo, človek je vedno na svežem zraku, pa vonji rož, sonce... Toda mama ni odnehala, sedlar da bom in konec. Zdaj, ko je Lagoja nesel zadnji komat in je kazalo, da mojster zapira delavnico oziroma bolj hiralnico, sem si oddahnil. Vedel sem, da ne bom nikoli več šel vohat smradu za vajo.

Ko je že divjala vojska, so me starši vseeno spraševali, kaj bi rad bil. Nihal sem med gospodom, takim, ki bere novo mašo, toda z bogovi še nisem bil čisto na čistem in dokler tega nisem spravil na čisto, ni bilo niti misliti, da bi se pojavil na ljubljanski teologiji. Zato sem obupal, se zakrknil, rekoč, da ne bom nič.

To je bilo za mamo in očeta nekaj nezasiščenega. Biti nič.

Dobro, sta rekla, če ne boš drugega, boš pa svinjski pastir pri Gospe Sveti. Kar mi je bilo prav.

No, ko sva s tistimi vrečami prišla iz Kašte domov, je bil spet čas za v šolo.

Spet sem ocvrl jajček, mama je ta čas odšla po Elico.

(nadaljev.)

IVAN JAN

MRTVI NE LAŽEJO

povest

5

»Kakorkoli razmišljam, ne odvijem klobčiča. Le to si lahko mislim, da vsak trenutek utegnejo prijeti tudi mene.«

»Se samo bojiš, ali kaj veš?«

»Kako me je strah, že veš, kaže pa, da bodo spet zaprli nekaj ljudi. Ugibam, če bi se umaknil?«

Prej Martina, zdaj Filip. Kar z menoj! Kdo bo pa v dolini prepričeval, zbiral in spodbujal ljudi, če bodo šli v gmajno ravno taki, je obšlo Aleša. In napoved, da groze nove aretacije, je bila presenetljiva, vendar v tej zmedeni razumljiva. Dotlej so bila Filipova sporočila skoraj vedno prava. Vendar mu je ob tem šinilo nekaj v glavo. Zato je zadržano vprašal:

»Kje si zvedel in za koga?«

Filip se je tesneje presedel k Alešu in počasi, šepetaje našteval: »Za vse ne vem, v nevarnosti pa so Jurč, Marinč, Pečar in Jesenovec!«

»No, in kje si to zvedel?«

»Koritnik v trgu ima poleg trgovine tudi gostilno, saj veš. Nekaj litrov vina je zalegal, da je bil pogovor prepričljivejši. Ali pa je tudi med policisti kak sovražnik hitlerizma? Vrag si ga vedi?«

Aleš je tehtal vsako besedo.

»Le kdaj in kako si to zvedel?«

Filip je še enkrat ponovil, da mu je Koritnik povedal in dodal:

»Saj veš koliko znanec ima, veš pa tudi, kako so ti trgovci in gostilničarji zviti. Dajejo Nemcem in nam, čeprav jim ni drugega mar kakor zaslužek.«

»Nekaj bo že držalo... Kaj pa ti? Si Koritniku povedal kaj veš?«

Filip ga je začudeno pogledal:

»Si nor? Kaj še ne poznaš Filipa? Ne samo Koritnika, še koga drugega bi žejnega prenesel čez vodo!«

Aleš je na to raje molčal, kajti prav to je zdaj v njem nekaj premaknilo. Ni hotel več vrtati vanj, zato mu je pritril:

»To vem, to o prenašanju žejnega prek vode... Pa meni, da je novica zanesljiva?«

»Če se bo to zgodilo ali ne, ne morem biti porok, povedal sem ti pač, kar sem zvedel. Bolje, da ne bi bilo res.«

Toda doslej se je tisto, kar je sporočil Filip, še vselej zgodilo.

»Da, nekaj bo treba storiti. Si morda može že obvestil o nevarnosti?«

»Kdaj, ko sem komaj zvedel. Ti si prvi.«

»Tudi Gorski še ne ve?«

»Rekel sem ti, da nisem utegnil. Mar ni prav, da ti zveš prvi?«

»Prav, da si previden, vendar je take novice treba hitro sporočiti naprej. Morda Golobu, še najbolje pa Gorskemu.«

Filip se je skoraj začudil:

»Tebe sem srečal prvega. In tako občutljiva zadeva... Mar to ne zadošča?«

V besedah je bilo čutiti veliko zaupanje, česar Aleš namenoma ni hotel opaziti. Raje je rekel:

»Res je torej, da so v nevarnosti spet naši ljudje in da jih je treba obvestiti. Nič pa ni znanega, kdo jih je izdal.«

»Povej, kaj naj storim?« je hlastnil Filip.

»Ti ničesar. Ostani v ozadju, ker boš tako še največ koristil! Vse drugo prepusti meni!«

Filip je bolj kot kdaj poprej zdaj hotel biti čim več z Alešem. Če ga je nemška varnostna služba tako cenila, da je nanj razpisala veliko nagrado, je gotovo vedela zakaj. Aleš je bil že tedaj živa legenda, ki so jo pomagali širiti domačini in Nemci. Hote ali nehoti, to ni bilo pomembno. Ljudje, ki so sicer sovražili okupatorje, a so še ostali doma, so zaradi nepoučenosti prisojali Alešu več, kot je v resnici mogel storiti. Hoteli so verjeti in upati, zato so si umišljali, da Aleš v enem večeru lahko pri prvi vasi razžene nemško zasedo, kmalu zatem pa v drugem kraju kaznuje kakega izdajalca ali gestapovca. Kako bi to storil, ne bi znal povedati nihče. Zato zdaj njegovo življenje ni bilo vredno le deset tisoč mark, temveč dosti več. Kakorkoli že, skrita vera v neuničljivost uporniškega gibanja je tlela in se razraščala v ljudeh kot upanje, ki se je v hudih casih vedno opiralo na junake, ki naj bi reševali ogroženo ljudstvo. Seveda pa večini ni prišlo na misel, da so tudi junaki le ljudje in da je resnična rešitev v pripravljenosti in njihovem sodelovanju. Filip je čutil nekaj obojega, zato se je spet vrnil k dolžnostim:

»Gorskega nisem mogel dobiti, res pa je, da bi lahko že sporočil Golobu...!«

Hotel je še nekaj reči, pa se mu je beseda zataknila.

»Zakaj mu pa potem nisi?« ga je spodbudil Aleš.

Tudi zdaj je bilo čutiti, da gre Filipu težko z jezika tisto, kar je že hotel povedati.

»Raje sem tiho, morda bi bilo krivično.«

»Povej! Med nama bo ostalo!«

Filip je še malo počakal, potem pa negotovo šepnil:

»Nekaj me je zadržalo, nekakšna nezaupljivost.«

Aleš je prislusnil! Kaj tudi Filip že razmišlja o tem, kdo naj bi bil izdajalec. Ali pa že celo ve?

Nadaljevanje

MARTIN PREŠEREN

11

IZIGRANA SMRT
IN SUŽNOST

(IZBRANI ODLOMKI)

Glave vseh so bile sklonjene in le polglasno govorjenje je bilo slišati. Radio se je zopet nenadoma oglašil z najnovejšo vestjo: »Narodni svet sporoča — vse vojske pozivamo, da do nadaljnjih ukazov po nalogu oficirjev ostanejo na dosedanjih mestih.«

Marka, kot ostale, je ta novica hudo prizadela. Marko je opazil, da so se pri sosednjih mizah dvignili nekateri oficirji, zato se je tudi sam dvignil, vrget puško prek ramena in odšel na cesto pred gostilno. Za Markom sta prišla tudi Jože in Jaka.

»Najbolje je, da gremo k naši koloni, da bomo videli, kaj bodo ukrenili naši oficirji, ali bomo nadaljevali pa pa nas bodo razpustili,« je predlagal Marko.

Odšli so k svoji enoti. Okrog voz in pod velikim skladiščem je bilo največje veselje. Petje in smeh se je razlegal, kot bi slavili zmago. Vsi trije so odšli med vojske in povedali novico, ki so jo slišali po radiu v gostilni. Petje je prenehalo in tudi tisti, ki so bili napiti, so se na mah streznili. Vojaki so bili videti potrti in negotovi, vsi so se ukvarjali z vozmi in živino.

Ko je prišlo povelje za premik, so se vozovi premaknili, vojaki pa so jih demoralizirani nemo spremljali.

»Ne vem, zakaj se premikamo proti Hrvaški, kakšen namen imajo oficirji,« je razmišljal Jože.

»Jaz pa bolj razmišljam, kako se rešiti ujetništva pri vsej tej polomiji,« mu je odgovoril Marko.

»Mene pa to prav nič ne skrbi,« ga je opogumil Jože, »se že nekako prebijeva do Gorenjske, le skupaj se morava držati.«

Kolona težko obloženih voz se je pomikala v smeri Trebnjega. Vojaki, čeprav so bili zbegani, so poslušali ukaze predpostavljenih. Na čelu kolone je nekaj oficirjev manjkalo, toda na to ni nihče mislil. Majavi vozovi so se enakomerno in skupaj pajoče premikali po blatni cesti. Zaradi pretežkega bremena se je marsikateremu vozu sesulo kolo. Vojaki niso več iskali drugih koles, le preložili so na druge vozove.

Odrejen je bil polurni počitek. Iz enote, ki jih je prehitela, je nekdo zavpil: »Fantje, hitite! Nemci so vam za ritjo, položili vas bodo kakor zajce.«

Med počitkom so jih preleteli nemški avioni. Vojaki so se hitro umaknili v bližnji gozd, vozovi z živino pa so ostali na cesti. Avioni so leteli nad cesto v precej nizkem letu v smeri Novega mesta. Za kolono se niso menili, mogoče jo niso niti videli, ali pa so imeli drugo, pomembnejšo nalogo.

Po odletu nemških avionov so se vojaki vrnili na svoja mesta k vozovom, drugi pa so sedeli na prisojnem obcestnem porobku in jedli ter pili vino iz čutaric. Znova je bil ukaz premik do bližnje vasi Kerenitko. Vasi je stala sto metrov nad cesto na večjem griču s cerkvico. Do nje je vodila strma kolvovna pot. V vas je bilo treba spraviti tudi težke vozove in ker se je bližal mrak, so poprijeli tudi vojaki. Z nadčloveškimi napori jim je končno le uspelo spraviti vozove v vas.

Prišlo se je razmeščanje vojakov, živine in voz. Vojaki so se razdelili po hišah in skednjih, živino pa zaprli v hleve in pod kozolce. Jože in Marko sta našla zapuščenno hišo, kjer ni bilo živih duš. V hiši ni bilo nobene opreme, le peč, velika kmečka miza, stenske klopi ob zidu in velika kmečka skrinja. Njuna vozova sta stala poleg hiše pod zasilo streho. Še pred nočjo sta organizirala prenos orožja, municije in preostalih uniform in obutve v veliko kmečko vežo te prazne hiše. V sosednji hiši sta dobila tudi slamo in si uredila ležišče. Pridružili pa so se jima še Jaka, Cene in Marjan.

Čeprav so bili vojaki po skoraj neprespani noči utrujeni in zaspani, so vsi skrbno opravili odrejane dela in postavljali

straže. Kuharji so hiteli s pripravo večerje, ker je bil po večerji napovedan zbor.

Sredi živahnega razgovora je v hišo vstopil z razpetim plaščem neki narednik. Fantje so vstali in ga pozdravili z mirno držo.

Je že v redu fantje! je rekel in sedel na klop k zidu. Nekaj časa je molče in gledal Joža in Marka. Bil je videti utrujen in žalosten. Potem pa je povedal, da napovedanega zbora ne bo in povabil podnarednika Jožeta k sebi. V hiši je vladala tišina. Marko, Marjan in Jaka so se posedli na drugo stran mize in se med seboj polglasno pogovarjali. Narednik pa je pričel govoriti Jožetu tako na glas, da so ga lahko slišali tudi drugi.

»Prišel sem vam povedat, da čakamo v tej noči kurirja, ki nam bo povedal smer umika. Imetje vse pripravljeno. S seboj boš vzel samo dokumentacijo, druge stvari bomo pustili v tej vasi. V primeru, da se od tod ne bomo več umikali in bomo razpuščeni, pa vso dokumentacijo zakopljij v gnojno jamo. O tem zaenkrat ne govorite nikomur. Nemci in Italijani so brez bojev že zavzeli nekaj mest, le Gorenjska do Ljubljane in ta del Dolenjske zaenkrat še niso zasedeni, sicer pa ne vemo, kje so ta časa nemške in italijanske enote. Najbolj žalostno pa je to, da ima naša enota le še tri oficirje. Vse kaže, da so dezertirali, če se kmalu ne pojavijo v vasi, zato tudi ne bo zbora.«

Narednik si je po teh besedah oddahnil, kot bi odložil veliko breme. Ura v cerkvenem stolpu je odbila osem. V prostoru je bilo že zelo temno. Marko toliko, da ni zajokal. Ni mogel razumeti, da je jugoslovanska vojska doživela tako žalosten konec. Naenkrat se je v njem vse podrla in pred očmi je imel komunistično brošuro, na kateri sta bila naslikana Hitler in Musolini, ki svoje kremplje stegujeta po slovenski zemlji. Kako resničen je bil ta opomin komunistov. Kako dobro so vedeli, kaj se pripravlja za mejami Jugoslavije.

Markov pogled se je ustavil na naredniku, ki se je počasi dvigal izza mize in se s sklonjeno glavo postavil na sredo hiše in pozdravil »Zdravo fantje!« in naglo odšel.

Nadaljevanje

Izvršni svet OS Radovljica je na 108. seji 12. februarja soglašal z nekaterimi dopolnili in s predlogom odloka o merilih za financiranje krajevnih skupnosti. Potrdil je predlog odloka o potrditvi zaključnega računa o izvršitvi proračuna občine za leto 1984, predloge sklepov o potrditvi zaključnega računa posebnih računov občine za leto 1984. Sprejel je sklep o javni razgrnitvi zazidalnega načrta SD-12-A - Zasip. Seznanil se je z osnutkom samoupravnega sporazuma o sodelovanju in izvajanju skupnih nalog pri načrtovanju, vzpostavljanju in delovanju informativnih sistemov za podporo odločanju v SR Sloveniji. Izrekel je pozitivno mnenje za ponovno kandidiranje direktorja Zdravstvenega doma Bled. Soglašal je tudi s spremembami in dopolnitvami pravilnika o organizaciji in delu komiteja za družbeno dejavnost in občo upravo ter s spremembami in dopolnitvami pravilnika o sistematizaciji del in nalog. Potrdil je tudi predlog članov za odbor udeležencev družbenega dogovora o pospeševanju razvoja domače in umetne obrti v SRS. Podana je bila tudi informacija o stanju v delovni organizaciji Kreda Bled.

Na skupni seji komisij OK ZK Radovljica za organiziranost in razvoj ter kadrovske zadeve in ponovni sprejem v ZKS so razčlenjevali sestavo članstva ZK v občini in kadrovskega razvoja v občinski organizaciji v letu 1984. Spregovorili so o pomankljivostih v nekaterih OO ZK in predlagali ukrepe, vključno z razpustitvijo oz. združitvijo z drugimi OO ZK. Sprejeli so predlog vzgojno-političnih ukrepov v OO ZK Merkur Radovljica, ki ne izpolnjuje statutarne in programskih določil ZKS.

V okviru priprav na programsko sejo občinske konference ZK Radovljica je bilo prejšnji teden več sestankov delovnih teles OK ZK. Zasedal je občinski komitej za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito, na katerem so ocenili svoje delo v lanskem letu in sprejeli program za leto 1985. Seznanili so se tudi s stališči in nalogami, ki so bila posredovana udeležencem dnevnega seminarja o obrambnih pripravah v Poljčah.

V Radovljici so se sešli na prvi letošnji seji člani sekretariata aktivna komunistov, delavcev neposredne proizvodnje. Oblikovali so osnutek programskih usmeritev dela aktivna za leto 1985 s posebnim ozirom na reševanje odprtih vprašanj stabilizacije, delitve po delu in kadrovske problematike.

Aktiv komunistov-delavcev s področja vzgoje in izobraževanja občine Radovljica se je na sestanku 14. februarja posvetil tekočim in nerešenim vprašanjem s svojega področja. Beseda je tekla o delu aktivna lani, sprejeli pa so tudi delovni načrt za leto 1985. V aktivu so komunisti iz OO ZK vseh osnovnih šol, vzgojnovarstvenih organizacij oz. vrtcev, iz šol usmerjenega izobraževanja in Zavoda Matevža Langusa iz Kamne gorice.

Svoj delovni program za leto 1985 je na seji prejšnji teden sprejela tudi kadrovska komisija pri predsedstvu OK ZK Radovljica. Zaradi napovedane programske seje občinske konference ZK je razčlenila kadrovske probleme v OO ZK in predlagala predsedstvu OK ZK ukrepe in določene organizacijsko kadrovske rešitve.

V republiškem izobraževalnem centru za ljudsko obrambo v Poljčah je republiški sekretariat za LO in DS Slovenije organiziral 11. in 12. februarja seminar za usposabljanje članov občinskih komitejev za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito iz vseh slovenskih občin.

Občinski svet ZSS Radovljica je na seji 7. februarja obravnaval letno poročilo o delu sveta in njegovih delovnih telesih v

letu 1984. Člani sveta so kritično presojali stanje v osnovnih organizacijah sindikata in zlasti poudarili zaskrbljujoče naraščanje življenjskih stroškov, ogrožanje življenjske ravni delavcev, vpliv administrativnih ukrepov v gospodarstvu, nezadovoljivo nagajevanje in delitev po delu. Ker so lani sprejeli dvoletni program dela sveta in njegovih organov, tokrat niso sprejemali plana za leto 1985, ampak so ga le dopolnili.

Koordinacijski odbor za proslave pri predsedstvu OK SZDL Radovljica je pod vodstvom Antona Tomana na 4. seji 14. februarja sprejel osnutek programa prireditve in proslav občinskega pomena v letu 1985. Prireditve bodo potekale v znamenju 40-letnice osvoboditve. Načrtujejo sedem osrednjih proslav. Določili so nosilce oz. organizatorje in izvajalce kulturnih programov. Na seji so imenovali članke operativnih odborov za organizacijo srečanja gorenjskih aktivistov OF, ki bo letos junija v radovljiški občini.

V skladu z družbeno usmeritvijo o splošni porabi in s potrebami izvajanja nalog izvršnega sveta OS Radovljica je izvršni svet sprejel na februarski seji plan odhodkov za leto 1985. Ta znaša 17,709,000 din prihodkov in prav toliko odhodkov, kar je za 5,660,032 din več oziroma 47 % nad lanskega letnega plana.

Predsedstvo OK SZDL Radovljica je že konec januarja pozvalo vse DPO v občini in krajevnih skupnostih, vse SIS in občinska združenja, organizacijo Rdečega križa, zveze, društva in turistične organizacije, trgovska podjetja ter milico, da posredujejo svoje programe sodelovanja s sorodnimi organizacijami in društvi zamejskih Slovencev in iz pobratenih občin. Za to dejavnost skrbita posebna koordinacijska odbora pri OK SZDL Radovljica, ki bosta oblikovala skupni program sodelovanja in krepitve prijateljskih vezi. Ti stiki so že poldrugo desetletje izredno tesni in koristni, včasih pa se vzpostavljajo nenaturno, kar želi SZDL uskladiti.

Skupna strokovna služba SIS družbenih dejavnosti občine Radovljica je v skladu s sklepi občinskega sveta ZSS Radovljica v začetku februarja razposlala v 142 OZD in delovnih skupnostih v občini obsežno poročilo o izvajanju določil samoupravnega sporazuma o temeljnih plana posameznih SIS v letu 1984. Poročilo, ki je dokaj nazorno, obravnavajo delavci v okviru razprav o zaključnih računih in ocen svojega gospodarjenja v letu 1984.

Po načrtu dela odbora podpisnikov družbenega dogovora o urejanju, varstvu in postavljanju spomenikov in obeležij NOB v občini Radovljica bi morali že lani zaključiti obnovitvena dela na ruševinah pastirske koče na Mošenjski planini na Jelovici, ki je razglašena za spomenik NOB. Zaradi izredno slabih vremenskih razmer in nedokončanja gozdne ceste k objektu, so dela, zaupana SGP Gorenjc Radovljica, načrtovali za letos. Sredstva so zagotovljena.

V prostorih Delavske univerze Radovljica so se sešli na uvodni razgovor vsi prijavljeni kandidati — slušatelji 1. letnika nadaljevalnega programa kovinarske šole za smeri tehnologije in energetike. Za ta študij je vladalo zlasti med mlajšimi delavci iz Verige Lesce in Plamena iz Kroke, od koder je največ prijavljenih, veliko zanimanje. Šolanje se bo pričelo v drugi polovici februarja in bo trajalo dve leti.

V sindikalnem izobraževalnem centru Radovljica, ki ga je 1. septembra 1981 ustanovil RS ZSS, poteka že četrto leto intenzivna izobraževalna dejavnost. Lani so za 89 organizatorjev družbenopolitičnega in strokovnega usposabljanja v tej ustanovi izvedli 176 različnih oblik izobraževanja s 6.073 udeleženci. V primerjavi s letom 1983 je število udeležencev lani naraslo za 5,3 %, število izobraževalnih oblik pa za 11 %. Letno organizirajo planu šest sindikalnih šol, ki jih obiskuje poprečno do 25 slušateljev. V centru je na voljo 63 ležišč, postrežejo pa, če je potrebno, tudi z do 200 obroki naenkrat.

Komisija za kulturo pri občinskem svetu ZSS Radovljica je na letošnji prvi seji sprejela predlog programa kulturne akcije za delavce v letu 1985. Med drugim omenimo ogled opernih predstav in dva ogleda gledališke predstave v ljubljanski drami. Organizirali bodo tudi 25 gledaliških predstav na domačih odrih, 10 glasbenih in pevskih koncertov, 5 folklornih nastopov in 8 foto in likovnih razstav, 8 filmskih predstav in eno prireditev za delavce iz drugih republik. Vse prireditve se bodo izvršile v 17 krajih v občini, kjer nimajo za to primerne prireditvene prostore.

Na osnovi skupnih izhodišč izvršnih svetov vseh petih gorenjskih občin so tudi v radovljiški občini s 1. januarjem 1985 zvišali cene stanarine za 35 %, vodarine za gospodinjstvo 27 % in kanalsčine za 18 %. Odvoz smeti je dražji za gospodinjstva za 10 % na kvadratni meter površine stanovanja, oz. bivalnega prostora. Kot vse kaže, se bodo cene povišale spet v marcu, da bo znašalo skupno povišanje cen v primerjavi s cenami oktobra 1984 pri vodarini za 36,6 %, pri kanalsčini za 30 %, za odvoz smeti pa 32 %.

Zveza kulturnih organizacij občine Radovljica je ob sklope praznovanj slovenskega kulturnega praznika priredila 15. februarja zvečer v avli osnovne šole A. T. Linhartu v Radovljici koroški večer. Predstavili so se koroški pesniki Maja Hederlap, Fabjan Hafner in Andrej Kokot. Njihove pesmi so recitali člani Linhartovega odra iz Radovljice, koroške pesmi pa so zapeli člani zbora Radiški fantje Slovenskega kulturno prosvetnega društva iz Radiš.

Turistično društvo Bled je v sodelovanju s turistično gostinskimi delovnimi organizacijami priredilo prvo februarso soboto v lepem sončnem vremenu »Snežni dan 85«. Dopoldne so učenci gorenjskih osnovnih šol v parku oblikovali snežne skulpture, na ledeni ploskvi Blejskega jezera pa so organizirali pionirsko hokejsko tekmo, tenis na ledu in staro blejsko zimsko tekmovalništvo — kegljanje na ledu. Najmlajši so se »drčili« na gumijastih zračnicah in sploh je bilo veselja povsod dovolj. Zvečer so pripravili baklado, pod hotelom Golf so se postavljali blejski skakalci na smučeh, godba pa je razveseljevala številne obiskovalce. Organizatorji, ki jim gre za domiselno poživitev turističnega utripa kraja vse priznanje, cenijo, da je bilo na »Snežnem dnevu« kar tri tisoč udeležencev. Za prvič kar lepa številka!

Godba na pihala DPD Svoboda Lesce je pod predsedstvom Jožeta Avseneka ob svoji tridesetletnici uspešnega dela priredila v prostorih Društvenega doma v Lescah 15. februarja zvečer redni občini zbor in jubilejno svečanost s kulturnim programom. Ob udeležbi godbenikov, njihovih družinskih članov, prijateljev in gostov iz občine in drugih krajev so zaslužnim članom godbe izrekli pohvale in podelili priznanja.

V pionirskem tekmovalni v smučarskih tekih za pokal Žita, ki je bilo v Bohinju, so se med številnimi udeleženci še posebno dobro izkazali mladi športniki in športnice iz domačih klubov. Pri mlajših pionirjih je bil tretji Zemva — Partizan Gorje, njegov klubski tovariš Anderle pa je bil peti. Pri mlajših pionirkah so bile Cerkovnikova prva in Repinčeva druga, S. Cerkovnikova pa tretja, vse iz SK Bohinj. Pri starejših pionirjih je bil Majcen — Partizan Gorje tretji, Cerkovnik — Bohinj pa četrti. Skupno pionirji in pionirke: 1. Triglav Kranj, 2. SK Bohinj, 3. Partizan Gorje.

Organizacijski komitej Bohinj pod pokroviteljstvom Slovenskih železnic in Iskre Delta pospešeno pripravlja 30. mednarodno FIS tekmovalništvo v smučarskih tekih za Alpski pokal, ki bo od 26. do 28. februarja v Bohinju. Pričakujejo vrhunsko udeležbo najboljših tekačev in tekačic. Upajo da jim bo vreme naklonjeno.

ZAVESA SE JE DVIGNILA

Osmi februar je naš kulturni praznik. Na ta dan je v letu 1849 umrl dr. France Prešern, naš največji pesnik. Ob tej obletnici prirejamo razne proslave in druge kulturne prireditve. Slovenci si prizadevamo, da bi ta dan obiskali vsaj eno izmed kulturnih prireditve, da bi bili bolj »kulturni«.

Učenci višjih razredov naše osnovne šole F. S. Finžgar Lesce smo za kulturni dan obiskali gledališke Töne Čufar na Jesenicah. Ogledali smo si dramatisacijo Prešernovega Krsta pri Savici in komedijo Varh, ki jo je iz angleščine prevedel Andrej Smole.

Kmalu po našem bučnem prihodu se je predstava pričela.

Črtomir se je bojeval v Valjhumom za svojo vero. Že s svojim govorom je v nas vzbudil pravo razpoloženje, doživeto in prizadeto. Samo on se je rešil iz krvavega boja. Vsi njegovi tovariši so padli. Osamljen, razdvojen je zapuščal Bohinjsko jezero in odšel na Bled, kjer ga je čakala Bogomila, v katero se je pred letom zaljubil. Ko se je z njo ponovno srečal, je izvedel, da se je dala pokristjaniti. V obupu se je dal tudi sam krstiti. Postal je duhovnik, da bi po Bogomilini volji učil ljudi »prave« vere. Bogomila mu je zatrdila, da se bosta za večno združila na drugem svetu, zato naj verjame in sprejme novo vero. Črtomir se je brez prepričanja vdal, sprejel jo je kot novo nesrečo. Ob krstu se mi je zdelo, kot da ga je duhovnik obglavil. Nad njim je stal kot zmagovalček. Čutili so bilo nesrečno podoben pesnika, ki se je moral v svojem že tako nesrečnem življenju odpovedati najboljšemu prijatelju Matiji Čopu in veliki ljubezni do Primiceve Julije.

Po tem zelo obširnem delu je sledila komedija Varh. Stvar se zaplete dvema sosedoma, Srčedom in Ropotcem. Ropotcev nečak, navajen gosposkega življenja, bi se rad poročil s sosedovo varovanko Maliko, a ga ta ne mara. Nanjo že pomisli stari Ropotec, ko si dekle samo izbere varnejše življenje. Na naše presenečenje se odloči za svojega varuha. Mislim, da nam je bila večini bolj všeč komedija, ker je bila lažje razumljiva in zabavna.

Vsekakor je bil to nadvse zanimiv kulturni dan, ki nam je z živo besedo predstavil dramatično Prešernovega časa.

Roman Poljak, 8. a

Vsakemu izmed igralcev se je vloga odlično podala, kot bi bila napisana prav zanj. Meni sta najbolj ugajala glavni junak Črtomir in Bogomila. Črtomira je igral zelo postaven igralec, velik in močan. Besede so mu vrele iz srca, kot bi bil pravi vodja poganov. Bogomila, vitko in lepo dekle z dolgimi, malce skodranimi svetlimi lasmi, je hodila po odru kot prava svečenica boginje Žive. Njena izgovorjava je bila zelo lepa.

Ko se je zavesa zagnila, smo navdušeno zaploskali. Med odmorom sem premišljevala o pravkar konča-

ni igri. Nema govorica reflektorjev in bučanje slapa sta naredila name še poseben vtis.

Zabavni dialogi in starinska govorica so me zabavali prav do konca druge predstave tega popoldneva. Igralci so bili enakovredni prvim, posebej sta me zabavala obo Ropotca.

Pohvaliti moram še šivilje, saj so zelo mojstrsko šilele kostume.

Lidija Avsenik, 8. a

»Je že res, da mora biti tragedija pred komedijo«, je zapisal v gledališkem listu Bojan Stih.

Moram priznati, da je to res. Mračno občutje ob veliki žrtvi Bogomile in Črtomira je mogla pregnati le komedija.

Igralci so zelo domiselno uprizorili boj med Valjhumom in Črtomirjevo vojsko z menjavanjem luči, glasbe in gibov. Črtomirjev govor je zapustil nepozaben vtis. Še v odmoru so mi v ušesih odmevale preroške besede:

»Manj strašna noč je v črne zemlje krili,

ko so pod svetlim soncem sužni dnovi«

Andrej Smole je s svojo komedijo nasmejal tudi najbolj zagrizene resneže. Posebno všeč mi je bilo besedilo, ki me je zaneslo v Prešernove čase. Mislim, da je od igralcev posebej izstopala Urška Hlebec kot Malika.

Igralcem in vsem, ki so sodelovali pri pripravi obeh predstav, iskrene čestitke, saj so nam pripravili enkratno umetniški užitek.

Mateja Lopuh, 8. a

Doma sem še dolgo v noč premišljevala o predstavi. Ne vem, kako so se počutili igralci, toda jaz sem bila zadovoljna z vlogo gledalca. Moji vtisi so bili čudoviti in upam, da bom še našla priložnost za ogled gledaliških predstav. Vem, da je vsaka skrbno pripravljena in zahteva veliko igralčevih naporov.

Andreja Janc, 8. a

Že dvorana mi je bila všeč. Ko so ugasnile luči, so oder osvetlili raznobarni reflektorji. Čudovito je bilo

prikazano šumenje slapa. Pohvaliti moram prav vse igralce, najbolj pa mi je ugajal mladi Ropotec, ki je s svojim gosposkim in gizdalinskim obnašanjem znal spraviti v smeh prav vsakogar v dvorani.

Suzi Adžič, 8. b

Priznati moram, da me je bilo sprva kar strah. Čeprav nas je tovarišica dobro pripravila na obe uprizoritvi, sem že mislila, da se bom ob Krstu dolgočasila. A zmotila sem se.

Veronika Klemenčič, 8. b

Nekajkrat je po meni zagomazelo, kot bi bila v meni elektrika.

Veronika Jalen, 8. b

Nisem si mogel predstavljati, da se z glasbo, šumi in svetlobo lahko uprizori šumenje slapa.

Matjaž Koman, 6. a

vsi učenci
OŠ F. S. Finžgar Lesce

BLEJKA OLGA GRACELJ DOBITNICA NAGRADE PREŠERNEVEGA SKLADA ZA LETO 1985

Ob slovenskem kulturnem prazniku je na osrednji proslavi v Cankarjevem domu v Ljubljani med enajstimi nagrajenci iz Slovenije prejela nagrado Prešernovega sklada za leto 1985 tudi blejska rojkinja Olga Gracelj.

Olga Gracelj je začela svojo glasbeno pot že v zboru na blejski osnovni šoli in nato na Glasbeni šoli v Radovljici. Po šolanju solo petja na ljubljanski glasbeni šoli se je izpopolnjevala na študiju v Angliji, kjer je za svoje izvrstno petje prejela visoka priznanja. Po študiju v Angliji je koncertirala na Danskem in Finskem. Leta 1979 se je vrnila v domovino in postala stalna članica ljubljanske operne hiše. Njen bliskoviti umetniški vzpon, danes zagotovo najbolj priljubljene sopranistke, je pritegnil pozornost strokovnjakov. Odlikovala se je kot odlična koncertna in prepričljiva operna umetnica. V zadnjih letih se je izkazala zlasti v vlogah Minke v Gorenjskem slavčku in Violet v Traviati, pa tudi kot Rusalka. Njene enkratne interpretacije so imele priložnost občudovati tudi številni domačini, ki so v velikih skupinah v okviru sindikalne kulturne akcije polnili operno hišo v Ljubljani.

Nagrajenci iskreno čestitamo in želimo, da bi jo še večkrat slišali, morda tudi na domačem odru.

Nagradodajalec: Miro Jurešič, Ljubljana J. R.

KULTURNI DAN NA BLEJSKI OSNOVNI ŠOLI

Osmi februar, slovenski kulturni praznik, je naša šola praznovala zelo pestro. V četrtek smo pripravili za učence višje stopnje literarni kviz. Učenci petih razredov so morali vedeti vse o življenjski poti in delu Franceta Bevka, šestolci so se pripravili za temo Fran Saleški Finžgar, sedmi in osmi razredi pa so morali vedeti vse o velikanu slovenske poezije Francetu Prešernu.

Rezultati kviza so bili dobri. Zmagovalci so dobili knjižne nagrade, ostali udeleženci pa spominsko fotografijo Franceta Prešerna.

Drugi dan smo se šestolci odpravili po poteh kulturne dediščine. Najprej smo obiskali grob in rojstno hišo pisatelja Janeza Jalna. Čez nekaj časa smo se odpeljali do čebelnjaka Antona Janše. Pot nas je vodila do Doslovč, kjer smo si ogledali Finžgarjevo rojstno hišo. Tam nas je zelo pritegnila zbirka vseh njegovih del. Čas nas je priganjal in gostitelji OŠ Žirovnica so nas povabili na razstavo. Njihovi izdelki (makrame) so

nas zelo navdušili, saj so prav mojstrsko izdelani. Seveda smo se morali odpeljati še v Vrbo, rojstno vas Franceta Prešerna. Ogledali smo si njegov dom in vrt. Oskrbnica nam je povedala nekaj o njegovem delu in življenju. V predsobi smo videli rojstni dan Prešernove družine.

Pot nam je bila zelo všeč, saj smo spoznali domovanja naših največjih literarnih umetnikov.

Manuela Knaflič
in Romana Purkart
6. b literarni krožek
OŠ Bled

KULTURNI DAN NEKOLIKO DRUGAČE

Letos smo si člani šolskega kulturnega društva osnovne šole 16. decem-ber Mojstrana skupaj z mentorjem zamislili novo, nenavadno, vendar uspešno obliko praznovanja kulturnega dne.

Precej pogovorov, mnenj in idej je bilo potrebnih, preden smo izpeljali nekoliko sodobnejšo, a veliko bolj ustvarjalno obliko praznovanja kulturnega dne. Prav gotovo bo takšna delovna oblika praznovanja zanimala tudi učence drugih osnovnih šol in čeprav je priprava za takšno delo po- trebnih precej, se splača poskusiti.

Izhajali smo iz prepričanja, da sle- herni učenec uživa v kaki kulturni dejavnosti in da vsakdo svoja zani- manja in ustvarjalnost lahko tudi pokaže. Zato smo se v petek, 8 febru- arja, ob 8. uri zjutraj zbrali v delo- vne interesne skupine in nemudoma začeli z delom. Časa za ustvarjanje, raziskovanje in urejanje gradiva smo imeli namreč le dve normalni uri. Učenci smo že prej razmislili, v katero delovno skupino se bomo vključili. Možnosti je bilo kar dovolj in marsikdo bi rad sodeloval celo v dveh skupinah.

Knjižničarska skupina je uredila knjižnico, ugotovila fond knjig, jih razvrstila po literarnih zvrsteh, ugo- tovila pomembnejše slovenske knji- žne založbe, našla pomembnejše slo- venske mladinske ilustratorje in od- govorila še na nekaj vprašanj. Po končanem delu smo pripravili raz- stavo knjižnih novitet.

Kiparska skupina, ki je bila naj- številnejša in zelo uspešna, je po dveh urah modeliranja z glino raz- stavila prelepe figure, vrče, majolke in reliefe, ki so poželi veliko občudo- vanja.

Slikanje keramike je bila posebno zanimiva delovna skupina. Biskvitni pečeni odpadni material tovarne Li- boje so poslikali v lepih dekorativnih vzorcih, nekateri pa so se lotili tudi modernih nefigurativnih kompozicij. Na koncu so izdelke razstavili in vsi so se čudili, koliko so uspeli narediti v tako kratkem času.

Razstavo slovenskega impresio- nizma in slik Maksima Gasparija so pripravili učenci višjih razredov, obenem pa so našli odgovore tudi na zastavljena vprašanja.

Ker nam je vseh tudi moderna umetnost, smo se lotili razstave **AB- STRAKTNEGA SLIKARSTVA**, po- iskali smo najnovejše likovne smeri tega stoletja, poiskali Piccasojeve Deklice iz Avignona, Dalijevo Slut- njo državljanske vojne, nenavadne kompozicije Pita Mondriana. Ob po- stavljanju razstave smo prišli do no- vih spoznanj in vedenj o tokovih mo- derne umetnosti.

Filmska skupina si je ogledala animirana filma Dušana Vukotiča »Krava na mesecu« in »Gregec Kobi- lica«. Pogovarjali smo se o značilno- stih animiranega filma in na koncu pripravili razstavo priljubljenih ju- nakov risank.

Recitatorska skupina je pripravila proslavo z naslovom »Od Prešerna do Pavčka«. Izbrali smo pesmi, ki so nam mladim najbolj všeč, tudi glas- beno spremljavo smo izbrali sami. Prav zaradi originalnosti, svežine in sproščenosti je proslava lepo uspela.

Drugi, veselejši del proslave je po- pestrila izredno uspeša revija oblek in nošnje preteklih desetletij. Učen- ke so zbrale izredno lepa, etnografs- ko vredna stara oblačila in jih s pri- mernim spremnim tekstom in glas- bo enkratno predstavila.

Učenci 4. razreda so naredili pa- pirno reliefno plastiko, ki je kot skupno delo zelo lepo uspela.

Razstavo del Frana S. Finžgarja so pripravili učenci 3. razreda, 2. ra- zred pa je izdelal lepe pustne maske na papirnate vrecke in z lepljenjem dosegel simpatične reliefne učinke.

Paralelki prvih razredov sta gosto- vali druga pri drugi in pokazali, kaj že znata zapeti, recitirati, naslika- ti...

Uri trdega dela brez klepetanja, brez odmora, pa vendar z ogromno delovne vneme in prizadevanj, da bi bila skupina dobra in da bi pokazala kar največ znanja.

Po proslavi smo se čudili našim iz- delkom in razšli smo se z željo, da takšen kulturni dan še ponovimo, saj je umetniško ustvarjal čisto vsak in vsi smo se počutili umetnike.

ŠKUD Osnovne šole
16. december Mojstrana

MNENJA UČENCEV O KULTURNEM DNEVU

Takšen način praznovanja kultur- nega dne mi je zelo všeč, ker je zani- miv in nenavaden. Vsi lahko ustvar- jamo. Morda bi lahko na takšen na- čin predstavili tudi kako krajšo igri- co ali skeče.

Monika Špringer, 7. r.

Proslava je bila drugačna kot prej. Učenci so si pesmi izbrali sami. Vsak učenec je moral biti v kaki sku- pini. Jaz sem delal v skupini, ki je slikala keramiko, ker rada rišem. Mislim, da je naše delo lepo uspelo.

Katarina Kunšič, 7. r.

Nisem še videl proslave, ki jo pri- pravijo šolarji čisto sami, zato mi je bilo to zelo všeč. Taka stvar bolj ostane v spominu.

Cena Legat, 7. r.

Spodbudilo nas je to, da smo mo- rali delati čisto sami. To mi je všeč. Posebno mi je ugajal zadnji, zabav- nejši del proslave z modno revijo.

Ksenija Rabič, 7. r.

Takšna proslava mi je bila bolj všeč kot tiste, kjer morajo učenci cel mesec piliti in ponavljati tekst, da ga potem povejo brezhibno.

Janez Dijak, 7. r.

Petkov dan mi je bil zelo všeč. Če- prav sem že v sedmem razredu, sem prvič nastopal. Zdi se mi, da nisem povedal najbolje, ampak proslava je bila kljub temu učenecem všeč.

Aleš Smolej, 7. r.

Sodeloval sem pri pripravljanju razstave Gasparijevih slik. Veliko sem se naučil in všeč mi je bilo. Tak dan bi morali imeti na šoli večkrat.

David Pavli, 7. r.

Zelo dobro sem se počutil, ker je vsak učenec nekaj naredil za to pro- slavo.

Denis Brun, 7. r.

Vse skupine so bile zanimive in ustvarjalne, meni pa je najbolj uga- jal prikaz stare mode. Zelo sem se zabavala.

Petra Intihar, 5. r.

Ta dan je bil reš nekaj posebnega. Zelo smo bili sproščeni, vsak je po- kazal, kaj zna. Posebno so mi bili všeč izdelki iz gline in stara moda.

Romana Kofler, 5. r.

Všeč mi je bilo, ker smo lahko izbi- rali, kaj bomo delali. Zanima me film, zato sem se odločil za filmsko skupino. Taka oblika dela je zani- miva.

Peter Mlekuš, 5. r.

Vsi učenci in mentorji so se trudi- li. Mislim, da je likovna skupina de- lala odlično in je pokazala veliko ustvarjalnosti.

Roman Brcar, 8. r.

Če se sam trudiš z neko stvarjo, potem tudi delo drugih bolj ceniš.

Marko Berce, 8. r.

Kulturni dan — to zveni tako zre- lo, resno, očetovsko, da ti vsa razpo- sajenost zgine iz glave. Zato sem se trudil, da sem pri modeliranju poka- zal največ, kar zmorem. Lepo mi je uspelo.

Aleš Brezavšček, 6. r.

Tovarišica nas je knjižničarje zelo pohvalila in nam dejala, da trije lju- dje v osmih urah ne bi naredili toli- ko, kot smo zmogli mi.

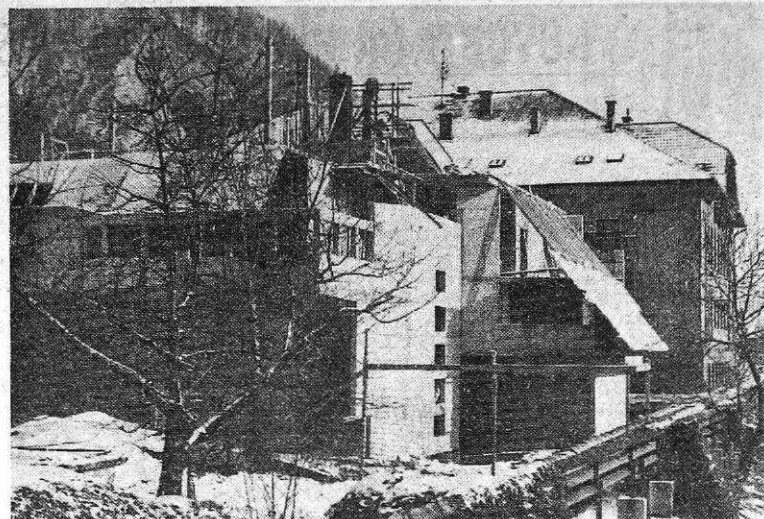
Monika Stražisar, 6. r.

Zelo sem ponosen, ker smo z Ale- šem, Urošem in Gregom naredili ze- lo velik vrč iz staroslovanskih časov. Učenci, ki sem jih vprašal, če jim je posoda všeč, so rekli, da je zelo lepa. Tovarišica Gartnerjeva pa se je zelo čudila in ni verjela, da smo to nare- dili v dveh urah.

Mitja Peternel, 6. r.

Bila sem nestrpna. Bom lahko končala ta čudoviti izdelek? Ko smo na koncu ure vse naše reliefe prilipi- li na šelešamer, je bilo prelepo. Prešernov dan je bil tako z našim iz- delkom posvečen res njemu in preži- veli smo ga svečano.

Petra Miklič, 4. r.

Z gradnjo nove kinodvorane nadaljujejo kljub mrazu (foto I. Kučina)

POUDAREK JUBILEJNIM OBLETNICAM NOB NA VALOVH LRP »TRIGLAV« V LETU 1985

Na letošnji prvi seji sosveta radijske oddaje »Mi pa nismo se uklonili«, ki jo že dvajseto leto redno vsako nedeljo dopoldne oddaja lokalna radijska postaja »Triglav« na Jesenicah, so se dogovorili o izhodiščih za letošnji pro- gram te priljubljene oddaje. Razen članov sosveta, ki jih delegirata občinski organizaciji ZZB NOV Jesenice in Radovljica, so se razprave o programski zasnovi udeležili tudi nekateri radijski delavci in avtorji oddaj in prispev- kov.

Čeprav se oddaje vrstijo že dve de- setletji, je še vedno dovolj neobjav- ljenih spominskih zapisov dogodkov in pričevanj iz obdobja NOB, so me- nili na seji. Povsem zapostavljeni so bili doslej sodobniki prelomnih do- godkov med vojno, ljudje, ki so tako ali drugače prispevali k naši narod- noosvobodilni borbi, četudi niso bili partizani, aktivisti, zaporniki ali in- terniranci. Tudi njihov delež je bil dragocen, vendar pa doslej vse pre- malo vrednoten.

Glede na jubilejno 40-letnico osvo- boditve, ki jo praznujemo letos, naj bi bilo težišče vsebine oddaj na teh dogodkih. Opozorili so tudi, da bi ka- zalo dokumentarno bolj obdelati ob- močje Bohinja in Gorij, kjer je bilo med NOB pomembno stičišče go- renjskega, primorskega in koroške- ga partizanstva. Mnenja o tem, ali

naj bi oddaja »Mi pa nismo se uklo- nili« predstavljala zgolj dogodka, lju- di in enote iz ožjega območja obeh občin, ali tudi širše, so bila deljena. Bržčas gre pritrčiti mnenju, da ima LRP »Triglav« še obilico neraziska- nih nalog, obdobji in krajev na ob- močju obeh občin, katerim mora za- radi svoje lokalne funkcije posvetiti prednostno pozornost.

Na seji sosveta so se dogovorili, da bodo vsi člani takoj posredovali predloge še neobjavljenih zapisov za letošnji program, ki jih bodo na LRP »Triglav« vključili v dokončni pred- log programa, upoštevajoč pripombe in priporočila sosveta.

Radijskim delavcem so ob 20-le- tnici obstoja in ispešnega dela LRP »Triglav« izrekli priznanje in čestit- ke (menda edini iz obeh občin).

J. R.

10-LETNICA DELOVANJA SEKCIJE ZA DRUŽBENO AKTIVNOST ŽENSK PRI KK SZDL STANETA BOKALA

Leta 1975 so v počastitev 30. obletnice osvoboditve na Jesenicah organi- zirali srečanje vdov in mater, ki so izgubile može in sinove med NOB, hkrati pa je bilo to tudi srečanje aktivistk članic slovenske protifašistične zveze. Takrat so na pobudo tovarišic Vauhnikove in Zgončeve sklenile, da bodo skušale organizirati srečanje žena na Plavžu.

Začetki so bili skromni. 23 članic se je sestajalo, kjer je bilo pač mogo- če, tudi v posebni sobi Pikove dame, nato pa v dvorani Krajevne skupno- sti na Plavžu. Precej pikrih besed je bilo včasih izrečenih na njihov ra- čun, izostale niso niti žaljivke. Bile so močne, hrabre. Vztrajale so, če- prav v težkih pogojih. Sklenile so po- novno oživiti tradicijo in njihov na- men je bil združiti vse žene, ki si že- le tudi kanček družabnega udejstvo- vanja. Prvo leto jih je bilo 23, nato je njihovo število iz leta v leto raslo. Leta 1977 so sprejele tudi status in ime »Sekcija za družbeno aktivnost žensk pri KK SZDL Plavž«.

V obdobju desetih let so organizi- rale kar sedem razstav ročnih del, prvič leta 1977 v dvorani krajevne skupnosti. Odkar je zgrajena osno- vna šola Tone Čufar na Plavžu, kjer se tudi sestajajo, pa skupaj z učenci tretjih, četrtih in petih razredov raz- stavljajo na tej šoli. Leta 1983 so pre- jele za svoje delo priznanje in zahva- lo, ko so v času tekmovanja kovinar-jev Slovenije na Jesenicah organi- zirale razstavo ročnih del. Prejele so tudi priznanje OF slovenskega nara- da z bronastim znakom.

Lani so ob 8. marcu razstavljale svoje izdelke v domu upokojencev v Izoli in še isti mesec v Železni Kapli na Koroškem. Oktobra so pripravile razstavo ročnih del v osnovni šoli, ki si jo je ogledalo kar 1740 občanov. Iz knjige vtisov je moč razbrati števil- ne pohvale in vzpodbude za nadaljno delo, pa tudi za delo z učenkami, na katere prenašajo svoje znanje kroje- nja, pletenja, kvačkanja in katerih izdelkov tudi na tej razstavi ni manj- kalo. Volje do dela tem neutrudnim ženam nikoli ne zmanjka. Zda jih je v sekciji vključenih že 82, njihova poprečna starost pa je več kot 60 let, kljub temu pa so pripravljene sode- lovati prav na vseh področjih. Tako jih lahko srečamo v raznih odborih, svetih, kot delegatke v skupščinah samoupravnih interesnih skupno-

stih. Večkrat obiščejo najmlajše v Vzgojnovarstveni enoti Angelce Oce- pek na Plavžu in jih razveselijo s punčkami, medvedki, oblekicami, za kar so jim malčki zelo hvaležni. V zahvalo jih razveselijo s kakšno pe- smico, recitacijo.

Za prijetno popestritev so prav ti malčki poskrbeli tudi v petek, ko so se članice zbrale na letni skupščini sekcije in proslavile 10-letnico svoje- ga obstoja. Te žene so aktivne tudi na športnem področju, saj so ustano- vile skupino balinark. Pohvalijo se lahko celo s pokalom.

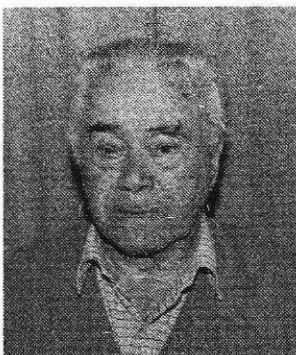
Se bi lahko naštevali, kje vse je čutili utrip teh neugnanih žena, ki jim ne zmanjka volje do dela in želi- jo svoje znanje prenesti na najmlaj- še in prav zato z njimi tudi tako rade sodelujejo. Imajo le eno željo, da bi se jim priključile tudi druge tovariši- ce, tudi mlajše, ki jih na tem koncu Jesenic ni tako malo.

S. A.

Martinarna (foto I. Kučina)

V SPOMIN MATEVŽU VENGARJU

V prejšnjem tednu je v jese- niški bolnici v 84. letu umrl Matevž Vengar s Koroške Be- le. Rojen je bil 18. septembra 1901 na Koroški Beli, v jese- niški Železarni pa je bil zapo- slen več kot 40 let. Mnogo let je delal na težki progi v ne- kdanjem obratu Javornik I.

Že pred drugo svetovno voj- no je bil v naprednih sociali- stičnih vrstah. Še razmeroma mlad se je vključil na področ- je kulturno prosvetne dejav- nosti, v letu 1922 je že sodelo- val pri ustanavljanju delav- skega kulturnega društva Svo- boda na Javorniku. Leto dni kasneje je z vso zavzetostjo so- deloval pri ustanovitvi mo- škega pevskega zbora Karl Marks, ki ga je vodil takratni zborovodja Cene Ambrožič. Organi oblasti so delovanje tega zbora prepovedali z izgo- vorom, da pevci prepevajo ko- munistične pesmi. Kljub pre- povedi so s petjem nadaljevali in nekaj mesecev pozneje že ustanovili moški pevski zbor pri DPD Svoboda, ki ga je vo- dil isti zborovodja, vse do leta 1930, ko je pevski zbor prevzel predvojni revolucionar in ko- munist France Mencinger.

Matevž Vengar je bil vsa le- ta izredno aktiven, požrtvoval- en in vester, svoje sodelavce in sovaščane je znal navdušiti za sodelovanje v pevskem zbo- ru. Natanko pred 50. leti je bil udeleženec zleta Svobod v Ce- lju, s pevskim zborom pod

vodstvom Franceta Mencin- gerja je sodeloval tudi na kon- certu, ki so ga organizirali v času, ko je bila na Jesenicah in Javorniku velika kovinar- ska stavka. Deloval je tudi v mešanem pevskem zboru, vse do leta 1939, ko so takratne oblasti razpustile delavsko kulturno društvo Enakost, ki je po razpustu zamenjala Svo- bodo.

Po osvoboditvi je bil spet aktiven na področju zborov- skega petja. Kljub večizmen- skemu delu v tovarni je vedno sodeloval na pevskih vajah, na koncertih ter na različnih prireditvah.

Po osvoboditvi je sodeloval v pevskih zborih, ki so jih vo- dili zborovodje Martin Jeram, Polde Mejač in nazadnje pri moškem in mešanem pevskem zboru, ki ga je vodil prof. Mil- ko Škoberne. Od upokojitve do svoje bolezni je pel v mo- škem zboru DU Javornik-Ko- roška Bela.

Za izredno uspešno in ve- stno sodelovanje je prejel zla- to Gallusovo značko in nekaj društvenih priznanj.

Ima tudi veliko zaslug za sodelovanje s pevskega zbori v rudarskih Trbovljah in z vse- mi zbori, s katerimi je javorni- ška Svoboda uspešno sodelo- vala več let.

DPD Svoboda
France Mencinger
Javornik-Koroška Bela

Dopisujte

NOVOSTI NA POLICAH JESENIŠKE KNJIŽNICE

At-Tajib SALIH: Romanje na sever. Roman. Pomurska založba 1984. (Mostovi s Sudanom).

Knjiga vsebuje dva krajša romana, poleg navedenega še enega z naslovom **Bender-šah**. Avtor se je šolal v Londonu in je tam tudi nekaj časa živel. Isto velja za obe najpomembnejši osebi romana **Romanje na Sever**: za pripovedovalca — ta se na začetku romana vrne iz Londona v domaćo vas ob Nilu — in za Mustafa Saida, skrivnostnega intelektualca, ki se je v tej vasi naselil med pripovedovalčev odsotnostjo, se poročil s hčerko enega izmed vaščanov in se očitno namenil umreti kot kmet.

Torej je pred nami realistična pripoved o zaostalem okolju? Take si seveda ne moremo misliti brez družbenokritičnih poudarkov, pri čemer je seveda v središču pozornosti spopad starega z novim. Na tem mestu sem nekoč že poročal o podobnem alžirskem romanu. Zdi se mi, da so našim bralcem take reči v glavnem precej dolgočasne. Do zaostalega okolja nasploh čutijo odpor, družbenokritična ost pa bralca bolj malo gane — razen kadar gre za nerazrešene probleme iz lastnega okolja. Pričujoči tekst pa po mojem mnenju posrečeno združuje zahodne literarne (in idejne) spodbude in vzhodnjakega duha, zato bi morali očarati kolikor toliko dojemljivega bralca. V tej zvezi bi omenil še to, kaj si mislim o naslovu zbirke. Takle prevod se mi zdi precej bežno srečanje kot pa most.

Kot rečeno, pripovedovalec se ob vrnitvi v domačo vas začne zanimati za prišleka Mustafa Saida. Ščasoma se z njim seznani, postane njegov zapupnik in na koncu celo nekakšen izvrševalec njegove poslednje volje. Mustafa namreč od neki poplavi izginje — v okoliščinah, ki so enako skrivnostne kot njegovo prejšnje življenje. To, kako se pripovedovalec postopno seznani z Mustafovo življenjsko zgodbo, je poglobljena vsebina pripovedi.

Mustafa je na prvi pogled precej podoben nekaterim junakom iz ruskih romanov, tistim, ki so bili v mladih letih lahkoživci, pa so se kasneje sprepobrnili k askezi. V zgodnji fazi so ti »odvečni« ljudje imeli takorekoč vse — razen pravega veselja do življenja. Manjkalo jim je nekakšno etično težišče, iskra, ki bi od znotraj razsvetljevala njihovo življenje. Jetorej Salih spoznal podobnega človeka med londonskimi Arabci, ali pa je svoj lik skrojil po literarnih vzorcih? Verjetno bo vsakega nekaj. Verjetno se taki liki — v življenju in v romanih — pojavijo takrat, ko se ljudje ob polomu starih vrednot znajdejo v nekakšnem moralnem vakuumu.

GLASBENO-LITERARNI RECITAL V RAZSTAVNEM SALONU DOLIK

Razstavi salon DOLIK pri DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice prireja jutri, 22. februarja ob 18. uri v prostorih salona glasbeno-literarni recital, ki ga bodo izvajali flavistka Barbara MIKULA, pianistka Maja KOMEL in člani amaterskega gledališča TONE Čufar Jesenice.

Na sporedu so skladbe: G. B. Pergolesi — Concerto in Sol maggiore per flauto, archi e cembalo, Claude Debussy — Clair de lune, George Bizet — Entr'acte (iz opere Carmen) in izbor pesmi dr. Franceta Prešerna.

JUBILEJNI KONCERT NA BLEJSKI DOBRAVI

Jubilejni koncert PD »VINTGAR« BLEJSKA DOBRAVA bo v soboto, 23. februarja, ob 18. uri v dvorani osnovne šole na Blejski Dobravi.

PROGRAM:

Ubaldo Vrabec
Matija Tomc
Danilo Bučar
France Marolt
Vasilij Mirk
Franc Venturini
Zorko Prelovec
Jurij Flajšman
Rado Simoniti
Rado Simoniti
Karol Pahor
Jože Leskover
Samo Vremšak
Rado Simoniti
Anton Förster
dr. Anton Schwab

ZDRAVLJICA
TEČE MI VODICA
PLENIČKE JE PRALA
VENCİ BEILI
NA TRGU
BAZOVICA
DOBERDOB
TRIGLAV
PUNTARSKA
PESEM GALEBU
PA SE SLIŠ
ČEJ SO TISTE STAZICE
ANA SAMA REČ ME GRIVA
POJDMAM U RUTE
VEČERNI AVE
VINSKA

Količjak pazljiv bralec pa bo opazil, da je ta roman sestavljen iz dveh plasti. Kadar se pripovedovalec posveča (vedno samo delnemu) razkrievanju Mustafinih skrivnosti, nas skuša očarati z romantično snovjo. Mustafa je bil v mladosti nekakšen don Juan, kot Vzhodnjak je imel velike uspehe pri angleških damah. To še ne bi bilo tako hudo, vendar se izkaže, da je pri svojem pohlepu za tovrstnimi uspehi takorekoč »hodil preko trupel«. Nekaj mladih žensk je zaradi njega storilo samomor, konec koncev pa ga je sodišče obsodilo — razmeroma blago — za uboj žene. (Ozadje tega razmerja se nam razkrije razmeroma pozno, proti koncu romana.) Poročanje o vseh teh škandaloznih (mogoče tudi ničemurnost Vzhodnjakov dražehih) dogodkih pa je razmeroma skopo, vse to vidimo z velike oddaljenosti in zato precej nejasno. Duša velenadarjenega Suidana, ki se je tako hladnokrvno poigraval s srci zahodnjaških žensk, nam konec koncev ostane zastrta in nedoumljiva. Končno se izkaže, da bralec bolj uživa, kadar mu Salih pripoveduje o aktualni sedanjosti, se pravi o dogodkih v vasi ob Nilu, med ljudmi, ki živijo skoraj čisto po starem. V tem primeru je dosti bolj zadovoljen — saj ima občutek, da je pri dogajanju neposredno prisoten. Podobno kot v prej omenjenem alžirskem romanu je tudi tu precej po vzhodnjaško blestečih pogovorov. Gre za zgo-

vornost preprostih ljudi: ljudski humor navadno pritegne kultiviranega bralca, čigar gosposkost ni preveč od večeraj.

Nas torej ta avtor osvoji le tedaj, kadar slika po naravi? Mislim, da v tem ni vse. Tudi najbolj živa preslikava resničnosti nas lahko pusti neprizadete. Za stvarjo mora biti še nekaj. Magična moč umetnosti (tudi pripovedne) se dogaja tam, kjer nastopi iracionalni element. S tem ni rečeno, da se o tej magiji ni mogoče pogovarjati. V konkretnem primeru gre za neizrečeno slutnjo, za nepoudarjeno vporednico usod (in značajev) obeh glavnih pripovedovalca in Mustafa. Pripovedovalec je namreč v določenem trenutku — ko bi moral aktivno poseči v življenje — neodločen in brezbržen. Posledica tega je grozljiva tragedija, do katere pride na koncu. Je torej tudi pripovedovalec razjedala ista bolezen, ki je nekoč pogubila Mustafa: nemoč odgovoriti na iskreno žensko ljubezen? Teh izpeljav v romanu dejansko ni. Vendar je v romanu tak podtalni tok, in če se ne motim, nas prav te skrite izpeljave magično pritegnejo.

Gre torej za delo, ki je neke zelo blizu tako naši kot vzhodnjaški tradiciji, ki pa je v izvedbi hkrati zelo nekonvencionalno. Marsikje nas preseane z novostjo svojih zamisli; mislim, da tistim redkim, ki se bodo v stvar poglabili, na koncu ne bo žal.

Marko Hudnik

OTVORITEV RAZSTAVE LEP KULTURNI DOGODEK

V petek, 15. februarja so v razstavnem salonu DOLIK jeseniške Svobode odprli že tretjo razstavo v tem letu, in sicer razstavo likovnih stvaritev kranjskega grafika Nečja Slaparja. Krajši recital ob otvoritvi, sonato št. 1 v A molu v treh stavkih J. J. Kwantza, sta izvajali pianistka Beti Demšar, glasbeno pedagoginja in flavistka Mojca Prestor, učenka Glasbene šole Jesenice. O avtorju razstave in njegovih delih pa je spregovoril likovni kritik Franci Zagoričnik.

Otvoritev razstav v jeseniškem razstavnem salonu DOLIK se v marsičem razlikuje od otvoritev v drugih razstavnih salonih, ker predstavljajo svojstveni kulturni dogodek, kar potrjuje tudi vedno lepa udeležba, ki se giblje od 30, tja do 80 prisotnih. Običajno se v otvoritvenih programih prepletajo likovno-estetske in glasbeno literarne vrednote, kar dejansko pomeni poseben dogodek. Pri izbiri in izvedbi programa je programskemu svetu razstavnega salona DOLIK v veliko pomoč Glasbena šola Jesenice, sodelovanja pa nikdar ne odrečejo tudi ostale kvalitetne glasbene skupine v občini. Take otvoritve, poleg tega da pomenijo lep kulturni dogodek na Jesenicah, izražajo tudi odnos do razstavljalcev.

Ob svojstveni in dokaj razgibani razstavi, smo zaprosili grafika Nečja Slaparja iz Kranja, da za lažje razumevanje razstave pove nekaj o svojem ustvarjanju. Takole nam je odgovoril:

»Črta, ki me je popeljala v svet kombinatorike, je prevrednotila vse barvne vrednosti in pobarvane nemišle. To je bil prvi in edini korak v stvarnost in oprijemljivost izraza moje notranjosti. Vse ostalo sem dojemal mimogrede in odtujeno v smislu relacije »videno — občuteno«. Razumljivo je, da so bili prvi koraki skromni, preveč je bilo vtisov olepšanih kulis in svetlečih se obeliskov —

preveč nestvarnega, napihnjenega in ne-notranjega. Toda človek nekaj občuti ob videnju določenih kombinatornih pojavov in nezavedno in »notranje hoté« si izoblikuje svojo abecedo, najpomembnejši faktor naslednjih nadaljevanj.

Slutnja poletja, ki je bila nekakšno izhodišče črtnih kombinacij in globoka zaznava podzavestnih absurdov, je bila v bistvu prelomnica v mojem delu. Takrat sem spoznal, da so prvine, ki sem jih uporabljal nekako sanjsko izražene, pravilne geometrijske oblike, ki nastopajo v naravi že od vseh začetkov. Odkril se trikotnik in krog — dva nenavadna geometrijska elementa, tako tuja drug drugemu — pa vseeno v določenih trenutkih poosebljena v eno samo kozmično razsežnost, ki je tako nad vsem našim dojemljivim, da se vedno znova počutim majhnega in ponižnega pred grozljivim dodekaedrom, ikozaedrom, tetraedrom... Govorica teles, ki jo popeljejo v vesolje, v neskončnost, v izrazilo, ki daleč presega možnost besede.

To je znak, v katerem je skrito milijon besed in hotenj. V vsem tem je skromno skrite nekaj moje discipline, ali bolje rečeno — mirnosti. Skromno, pa vendarle veličastno. Morda samo prvi dve črki neskončne abecede.

Razstava je na ogled do vključno 27. februarja.

ZA KULTURNI PRAZNIK POGOVOR S PAVLETOM ZIDARJEM

8. februar, vrh kulturnega dogajanja po Sloveniji: kulturni praznik in obenem tudi obletnica smrti našega največjega pesnika dr. Franceta Prešerna.

Tudi na naši šoli smo praznovali. Bralci Finžgarjeve bralne značke smo dobili značke, osmi razredi pa Finžgarjeve plakete. Zatem smo se značkarji 7. in 9. razredov zbrali v učilnici, kjer smo priredili prijetno

srečanje z jeseniškim pisateljem (živim v Izoli), Zdravkom Slamnikom, bolj znanim pod psevdonimom Pavle Zidar. Pred nami je sedel majhen mož, s kratko pristrizanimi lasmi, dobrodušnega videza. Takoj, ko smo se pozdravili, nam je prebral novelo Tri dni po smrti iz svoje poslednje knjige, kot jo je sam nazval. Izseljeniška tematika nam je globoko ostala v srcu. Zatem nam je odgovoril na vprašanja, razkril svoje življenje in razčlenil bogato zbirko svojih del. Med drugim smo izvedeli, da je doštudiral za učitelja in nekaj časa na Dolenjskem učil, potem pa se je preselil v obmorski kraj, kjer živi še danes. Napisal je nekaj knjig za mlade bralce. Večina jih je zelo poučnih in zabavnih. Ko smo ga vprašali, kje je dobil gradivo za povest Moja družina, nam je odgovoril: »Doma!« Vsi smo se mu prisrčno nasmejali.

O vojni nam ni želel pripovedovati, to je snov njegovih romanov.

Zanimiv in prijeten pogovor se je iztekel. Izpolnila se nam je želja, da smo se srečali s pisateljem iz našega okolja.

Katja Svetlin, 7. b
OŠ Prežihov Voranc Jesenice

MEDNARODNI FESTIVAL AMATERSKEGA FILMA

Organizacijski odbor jeseniškega filmskega festivala je že razposlal razpise in prijavnice. Kljub temu pa jeseniški kinoamaterji vabijo vse kinoamaterje, ki niso prejeli razpisa in prijavnice, in bi radi sodelovali na festivalu, da pošljejo svoje filme na naslov: Filmska skupina ODEON, p. p. 46, 64270 Jesenice. Zadnji rok pošiljanja filmov je 25. marec 1985, pravico do sodelovanja na jeseniškem festivalu pa imajo člani kinoamaterskih organizacij in samostojni kinoamaterji vseh držav.

Kinoamaterji lahko na festivalu konkurirajo s filmi formata 8, super 8 in 16 mm v vseh tehnikah, ne glede na leto izdelave, s katerimi doslej še niso sodelovali na festivalu na Jesenicah. Vsaka organizacija oziroma posameznik lahko sodeluje z neomejenim številom filmov. Zbirja bo ocenjevala pod istimi pogoji vse filme, ne glede na format in tehniko, po pravilniku o festivalih SOAFJ, ki je istoveten s pravilnikom IAAFF in v skladu s statutom SOAFJ in ZOTK. Filmi bodo prikazani samo na festivalu, z namenom propagiranja festivala in kinoamaterske dejavnosti.

Po predvidenem roku organizator festivala ne bo sprejemal prijav in filmov. Vse podrobne informacije glede festivala in pošiljanja filmov daje Janez Hrovat po telefonu (064) 82-777 v večernem času.

A. Kerštan

STARA ARHITEKTURA V ZILJI

Gradivo za razstavo je zbral in uredil član kulturno-prosvetnega društva iz Bistrice v Ziljski dolini na avstrijskem Koroškem Ludvik Druml. Namen razstave je, da prikaže stare gradbene oblike Ziljske doline in skrb za njihovo ohranitev.

Ziljska vas, predvsem vas v spodnji Zilji, je po strukturi zaključena celota. V središču vasi je velik prostor z vaško lipo tako, da je to tudi kulturno središče. Rej pod lipo, fantovsko petje, igra otrok in vsa komunikacija na vsi je s tem vaškim središčem neločljivo povezana. Iz tega

središča se razširi v sklenjeni gradbeni obliki tipična ziljska vas.

Tipična ziljska hiša je tako kot vsa arhitektonska celota in ima tudi veliko posebnosti. Omeniti velja zvezo med stanovanjskim in gospodarskim poslopjem, tako imenovano stožčasto, streho, funkcionalni in umetniško izdelani gang, izdelavo oken, široka vhodna vrata, kakor tudi razdelitev prostorov (prostorna veža, črna kuhinja, izba s pečjo in kamra). Predstavlja uspešno povezavo lesenega in zidanega dela in ustvarja z velbi in lesenimi deli naravno, prijetno ozračje, izžareva mir in zavetje — je dom.

Zato poskusimo graditi na izkušnjah naših prednikov in stare gradbene oblike prilagoditi našim potrebam. Seveda bi bilo napačno prenesti stare arhitekturne elemente v kičasti obliki na nove gradnje. Predvsem je treba celoten gradbeni koncept premisliti na novo, ohraniti sklenjenost vasi in ziljsko hišo v njeni popolnosti tudi v bodočnosti. Ohraniti v smislu izročila starih oblik in izkušenj ter vključiti nove elemente z občutkom.

Ta razstava je prikaz Zilje, ki je že močno trpela zaradi mnogih nepremišljenih gradbenih posegov. Na sedanjih generacijah leži, da še obstoječo dediščino ohranimo.

Razstavo si lahko ogledate v torek, četrtek in soboto od 17. do 19. ure v Liznjekovi hiši v Kranjski gorici.

DUŠAN PREMRL RAZSTAVLJA V ŠIVČEVI HIŠI V RADOVLJICI

V Šivčevi hiši v Radovljici je do 24. februarja odprta razstava del akademskega slikarja Dušana Premrla. Dvanajst portretov in tihožitje v olju, risba gole ženske figure, šest malih krajinskih slik v pastelu in pet grafik nam predstavljajo slikarja, ki je zavestno obrnil hrbet modernističnim likovnim iskanjem.

V oljih, risbi in grafiki razkriva svojo navezanost na klasično grško umetnost, italijansko zgodnjo renesanso in holandsko oz. špansko 17. stoletje, medtem ko so pasteli poetično obarvane, deloma pravilčno učinkujoče krajine. Vse slike so nastale po živih modelih, po resničnih krajih in predmetih, vendar jim izredna natančnost in izdelavi pridaj nadih skrivnosti.

Med pasteli učinkuje najbolj magično drevo, postavljeno v sredino slike na gričevnata tla. S svojo nenavadno razgibano krošnjo se nam zdi kot poosebljeno življenje, kot nosilec panteistične misli. Drevesce ob njegovi desni s krošnjo, ujeto v tog trikotnik, le še poudarja mogočnost starega drevesa. Prav v pastelih, ki sodijo med slikarjeva najnovejša dela (od leta 1982—1984), načinja Dušan Premrl novo stopnjo svojega slikarskega razvoja, ki nosi v sebi elemente naivne umetnosti v plemenitem pomenu te besede.

Vendar celotni opus razstavljenih del prepričljivo razkriva, da je slikar Dušan Premrl predvsem figuralik, še posebej portretist, ki gradi svoj slikarski izraz ob popolnem obvladovanju in upoštevanju klasičnih likovnih norm. Njegovi portreti so ostro izrisani, plastično modelirani, svetloba prihaja iz enega vira, bar-

vna skala je najpogostejša monohromna s številnimi niansami tonov. Kontrastne barve uporablja slikar v skladu s svojim lepotnim kanonom zelo previdno in z njimi pogloblja psihološko izraznost upodobljenecv in draž slike. Iz nevtralnega temnega ozadja stopajo pred gledalca žive podobe žena, mož in otrok, ki s svojo sugestivnostjo močno presegajo zunanji telesni izgled upodobljenecv: Dušan Premrl iz konkretno izbrane motiva luči njegovo splošno in večno vsebino.

Časovni razpon med najstarejšim (1970) in najmlajšim (1982) portretom na razstavi ne kaže ostrih slogovnih skokov, vendar postajajo njegovi upodobljenecv ob vsem upoštevanju klasičnih likovnih norm vse bolj »domači«. Emocionalno napetost, ki jo v nekaterih starejših portretih ustvarja iz »zgodovine« izposojena oblika za sodobno »vsebino«, nado-mešča bolj neposredno čustveno razpoloženje.

Od grafik nam predstavlja slikar odlične litografije in serigrafije. Današnje leta 1980 pa nam ga predstavi kot odličnega risarja, ki je z naslonom na grško in renesančno umetnost ustvaril lastno umetnino, ki združuje slikarjevo znanje z njegovim občudovanjem lepote.

Maruša Avguštin

OBJEKTIV IN KULTURNI PRAZNIK

Že pred časom sem poročal, da smo učenci, ki delujemo pri fotokrožku na osnovni šoli Karavanskih kurirjev NOB Koroška Bela, zelo zavzeto zasledovali delovni proces v obratih LIP Bled in Mojstrana in ob tej priložnosti ujeli na občutljivi fotografski film marsikaj zanimivega tudi za slučajnega opazovalca. To pa ni bilo edino fotografiranje v zadnjem času.

PEVCI OKTETA V KROPI

Člani moškega okteta DPD Svoboda France Prešeren Žirovnica so v soboto, 9. februarja, gostovali v Kropi in tako vrnili obisk moškemu pevskemu zboru Plamen KUD Stane Žagar, ki je pred novim letom nastopil na Breznici s programom narodnih pesmi in kolednic.

V Kropi so pripravili proslavo kulturnega praznika, v programu pa sta nastopila tudi pionirski in moški pevski zbor domačega društva s Prešernovimi uglasbenimi teksti.

Pevci iz Žirovnice so se prvič predstavili v Kropi in so nastopili v dveh delih s po sedmimi pesmimi. Prvi del so začeli s Prešernovo Zdravljico Ubaldia Vrabca, nadaljevali pa s slovenskimi narodnimi in umetnimi pesmimi, v drugem delu pa so zapeli pesmi jugoslovanskih in tujih narodov.

Program je zaključil združeni zbor domačih pevcev in gostov s Prešernovima Pod oknom in Kam.

V prijateljskem pogovoru po prireditvi so člani obeh društev ugotovili, da je potrebno z medsebojnimi gostovanji omogočiti nastope zborom, ki redno in vestno vadijo, da lahko svoje delo predstavijo tudi izven domačega okolja.

M. Jemec

ZANIMIVO PRAZNOVANJE V VRBI

V soboto, 9. februarja, je sedem kranjskih tekačev na poseben način počastilo slovenski kulturni praznik: tekli so iz Kranja do Vrbe — od mesta Prešernove smrti do rojstne hiše. Pot, dolgo 29 km, so pretekli v dveh urah v ne preveč ugodnem vremenu. Tekače so spremljali člani turističnega društva Kranj, ki so s seboj prinesli tudi spominski venec.

V Prešernovi rojstni hiši so jih sprejeli člani domačega turističnega društva, recitatorji in oktet DPD Svoboda France Prešeren Žirovnica, ki so pripravili krajski kulturni program Prešernovih pesmi.

Na prireditvi se je zbralo tudi več domačinov in obiskovalcev od drugod. Vsi prisotni so pritrjevali, da je tudi tak način praznovanja kulturnega praznika zanimiv, saj združuje kulturne, športne in turistične navdušence. Razšli so se z obljubo, da bi tudi naslednje leto pripravili podobno prireditev.

M. Jemec

Tovariš mentor Andrej Malenšek naju je z nekdanjim članom fotokrožka Brankom Čušinom napotil v Vrbo, kjer naj bi naredila nekaj posnetkov Prešernove rojstne hiše.

Te naloge sva se lotila še posebej skrbno. Do velikega pesnika sva čutila posebno spoštovanje in dolg, da bi svoje delo opravila kar najbolje. Zdelo se mi je, da je povsod prisoten, vsaka stvar me je spomnila nanj, posebej toplo mi je bilo ob pogledu na snažno posteljo in zibelko ob njej. Postal sem, pomislil na njegove misli iz soneta O, Vrba in stopil še pred

hišo. Slikala sva jo od vseh strani. Nisva pozabila na cerkvico sv. Marka, ki kot zvesti varuh čuva Prešernovo krajčevstvo.

V DO LIP Bled so bili tako prijazni, da so nam omogočili postaviti razstavo v čast kulturnega praznika. Razstava prikazuje delo v lesni industriji in pošnetke iz Vrbe. Tokrat je bil objektiv tisti, ki je združil delo in kulturo, tisto, kar bi se moralo nenehno prepletati ne glede na to, ali je to kulturni praznik ali navadni delovni dan.

Vsi člani fotokrožka želimo, da bi si razstavo ogledalo kar največ ljudi, saj nam bo to v veselje in spodbudo za nadaljnje delo.

Peter Muhar, 8. a
OŠ Karavanskih kurirjev
NOB Koroška Bela

8. FEBRUAR — SLOVENSKI KULTURNI PRAZNIK

Na ta dan je Prešeren umrl, a vendar začel svoje nesmrtno življenje iz roda v rod. Rodovi se z njim rojevajo, rastejo in zorijo. Pesem, napisano v slovenskem jeziku, je veliki pesnik razširil prek naših meja v svet. V njej je izrazil prepričanje o nujnem bratskem sožitju in o miru med vsemi narodi sveta.

Osmi februar. Zbrali smo se v šoli kot vse druge šolske dni. Potrebščine so ostale v omarah in predalih. Prva učna ura: Test o poznavanju poti kulturne dediščine. Ali poznamo svojo ožjo domovino, zgodovinske in kulturne spomenike v vaseh pod Stolom, dela naših velikih rojakov?

Veseli smo se tudi srečanja s pisateljem Ivanom Zormanom. Gnezdo sršenov, Njeno življenje, V sedemnajstem, Bolničarka Vida, Uporne Družbo — le kdo ne pozna teh del!

Po končanem kulturnem programu smo pisatelja povabili na oder.

Pripovedoval nam je o svoji mladosti, o prenekanterih dogodivščinah na poti v šolo, v šoli in doma. O življenju med partizani. Poslušali smo ga in mu zastavljali vprašanja.

Najboljšim bralcem — tekmovalcem za Finžgarjevo bralno značko — je podelil priznanja in knjižne nagrade. Za spomin smo mu podarili šopek rož in knjižico Po poteh kulturne dediščine.

Nuša Gorjanc, 7. a
COŠ Gorenjski odred
Žirovnica

POHVALE ZA SODELOVANJE V AKCIJI »LEPE ROŽE IN VARSTVO OKOLJA«

Komisija za izvajanje akcije »lepe rože in varstvo okolja« pri Turističnem društvu Jesenice je ugotovila, da so si v letu 1984 posebno prizadevali pri okrasitvi Jesenic z rožami in zelenjem naslednji prebivalci:

NA CESTI MARŠALA TITA: Marija BOŠKIN, Fani FENC, Ivanka FLORJANČIČ, Silva GROBOTEK, Marija GRČAR, Vinko KNAVS, Jože KOS, Franciška MÜLLNER, Rozka MEDVED, Ivanka MESIČ, Franc MIKEL, Alma OMAN, Janko PIBERČNIK, Lojzka PINTAR, Anica PETERNEL, Slavko RAVNIK, Tavika ROŽIČ, Jože SLABE, Marija SIEGA, Cilka SMODIŠ, Vilma ŠULIGOJ, Rozka ŠKAFAR, Mimi ŠKOF, Tomaž ŠKRABELJ, Zora in Marko ZUKIČ, Karla BOGATAJ in Julka ŽEN.

Vsem je komisija izrekla posebno pohvalo.

B. B.

PREGOVORI, DOMISLICE IN REKI V ŠALJIVI PREOBLEKI

Morda veste, na katerem planetu se pristane, če se eno govori, drugo dela in tretje dogaja?

Slajše ji je v kačjem klobčiču kakor v moževem objemu.

Bog pomagaj občutljivemu samcu, da bo obudil dušo posamične izbranke.

Po tekočem traku bomo prihajali na svet: in bomo odloženi kakor levi ali desni čevlji. V paru boš samo na gospodarjevi nogi.

Računalništvo: od eksistencialnega ničla do univerzalnega boga — brez tiča.

Benjamin Gracer

DOLENJSKI OKTET NA BLEJSKI DOBRAVI

V okviru praznovanja 10-letnice PD Vintgar Blejska Dobrava bo v petek, 1. marca, ob 18. uri v dvorani osnovne šole na Blejski Dobravi gostoval Dolenjski oktet z naslednjim programom.

Matija Tomc:	Mi smo Dolenjci
Vasilij Mirk:	Na trgu
Ivan Rijavec:	Ob Kolpi
Hugolin Sattner:	Pogled v nedolžno oko
Rado Simoniti:	Pesem galebu
nar. prir. M. Tomc:	Dolenjski furmani

Jakob Gallus:	Quam gallina suum parit ovum
nar. prir. M. Kokol:	Dečva moja je fovšarca
Peter Jereb:	O kresu
nar. prir. J. Leskovar:	Dekle na vrtu
narodna:	Mene glavica boli
Anton Foerster:	Razbita čaša

Vinko Vodopivec:	Žabe
nar. prir. F. Marolt:	Barčica
Fran Venturini:	Nocoj pa oh nocoj
Fran Venturini:	Lovska
nar. prir. D. Bučar:	Pleničke je prala
Danilo Bučar:	Fantje s Trške gore

NOVA KNJIGA ZBORNICA »JEKLO IN LJUDJE«

Ob dvajsetletnici prve knjige je letos izšla peta knjiga jesenškega zbornika za lokalno zgodovino Jesenic in okolice Jeklo in ljudje. Poleg poljudno-znanstvenih zapisov iz železarske zgodovine, zgodovine delavskega gibanja in NOB ter povojne socialistične izgradnje, objavlja zbornik tudi znanstvene prispevke (arheologija, geologija, numizmatika, značkarstvo itd.), ki osvetljujejo podobo naših krajev.

Peta knjiga zbornika je opremljena z bogatim fotografskim arhivom ter v barvnem ovitku.

Zbornik lahko kupite za ceno 1.200,00 din (broširana) ali 1.500,00 din (vezana-kaširana). Naročniki, delavci TOZD in delovnih skupnosti naše železarne, lahko odplačajo knjigo v treh (3) mesečnih obrokih.

NAROČILNICA

Podpisani

zaposlen v TOZD — DS:

delavska številka

naročam V. knjigo ZBORNICA JEKLO IN LJUDJE — broširano-vezano (ustrezno obkroži).

S tem dajem tudi soglasje, da se znesek obračuna pri mojem osebnem dohodku v treh mesečnih obrokih.

Podpis:

(Naročilnico izpolnite čitljivo in jo pošljite na naslov: TEHNIČNI MUZEJ ŽELEZARNE JESENICE)

Neprestan vzpon fotografije je pogojen z iskanjem in uvažanjem novih tehnik. Če to neka fotografska generacija zvesto opravlja — se ji odpirajo vrata in širijo obzorja. Fotografsko iskanje resnice tako postaja brezmejno ...

(EDWARD STEICHEN: VSE O FOTOGRAFIJI)

Član foto kluba — kronist Slavko Tarman se je s svojim peresom lotil obnavljanja vznemirljivih vsakdanjih in nevskandanih dogodkov iz naše polpretekle dobe pa tudi bolj odmaknjene zgodovine foto kluba. Ob pravem času zato, ker se zdi — bolj kot kdaj prej in kot je v naravi pozabljanja to običajno — spomin peša za stare in še starejše čase.

Letos, v jubilejnem letu 60-letnice foto kluba, je izpisana zanimiva in berljiva kronika organizirane foto dejavnosti na Jesenicah od prvih začetkov do danes.

V sestavih kronike teče jezik poljudno, zgodovinsko dokumentirano in se bere kot prijetna pripoved. Vseskozi so dogodki podprti s fotografijami, faktografskim gradivom, ki osvežujejo dogodek iz preteklih šestdesetih let.

Gradivo in dokumente je klubski kronist nadvse marljivo iztrgal porumenelim časopisom, knjigam in drugim publikacijam, zaprašenemu arhivu in usihajočim osebnim doživljem ter izpovedim. V tem sestavku je natresel le prgišče drobtin iz bogato ilustrirane kronike foto kluba Andrej Prešern Jesenice.

Organizirana fotografska dejavnost na Jesenicah — združena v foto klub, spada med najstarejše v Sloveniji, njeni začetki segajo v leto 1925. V Sloveniji so bili prej ustanovljeni le foto klub Ljubljana (leta 1889), fotografska sekcija SDP — Planinske zveze Slovenije (leta 1897) in foto klub v Kranju leta 1910.

Kadar neka organizacija praznuje šestdesetletni jubilej, kakor ga praznuje letos naš foto klub, se velja zamisliti. Dosedanje delo je izkristaliziralo tri osnovne naloge kluba, ki mora biti jedro dejavnosti tudi v prihodnje:

- združevati razstavljalce in jim omogočati razstavno dejavnost,
- redno seznanjati občane z novostmi v slovenski in jugoslovanski fotografiji,
- razvijati fotografijo in z njo dostojno zastopati železarske Jesenice doma in v svetu.

Leta 1925 je bila pri turističnem klubu SKALA ustanovljena foto sekcija. Njeni ustanovni člani so bili: pokojni Matevž Mikelj in France Torkar, Avgust Balantič, Lojze Tratnik in Jože Truhlar.

Prvi zametki amaterske foto dejavnosti segajo že pred to obdobje in so z njimi povezana naslednja imena: Mila in Zora Pavlin, Čufar, Črne, Franc Torkar st., Pavel Torkar. Pot od ustanovitve do jubilejne 60-letnice je bila trda, vendar uspe-

šna. Dejavnost kluba ni zamrla niti v težkih časih okupacije, čeprav so člani kluba spoštovali kulturni molk. Aktivno so sodelovali v narodnoosvobodilni vojni in vestno beležili s foto aparati dogodke, ki so tako ostali ohranjeni do današnjih dni. Iz vrst članstva se je takoj vključil v aktivno borbo proti okupatorju priznani predvojni foto amater, revolucionar in prvoborec Andrej Prešern iz Gorij pri Bledu. Da bi se oddaljili spomenu na padlega Andreja Prešerna, so jeseniški foto amaterji v povojnem času imenovali svoj foto klub po njem.

Že v prvem obdobju od ustanovitve do okupacije v letu 1941 beležimo nenehen vzpon jeseniških ljubiteljev fotografije. Priredili so štiri klubske razstave, se sami vzdrževali s prodajo planinskih razglednic, izdelovali reklamne diapozitive in imeli že tedaj svojo trgovino s foto materialom. Sodelovali so tudi pri snemanju prvega slovenskega filma V KRALJEVSTVU ZLATOROGA. Peščica podjetnih ljubiteljev fotografije je bila tudi izjemno uspešna pri pridobivanju mladih za foto sekcijo. Prirejali so skupne izlete in fotografirali lepote Gorenjske in Slovenije. Njihovo utečeno organizirano foto dejavnost je prekinila druga svetovna vojna. Spoštovali so kulturni molk. Posamezniki so skrivoma fotografirali ter zbirali dokumentacijo o zločinah okupatorja. Dostavljali so po zvezah foto material v partizane. Pokojni foto amater Tone Urbanc je postal odličen borec in partizanski reporter.

Povojna izgradnja je zahtevala izjemne napore. Kljub službenim obveznostim je Tone URBANC ponovno zbral jeseniške foto amaterje in uspeh ni izostal. Fotografije pokojnih mojstrov SLAVKA SMOLEJA, FRANCA TORKARJA in MA-TEVŽA MIKLJA so bile sprejete na mnogih mednarodnih salonih v tujini. Samozavest, trma, trdo delo in tehnična izpiljenost so ponovno prinesli jeseniškim foto amaterjem mesto, ki so si ga v mnogih letih zaslužili. Vzporedno z rastočo razstavno dejavnostjo so vzgajali prvo povojno generacijo mladih foto amaterjev in klubskih inštruktorjev.

Petintridesetletni jubilej praznuje foto klub s pmlajeno generacijo odličnih inštruktorjev, razstavljalcev in mladih ljubiteljev barvne fotografije.

Trdo kolektivno delo rodi v začetku šestdesetih let izjemne uspehe. Avtorji — razstavljalci s svojimi deli vzbudijo pozornost na mnogih republiških, zveznih in mednarodnih salonih.

Težka jeseniška železarska motivika privlači in prinaša prve plakete z republiških in zveznih foto razstav. Prikaz trdega dela skozi objektivne jeseniških foto amaterjev predstavlja realnost jugoslovanske fotografije.

Prav na Jesenicah je vzklikla ideja organizacije medklubskih in zveznih foto razstav z naslovom ČLOVEK IN JEKLO. Te razstave so postale tradicionalne. Na njih merijo moči slo-

FOTO KLUB
Andrej Prešern
Jesenice

TEH NAŠIH ŠESTDESET LET ...

»Fotografija je postala obvezen medij prav na vseh področjih človekove ustvarjalnosti. Kot takšna predstavlja verodostojnost v času in prostoru in nima pravega tekmeča med znanimi vizualnimi sredstvi. Je preprečljiva spremljevalka, ki beleži podatke o človeku, njegovi ustvarjalnosti, intimnem razpoloženjskem svetu in o časih, v katerih človek živi.

Predstavljena na tiskanih straneh, v razstavnih salonih, na kino in televizijskih ekranih je tako postala mostobliževanja človeka s človekom.

Poleg tako pronicljive dokumentarne stvarnosti fotografija poskuša s svojim likovnim izrazom prenesti čarobnost dogajanja življenjskih sredin posameznikov in narodov. Občutek izven časovnega izraza z optično preciznostjo detajlov in tonov.

Fotografija beleži lestvico občutkov, izraženih na človekovem obrazu, nasprotja upanja, veselja in jeze, lepoto pokrajine in okolja, v katerem človek živi in dela.

Pomembno za umetnika je njegova popolna svoboda izražanja. Pomanjkanje svobode izražanja je lahko zunanje ali notranje narave. Kult, ki bi ga razvil posamezni fotograf ali skupina, je prav tako poguben kot vsiljen program nekakšne politične ideologije.

SINDIKALNA SANKAŠKA SOBOTA

Nobenega dvoma ni, da Savske jame in sankška proga vabijo. Tokrat se je za sobotno sankško tekmovalstvo s turističnimi sankami prijavilo iz 21 TOZD in treh delovnih skupnosti Železarnice Jesenice kar 116 članov sindikata — sankšacev. Vsi niso prišli, bilo pa je tudi nekaj »padalcev«, saj je bila sankška proga pripravljena prav za vse. Tokrat ni bila ledena, niti pretežka in kot rečeno zelo vabljiva. Člani sankškega kluba Jesenice so spet pripravili vse, kar sodi v mednarodni tekmovalni šport te vrste — od elektronskih naprav pa do razglasitve in podelitve priznanj. Za odlično izvedbo sindikalne sankške tekme zaslužijo vso pohvalo.

Ob izteku sankške proge, tik ob reklamnih panojih, je neprestano slonel Ivan Vilman iz TOZD Žičarna. Posebno od številke 125 dalje je bil v neprestani preži. Čeprav smo klepetali in se pogovarjali o vsem mogočem, celo o vremenu, je bil Ivan pozoren le na semafor, ki odštevava sekunde in stotine, pa tudi na sankšace, ki so prisankali na cilj. Pozoren je bil na številko 137 — Romana Kolmana in komaj čakal, da bi videl njegov rezultat. Še na vprašanje, koliko je letos domačinov iz Planine pod Golico na startu, ni odgovarjal takoj, saj je bil preveč nestrpen. Zato pa je bila njegova sestra Sonja, ki si je že zagotovila prvo mesto med ženskami, bolj zgovorna. Vesela, da je TOZD Žičarna priborila prvo mesto, je sedela na sankah, prižgala cigareto in lepo po vrsti naštevala domačine: »15 nas je — kar 15, ali ni lepo, da bi le še rezultati bili taki?« Nekam zaskrbljena je bila pa vendar, iz njenih oči je sijal nekakšen lesk. Morda bodo te sindikalne sankške tekme pokazale, da v Planini le še znajo sankati, čeprav niso člani sankškega kluba.

Nisem si mogel kaj, da ne bi sprožil misli Francija Smoleja iz TOZD Hladne valjarne Bela, naj bi v Planini pod Golico pripravili podobno prireditev kot pred 40 in več leti. Turistična posebnost, nekaj tako fantovsko in deklisno ponosna, zdaj bi pa, če bi bila dobro pripravljena in izpejana, vredna turističnega koledarja. Odgovor je bil precej skeptičen: »Kaj boš pa tu pripravil, saj je do devetih še vse zaprto...«

Kam bi to iskrice dal, ne vem, vem pa to, da so bili prejšnjo soboto in nedeljo tudi sankaci brez zajtrka, saj jim v hotelu na Jesenicah niso niti s kruhom postregli. Bilo je pač prežgodaj...

Takrat pa je napovedovalka najavila Romana Kolmana. Ivan Vilman je postal pozoren: »Mir fante... zdaj pa gre — glejte že 25 sekund, kaj pravite, je namazal...?«

»Kar tiho bodi, saj jih imaš tudi ti namazane...« je odgovarjala Sonja, ki je dobro vedela, da je bil lani Kolman le za dve stotine pred Ivanom. »Kaj se ti gre toliko za Žičarno?«

Pričela ga je zbadati. Še vedno je sedela na sankah, kadila in se smejala. Pravzaprav je bila vseskozi nasmejana, saj ji je proga ustrezala, še bolj pa prvo mesto.

Številka 137 je pripeljala skozi cilj. Močan, visok fant se je ustavil in takoj pogledal na semafor. »1.19.45«, je dejal na glas in gledal v prisotne. Ko je zagledal Ivana je znil: »No kaj praviš, bo E-TKR-NG pred Žičarno?«

Ivan se je samo obrnil, pograbil sani, na katerih je sedela Sonja in ne da bi kaj rekel, izginil za platnom šotora, v katerem so kuhali čaj.

»No, bomo videli« je dejala Sonja. »Roman, dobro si vozil, mislim, da te Ivan ne bo prehitel.«

»Kaj pa veš, kaj si je o mislil, nekam odločen je bil...« je odgovoril Roman, ki so ga že obkrožili Jaka, Jernej, Ciril in Bogo, vsi iz Planine.

Tokrat so neverjetno držali skupaj, še bolj kot oni iz Strojnih delavnic. Milče se je, na primer, kar zviljal, ko je čakal na rezultat brkatega Andreja Berceta. Še drugi iz Strojne so prisluhili, bo Andrej vozil več kot dve minuti? Eh, kakšni komentariji v tem kratkem času minute in pol, to je treba samo slišati. Andrej je vse presenetil, vozil je 1.48 in še nekaj stotink. Ko je sankal po ciljni ravlini, je sicer malce vijugal, kar seveda ni sodilo v reprezentančni stil, toda ciljno črto je presegel in Milče je bil navdušen, ker so si v Strojni nabirali točke. Menda so kasneje ta uspeh tudi malce zalili, da ne bi kar tako odšel v pozabo.

Tekmovalna sobota se je proti poldnevju vse bolj nagibala v meglo. Vedno več je bilo. In takrat je pripeljal po sankški progi močan, visok, črn možak, sedeč strašno pokonci in verjetno zaradi te držbe otroških sani skoraj ni bilo videti. Hirno Tatarevič iz Jeklarne: »Strela gromska, glej ga, kakšen čas ima...« je dejal nekdo. Menda je bilo nekaj čez 1.49 — in to na takih sankah. Ko jih je Tatarevič vzel v roke, so izgledale kot igračka: »Na ovinkih me je malo metalo«, je dejal smeje.

Njegova slovenščina me je presenetila. Od kot to znanje? »Iz Željarnar«, je odvrnil. »Deset let sem na Jesenicah in kdo se ne bi naučil. Zda, ko pa znam, sem pa v Jeklarni na žerjavu — prima, vam povem!«

Kar nekam ponosno je to dejal: »Veste, tale zrak mi dobro dene, kot bi bil v Sankem mostu...« Od tam je namreč doma. Na Jesenicah ima trosobno stanovanje, pet otrok — štiri dekleta in sina Sandija, ki hodi že v drugi razred. Žena, ki dela v Gorenjki, mu je odsvetovala, da bi šel sankat čes: »Kaj pa otroci, če se ti kaj zgodi...«

Tataroviču se ni ničesar zgodilo. Tudi od Šabana sposojene sanke je cele vrnil,

pa še tole je dejal: »Če bi vsi na istih sankah sankali, bi bil pa še boljši...«

»Kaj sanke, kaj sanke...« če le ne bi gojufali, se je oglasil v krogu sodelavcev Miloš Ferk. Na startu jih nekaj čaka, da bo proga bolj zvožena, pa pridobiš na sekundah...«

»Pa ne tako, kaj pa klepečeš — tisti, ki zgoraj čakajo, čakajo na sanke, da jih prinesejo nazaj, potem pa gredo na progo...«

»Ej, kaj boš pravil, dobro vem, kako se temu streže...«

Takrat je iz zvočnika zadonelo ime Ivan Vilman.

Gledal sem naokrog, kje bi zagledal Kolmana. Ali bo tudi on tako pozoren na Vilmanovo vožnjo, kot je bil on na njegovo. Ni ga bilo videti. Le nekaj fantov iz Planine je stopilo k progi in čakalo na sekunde. Bilo je 1.08, ko je nekdo znil: »Ne bo prehitel Kolmana...«

»Čakaj Stefan, kaj pa govoriš, ura teče... glej ga«, je zavpila Sonja, glej ga... Kolman — ura. »Kazala je na semafor in Vilman je zbrzel skozi cilj toplo pozdravljen. Njegov čas: »1.16.02, bravo Ivan, bravo... Kolman zadaj si... bravo Ivan.« Sonja je bila hitro v gneči pri bratu.

Roman Kolman ni bil, kot je vse kazalo, presenečen. Manjši po postavi in lažji Ivan je tokrat Kolmanu vrnil milo za drago. »Tokrat me res ni, bomo videli prihodnje leto...« se je izgovarjal Kolman. »Končno pa ti ni pomembno, mi z Rovt imamo torej z Ivanom drugo, pa četrti, pa sedmo, pa 10., 11., 13. in 15. mesto... Mar to ni lepo...?«

»Ej, fante, kaj pa jaz?« se je oglasila Sonja, ki je prav takrat prišla v krog domačinov.

»Ja saj res, kakšen uspeh«, je hitel Roman. Saj smo taksi po uspehu, kot da bi bili člani SK Jesenice. Nekaj bo treba storiti, kaj! Saj smo na domačih tleh...«

Silvo Matelič

TELEVIZIJSKE PRIPRAVE NA JUBILEJNO PLANICO

Letošnje leto je za Planico in za naš in svetovni skakalni šport posebno pomembno, saj mineva 50 let, odkar se je prvi skakalec spustil po zaletišču planiške skakalnice. Razumljivo je, da tako pomemben praznik ne bo ostal brez televizijskega zapisa.

Ljubljanska televizija se že nekaj časa pripravlja, da bo lahko od 15. do 17. marca letos čim bolj spremljala svetovno prvenstvo v poletih. Na TV Ljubljana se zaveda, da so prav prenosi iz Planice poneli dobro ime slovenske televizije v svet. Po njeni zaslugi so bili deležni vrste pohval in priznanj po svetu. Planica je pokazala, da lahko tudi majhne televizije marsikaj store za veliko evropsko družino, če delajo vestno in če imajo za tako zahtevne projekte usposobljene delavce.

Zaradi jubileja in napredka pri prenosih športnih prireditev so priprave na Planico izredno temeljite tako po programski kot po tehnični plati. Programsko se bo Planica začela dosti prej kot poleti na velikanki. In to ne samo v športni redakciji, temveč tudi v drugih delih programa. Poseben prispevek o Planici bo na sporedu v oddaji Alpe-Jadran, v

izobraževalni redakciji bodo pripravili oddajo o zgodovini Planice, neposreden začetek pred slavljem in svetovnim prvenstvom pa bo proslava ob 50-letnici Planice v Cankarjevem domu v Ljubljani, 2. marca, ki jo bo neposredno prenašala tudi televizija.

Kamere se bodo 15. marca že preselile v Planico, kjer bodo posnele uradni trening z udeležbo vseh najboljših skakalcev sveta. 16. in 17. marca bo televizija prenašala vse tri serije skokov v uradni konkurenci.

Vse dosedanje priprave po tehnični plati potekajo dobro. Tako kot vedno doslej bodo tekmovalci snemali z več kamerami in še dodatno samo za TV Ljubljano. Delovali bodo tudi trije »leteči« reporterji, da bodo v neposrednih pogovorih čim bolj predstavili tekmovalce in njihove dosežke.

Zanimanje za televizijske prenose iz Planice je bilo vedno veliko, zato bo za komentatorje tujih televizijskih družb na voljo 20 komentatorskih mest. Doselej se je pokazalo, da jih ne bo preveč, saj je Planica tudi za druge, predvsem alpske države, pomemben športni dogodek.

A. Kerštan

Vadbitelji delavske telovadne enote SVOBODE na tečaju v Ljubljani (1926-1927) (arhiv tehničnega muzeja Železarnice)

PRI DOGOVARJANJU O JUBILEJNEM ŠAHOVSKEM TURNIRJU V POČASTITEV MILANA VIDMARJA SO NA BLEDO POZABILI

Pred kratkim smo slišali, da slovenski šahovski delavci pripravljajo velik šahovski turnir v počastitev 100-letnice rojstva našega največjega šahista Milana Vidmarja. To naj bi bilo v Ljubljani in Portorožu. Prav gotovo so bili vsi na Slovenskem zadovoljni, da bomo imeli večji turnir, saj kaj takega že nekaj časa pri nas v Sloveniji nismo imeli.

Vendar pa so bili na Bledu le malo presenečeni, da niso izbrali za mesto turnirja tudi Bleda. Zakaj? Prav po zaslugi in na pobudo Milana Vidmarja je bil leta 1931 na Bledu eden največjih šahovskih turnirjev na svetu sploh — vsaj do tedaj — tako veljalo. Nastopil je tudi Milan Vidmar in zasedel v močni svetovni konkurenci 4.—6. mesto. Tudi za Pirca je bil to prvi korak v svetovno šahovsko areno. In leta 1961 je bil Vidmar ponovno na Bledu, ko so slavili 30-letnico prvega turnirja. Takrat je bil vrhovni sodnik, njegova

za sluga pa je bila, da se je udeležba izpred 30 let ponovila.

Razen tega je Milan Vidmar mnoga leta rad obiskoval Bled in tu preživljal tudi svoje počitnice.

Zato ni čudno, da so na Bledu nemalo razočarani — posebno še zato, ker jih nihče niti ni vprašal, ali bi bili pripravljeni kaj žrtvovati za takšen turnir. In pri tem ne smemo pozabiti, da so gorenjski šahisti, še posebno v radovljiški občini, dokaj aktivni pri prirejanju manjših tekmovanj in da veliko truda in denarja vlagajo v njihovo organizacijo. Zato so na Bledu upravičeno razočarani, da niso prišli v ožji krog kandidatov za prevzem organizacije tega jubilejnega turnirja. Mogoče se jim bo kdaj drugi ponudila takšna priložnost?

Vsekakor pa naj bo takšna odločitev v opomin tudi gorenjskim šahistom!

Božo Benedik

USPEŠEN NASTOP LOKOSTRELCEV JESENIC

Lokostrelski klub Postojna je v letošnjem letu organiziral drugo dvoransko lokostrelsko tekmovanje FITA Indoor

Postojna '85. Lokostrelski klub Jesenice se je udeležil tudi tega tekmovanja s štirimimi tekmovalci.

Tekmovanje je potekalo v lepi in svetli dvorani, vdušje med tekmovalci je bilo nadvse prijetno, saj so nastopili vsi najboljši tekmovalci iz jugoslovanskih in slovenskih klubov. Organizator je tekmovalke izpeljal odlično, vodeno računalniško in vsi nastopajoči smo sproti dobivali željene rezultate.

S svojim nastopom nas je ponovno presenetila Marija Tomazin, ki je z odličnim drugim mestom pustila za seboj odlične lokostrelke, ki že trkajo na vrata državne reprezentance. Marija Tomazin se razvija v izvrstno tekmovalko, kar potrjuje s svojimi odličnimi uvrstitvami, ki jih dosega na tekmovanjih.

Doseženi rezultati članov LK Jesenice so: INSTIKTIVNO ČLANI: Silvo Gerdej 15. mesto, Saša Perat 21. mesto; PROSTO ČLANI: Peter Tomazin 22. mesto; PROSTO ČLANICE: Marija Tomazin 2. mesto. P. T.

venski in ostali foto amaterji iz jugoslovanskih železarskih središč.

Statistika udeležbe jeseniških foto amaterjev na povojnih republiških in zveznih foto razstavah je izredno uspešna. Dve leti zaporedoma je kolektiv foto amaterjev zasedal prvo mesto v državi. Dela foto amaterjev so skozi desetletja visela in bila nagrajevana na mednarodnih in svetovnih fotografskih saloni. S svojimi deli so uspešno predstavljali lepote železarskega kraja, ljudi in njihovo trdo delo.

Barvna fotografija in barvni diapozitivi tudi niso ostali neznanca za jeseniške foto amaterje. Pionirsko so se lotili barvne tehnike in na medklubskih, republiških in mednarodnih razstavah dosegli več prvih, drugih in tretjih mest.

V častitljivih letih obstoja beleži foto klub mnogo uspehov pa tudi padcev. Padce predvsem v neprestanem preseljevanju klubskih prostorov. Komaj smo solidno uredili črno bele in barvne foto laboratorije, že smo dobili nalog za ponovno preselitev. V teh šestdesetih letih smo se preselili štirinajstkrat. Toda kdor se vpreže, ta naj vleče, to pravilo nas je družilo v vseh teh letih rasti.

Kljub finančnemu položaju, ki ni bil vedno rožnat, smo našli pota in sredstva, da smo rinili naš voz navkreber.

V začetku sedemdesetih let doseže foto klub vzpon v umetniškem izrazu. Tedaj skupina mladih obetavnih avtorjev prične z novimi tehnikami. Ustvarjajo fotografije s konceptualno vsebino. Prodor mladih je uspešen. To obdobje odlikuje dobra povezava s svetom (katalogi, revije). Originalnost pristopa in izdelave ter izbira motiva se v tem obdobju pogosto prekrivajo. To sicer izkazuje krajšo krizo, vendar povzroči nova iskanja.

Foto klub je kot živ organizem izpostavljen vsem življenjskim pretresom. Jeseniški foto klub je izbral vse te pretrese za še boljše organizacijsko povezavo, seznanjanje občanov z novo življenjsko fotografijo ter za povezavo z zamejskimi sorodnimi foto klubi v Avstriji. Šad takšne povezave je letošnja 9. INTERCLUB foto razstava med jeseniškimi in beljaškimi foto amaterji. Uspešni prijateljski obiski in izmenjava strokovnih mnenj sta plod dobrega sosedskega sodelovanja. Jezik fotografije razumejo vsi narodi sveta.

Tako postaja fotografija ogledalo življenja delovnega človeka in njegove aktivnosti. Foto amaterji iz leta v leto dokazujejo svojo zrelost in dejavnost, da posredujejo občanom dosežke sodobne fotografije.

Nadaljnjo podporo prav gotovo zaslužijo, saj so zadnja leta razstavljali v Bukarešti, Monaku, na Dunaju, v Sao Paulu, Torontu, Singaporu, Hong Kongu, Bangkoku, Balneario de Panticosa, Sydneyu, Nantesu, Buenos Airesu, Melbourneu. Njihova prisotnost in uspehi se nizajo tudi na medklubskih, republiških in zveznih foto razstavah v domovini. V razstavnih

katalogih in časopisih se pojavlja ime železarskih Jesenic. Tako opravila klub pomembno kulturno poslanstvo, saj zastopa v tujini slovensko in jugoslovansko fotografijo. Ime jeseniškega foto kluba je postalo znano, vabila na razstave prihajajo iz vseh delov sveta. Ni treba posebej omenjati, da klub sodeluje na vseh domačih foto razstavah. Doseženi uspehi so plod vztrajnega strokovnega dela uprave foto kluba.

Jeseniški foto klub se lahko pohvali tudi z uspehi, ki niso nikjer zapisani. Tako je klub v svojem 60-letnem obstoju pokazal tisočim foto amaterjem pot v fotografsko tehniko in jih prek nje uvedel tudi v ustvarjalno umetniško fotografijo.

Klub materialno stimulira razstavljalce, ki prirejajo samostojne foto razstave.

Klubske mentorji delujejo na šolah v občini in posredujejo svoje bogato znanje mladim. Občasno so v klubu praktične demonstracije in predavanja gostov — strokovnjakov iz ostalih slovenskih foto klubov. Ta srečanja sodojo v klubski letni program. Vzdržujejo stalne stike z ostalimi klubi.

V letu 1981 je klub dosegel 8. mesto v državi, najdejavnejši razstavljalet tega leta pa je bil FRANCJI ČRV. Združevanje dveh fotografskih izraznih stilov, prvi mladostni, nabit z ustvarjalnim raziskovalnim poletom in drugi z življenjsko in ustvarjalno izkušnjo, sta obrodila demokratično združenje različnih izrazno stilnih usmeritev.

Tako se je lahko vsak ustvarjalec — foto amater izpovedal po svoje in prikazal svoj osebni pogled na današnji nemirni svet. Pri večini članov te avantgarde je osnovni motiv in vprašanje človek in delo, toda vedno v tesni zvezi z njegovo usodo. Človek se pojavlja v različnih tematskih preokupacijah v okviru širokega razpona družbenega bivanja. Na ta način dobivajo fotografije jeseniških avtorjev nov zamah in so potrdilo izjemno visokega ustvarjalnega hotenja v slovenskem in jugoslovanskem prostoru.

Zaradi pomanjkanja razstavnih prostorov se je upravni odbor foto kluba z veseljem odzval vabilu, da postavlja svoje razstave v salonu DOLIK na Jesenicah. Prav ta poteza je na široko odprla razvejano samostojno razstavno dejavnost posameznih članov kluba. Ni naključje, da danes srečujemo mnoge foto amaterje na likovnih razstavah in obratno.

Naši foto amaterji so vneto sodelovali na vseh množičnih povojnih prireditvah in akcijah. Dobro urejena klubska fototeka hrani dokazke, kjer hitro dobimo slikovni material iz povojnih akcij. Skratke, jeseniški foto amaterji so vedno bili in bodo v areni življenja.

V javnosti, tudi med šolsko mladino, se vse bolj krepi zanimanje za našo dejavnost. K temu so prispevali uspehi na razstavah in kvaliteta fotografij naših članov.

REPUBLIŠKO PRVENSTVO V UMETNOSTNEM DRSANJU

V soboto in nedeljo, 16. in 17. februarja, je bilo na drsalšču v Celju letošnje republiško prvenstvo v umetnostnem drsanju. Udeležba je bila kakovostna in množična, saj je nastopilo kar 71 drsalcev v vseh kategorijah, med njimi 15 jeseniških tekmovalcev.

Med pionirji C je zmagal Žiga Hauptman (DKK S. Bloudek, Ljubljana), pred Primožem Čelesnikom (DK Jesenice), ki je imel lepe možnosti tudi za naslov republiškega prvaka, vendar je predvsem v prostem programu drsal premalo zanesljivo, pa tudi sodniki so bili bolj naklonjeni ljubljanskemu drsalcu. Bronasto medaljo je jeseniškemu klubu pridrals Aleš Berlot, ki je bil tretji tako v obveznih likih kot v prostem programu. Teodor Radošević je tokrat osvojil šesto mesto, že v prihodnji sezoni pa bo, če bo napredoval kot doslej, eden najresnejših kandidatov za visoka mesta.

V skupini pionirk C, ki je bila ena najštevilčnejših, kar je vsekakor lepa spodbuda slovenskemu drsanju, je prvo mesto osvojila članica HDK Cinkarna Celje, Nataša Jevšenak; Tina Berlot je bila odlična v obveznih likih, kjer je bila tretja, mnogo smole pa je imela v prostem programu, kjer je slabo izpeljala nekaj najtežjih elementov in zdrknila na peto mesto, kar je lep uspeh. Melita Čelesnik, ki bo v tej skupini lahko drsala še dve sezoni, je osvojila zelo solidno deveto mesto in znova potrdila svoj talent.

Med pionirji B je zmagal Peter Novak (DK Jesenice), ki je znova drsal zelo solidno, med pionirkami iste skupine pa je bila najboljša Špela Perc (HDK Cinkarna Celje).

V skupini pionirjev A je prvo mesto osvojil Luka Kladinec (DKK S. Bloudek), med pionirkami A pa njegova klubska tovarišica Mojca Kopač. Od jeseniških tekmovalcev te skupine smo pričakovali več

kot peto mesto tokrat najboljša Alenke Hrovat, šesto mesto izredno talentirane, a premalo zagrizene in vztrajne Stanke Podlesnik, osmo mesto Mojce Nagode in deveto Andreje Thaler.

Med mladinkami, ki so tokrat pokazale največ, je bila spet najboljša Jeseničanka Irina Vauhnik, ki je v vseh delih tekmovalstva drsala odlično in je ena najresnejših kandidatov za prvo mesto na državnem prvenstvu. Romana Kučina je tokrat pokazala tisto, na kar je čakala že celo sezono in osvojila tretje mesto. Tudi Petra Nagode je naredila, kar so od nje pričakovali. Uvrstila se je na osmo mesto in s tem tudi v slovensko reprezentanco za državno prvenstvo.

V skupini članov je postal republiški prvak Mitja Vilar (DK Olimpija, Ljubljana).

USPEŠEN NASTOP JESENIŠKIH DRŠALCEV NA MEDKLUBSKEM PRVENSTVU

V nedeljo, 10. februarja, so se jeseniški drsalci udeležili tradicionalnega medklubskega prvenstva med HDK Cinkarno Celje in DK Jesenice. Na tekmovalcu, ki je bilo letos v Celju, je nastopilo 35 tekmovalcev v vseh starostnih kategorijah.

Med PIONIRJI C je sicer nekoliko presenetljivo, a zaslužen, zmagal Jeseničan ALEŠ BERLOT, ki mu je bilo to tudi prvo pravo tekmovalje. Najboljši je bil v obveznih likih, prostega programa pa ni oddrsal tako, kot zna, a mu je 2. mesto v tem delu tekmovalstva še vedno zadostovalo za končno zmago. Njegov klubski tovariš PRIMOŽ ČELESNIK je osvojil drugo mesto in bil prepričljivo najboljši v prostem programu. V obveznih likih, kjer je bil »še tretji«, je drsal neverjetno slabo in napravil nekaj povsem začetniških napak. Oba drsalca imata ob dobrem dr-

sanju mnogo možnosti za odlično uvrstitev tudi na republiškem prvenstvu. Še en jeseniški tekmovalci je nastopil v tej skupini — TEODOR RADOŠEVIČ, ki resno trenira šele nekaj mesecev, je osvojil četrto mesto in pokazal svoj talent ter hitro napredovanje.

V skupini PIONIRK C, ki je bila najštevilnejša, sta se TINA BERLOT in MELITA ČELESNIK odlično odrezali, saj sta osvojili tretje oziroma četrto mesto. Celotno nad pričakovanji je predvsem Čelesnikova odvozila obvezne like in osvojila tretje mesto, Berlotova pa je bila po tem delu tekmovalstva druga. V prostem programu sta se trudili, vendar je Berlotova nekoliko slabše izpeljala nekaj najtežjih elementov, Čelesnikovi, ki je bila najmlajša tekmovalka, pa najbolj manjka izkušnosti.

Med PIONIRJI B je bil PETER NOVAK tokrat brez konkurence, zato ni bil tako prizadeven kot ponavadi, a je še vedno drsal solidno. Med dekletki iste skupine so se pomerile le celjske tekmovalke, najboljša pa je bila Špela Perc.

Tudi med PIONIRKAMI A so Jeseničanke posegle po zelo dobrih mestih, saj so dosegle drugo, tretje, četrto, in peto mesto. Najboljša med njimi je bila STANKA PODLESNIK, ki je z odličnim prostim programom prehitela po obveznih likih vedno dobro ALENKO HROVAT. Tik za njima sta se uvrstili MOJCA NAGODE in ANDREJA THALER.

V SKUPINI MLADINK je bila IRINA VAUHNIK nepremagljiva, saj je bila najboljša v vseh delih tekmovalstva. ROMANA KUČINA je drsala solidno in osvojila peto mesto, najbolj pa ji je spet manjkalo sreče. PETRA NAGODE je bila po obveznih likih odlična tretja, a je slabo izpeljala tako kratki kot prosti program in zdrnila na šesto mesto.

V KONKURENCI ČLANOV IN ČLANIC SANDI AVSENIK in MOJCA KURBOS v boju z državnimi reprezentanti — Pangerlom, Hladinovo in Avbrehtovo, nista imela pravih možnosti, a sta drsala zelo dobro in zaostala mnogo manj, kot je bilo pred samim tekmovaljem pričakovati.

Jeseniške drsalce že prihodnji teden čaka nova težka preizkušnja. Nastopili bodo na republiškem prvenstvu, ki bo 16. in 17. februarja v Celju, in tudi tu od njih lahko pričakujemo lepe uvrstitve.

A. Kerštan

A. Ilenič

TEK KRAJEVNE SKUPNOSTI NA HRUŠICI

V soboto, 9. februarja, so člani TVD Partizan Hrušica pod vodstvom reprezentanta Dušana Džuričiča organizirali tekmovalstvo v smučarskih tehikah za rekreativce. Na startu se je zbralo 46 tekmovalcev.

Med pionirji so se pomerili člani športnih društev iz Rateč, Mojstrane in Hrušice.

REZULTATI:
PIONIRJI — 5 KM: 1. Mladen Trstnjak 12:04, 2. Jernej Erlah 12:52, 3. Sandi Vidovič 12:56, 4. Igor Cornachini 13:16 (vsi SD Rateče), 5. Marko Drešček 13:26 (Hrušica).

ČLANICE — 5 KM: 1. Tatjana Mlinar 13:48 (Rateče).

PIONIRKE — 5 KM: 1. Katja Kajžar 16:23, 2. Polona Krek 17:32, 3. Mojca Brdar 19:27 (vse Rateče).

ČLANI DO 35 LET so bili razdeljeni na dve skupini: v rekreativci in kategorizirani tekmovalci.

REZULTATI NA 15 KM — REKREATIVCI: 1. Brane Gričar 38:30, 2. Boris Kobentar 39:05 (oba Hrušica), 3. Rado Pri-

stov (Jesenice) 39:18, 4. Igor Kobentar 39:56, 5. Friderik Novak 42:22 (oba Hrušica).

KATEGORIZIRANI TEKMOVALCI: 1. Robert Kerštajn (Rateče) 35:01 — najboljši čas na 15 km, 2. Izidor Kofler 35:04, 3. Franci Teraž 35:07 (oba Mojstrana), 4. Jožko Kavalar 36:09, 5. Matej Mlinar 38:23 (oba Rateče).

ČLANI NAD 35 LET — 15 KM: 1. Andrej Janša 37:05, 2. Martin Čufar 45:06 (oba Mojstrana), 3. Janez Suštaršič 51:11, 4. Peter Kežar 51:48 (oba Hrušica), 5. Milan Ulčar 53:26, 6. Leon Mesarič 56:46 (oba Jesenice).

Tekmovalstvo je kljub amaterskim pripravam zelo dobro uspelo. Vsi udeleženci so prejeli spominske značke, prvi trije v vsaki skupini medalje, najmlajši pa sladke nagrade.

Organizatorji bi si predvsem želeli čim večjo udeležbo, spodbudno pa je, da se je tekmovalstva udeležilo veliko pionirjev, kar kaže, da tudi smučarski tek dobiva vedno več ljubiteljev med mladino. Navsezadnje prihodnje leto!

N. K.

LETNI OBČNI ZBOR PD JESENICE

Planinsko društvo Jesenice vabi člane in ostale ljubitelje gora na redni letni občni zbor, ki bo v spodnjih prostorih KAZINE na Jesenicah

V SOBOTO, 2. MARCA, OB 18. URI.

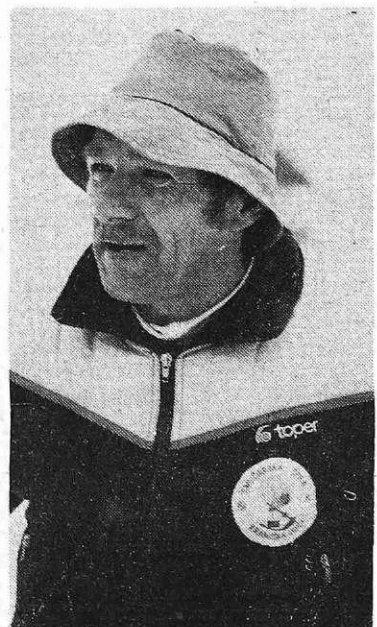
Pred tem bo prav tam občni zbor mladinskega odseka PD Jesenice ob 16. uri. Vabljeni mladi in starši!

Po zaključku bo v zgornjih prostorih družabni večer s plesom. Po sklepu komisije za odlikovanja bodo na občnem zboru po objavljenem snisku podeljeni posebni častni spominski znaki vsem tistim, ki so že nad 25 let člani društva.

Možno je, da je komisija koga zgrešila, lahko tudi zaradi netočne evidence. To naj upravičeno do spominskega znaka ne moti. Z dokazili (članskimi izkaznicami) naj pride na občni zbor ali pozneje na upravo društva, kjer bo prejel znak.

ČLANI PD JESENICE NAD 25 LET:

1. Branko Aleš, 2. Anton Antonič, 3. Miha Ažman, 4. Majda Ažman, 5. Pepca Ažman, 6. Albin Babič, 7. Marija Babič, 8. Janez Beden, 9. Alojz Beguš, 10. Ivica Begeš, 11. Elza Benedičič, 12. Jožica Bergelj, 13. Slavan Berlisk, 14. Jožefa Berlisk, 15. Sonja Bertoncelj, 16. Sandi Bertoncelj, 17. Jože Boškin, 18. Marija Boškin, 19. Stane Brezigar, 20. Bogdan Bricej, 21. dr. Jelka Brudar, 22. Jože Burnik, 23. Vera Cvetek, 24. Edo Cvetek, 25. Aleksander Čeh, 26. Bogdan Čeh, 27. Jeka Čeh, 28. Janko Čemažar, 29. Jožko Čop, 30. Mojca Čop, 31. Jaka Čop, 32. Polona Čop, 33. Srečko Čop, 34. Zdravko Črv, 35. Tinka Črv, 36. Kati Dakskofler, 37. Anica Debevc, 38. inž. Marjan Demšar, 39. Jože Dežman, 40. Ida Dežman, 41. Jožica Dečman, 42. Miha Dečman, 43. Ivan Delavec, 44. Ema Delavec, 45. Dimitar Dimitrov, 46. Pavel Dimitrov, 47. Maks Dimnik, 48. Marija Dimnik, 49. Božena Dolgan, 50. Jože Draksler, 51. Vida Feifer, 52. Peter Ferjan, 53. Vida Frankič, 54. Nežka Frelj, 55. Pavel Frölich, 56. Janez Fon, 57. Marija Fon, 58. Ignac Gabriel, 59. Helena Gabriel, 60. Antonija Hafner, 61. Andreja Hafner, 62. Franc Hafner, 63. Erika Heim, 64. Drago Hiti, 65. Rudi Hiti, 66. Gorazd Hiti, 67. inž. Klemen Hribar, 68. Ignac Hrovat, 69. Jože Hudolin, 70. Jože Hudrič, 71. Ivanka Iskra, 72. Cveto Jakelj, 73. Jože Jan, 74. Franc Janša, 75. Slavka Janša, 76. Jelka Jeklar, 77. Karel Jensterle, 78. Jožica Jensterle, 79. Alojz Jeraša, 80. Karel Jošt, 81. Joži Kavalar, 82. Zora Kavalar, 83. Ludvik Kavalar, 84. Daniel Kavčič, 85. Zora Kavčič, 86. Milena Kavčič, 87. Peter Klavžar, 88. Dani Klemenc, 89. Peter Klemenc, 90. Sabina Klemenc, 91. Franc Klemenc, 92. Ludvik Klemenc, 93. Lidija Klinar, 94. Avgust Klinar, 95. Jelka Ključević, 96. Albin Kobentar, 97. Vida Kobentar, 98. Francka Koblar, 99. Drago Koblar, 100. inž. Vojko Koblar, 101. Slavko Koblar, 102. Anton Kočevar, 103. Marjana Komelj, 104. Franc Konobelj, 105. Vinko Korantar, 106. Anton Korenc, 107. Alma Koselj, 108. Jelka Koselj, 109. Renata Kosem, 110. Ludvik Košelnik, 111. Bibijana Košelnik, 112. Mitja Košir, 113. Janez Košnik, 114. Gabriel Košnik, 115. Janez Košnik ml., 116. Berti Krapež, 117. Olga Krapež, 118. Slavko Krmelj, 119. Stanko Krušič, 120. Janez Krušič, 121. Marija Krušič, 122. Jakob Knez, 123. Marija Kuhelj, 124. Lojzka Lasnig, 125. Anton Lasnig, 126. Ivanka Leiner, 127. Mitja Leben, 128. Milica Lenar, 129. Darja Lenardič, 130. Zinka Lazar, 131. Olga Lorbar, 132. Boža Lužnik, 133. Jože Makovec, 134. Ema Malovrh, 135. Alojz Markež, 136. Elvira Medja, 137. Armin Medja, 138. Pepca Meglič, 139. Erika Mejač, 140. Jože Mihelač, 141. Marica Mikelj, 142. Marica Miklič, 143. Anton Miklič, 144. Karolina Miklič, 145. Stanko Moderc, 146. Helena Moderc, 147. Marija Molan, 148. Iva More, 149. Lovro Noč, 150. inž. Dušan Novak, 151. Viktorija Novak, 152. Anton Novak, 153. Janez Oblak, 154. Ivanka Pavlič, 155. Boris Pesjak, 156. Franc Pesjak, 157. Ivan Peskar, 158. Rozina Peskar, 159. Sonja Peterman, 160. Vinko Peternel, 161. Zinka Peternel, 162. inž. Vinko Piber, 163. Janez Pipan, 164. Angelca Pirš, 165. Martin Pirš, 166. Vida Pohar, 167. Silva Pohar, 168. Zdravko Pogačnik, 169. Franc Polajnar, 170. Primož Polajnar, 171. Gabriela Polajnar, 172. Veronika Polajnar, 173. Milan Polak, 174. Zofija Polak, 175. Ivanka Poljšak, 176. Ivan Poljšak, 177. Ciril Praček, 178. Lojzka Praček, 179. Marjan Praček, 180. Marija Premrl, 181. Matilda Pristov, 182. Doroteja Pulko, 183. Vinko Razingar, 184. Janez Ramuš, 185. Valentin Rant, 186. Marija Ravnik, 187. Matevž Repinc, 188. Borica Rozman, 189. Marjan Ručigaj, 190. Anton Skrt, 191. Matevž Slamnjk, 192. Ivan Smolej, 193. Lovro Sodja, 194. Ivanka Sodja, 195. Lada Sodja, 196. Vlado Stenovc, 197. Ančka Stojan, 198. Malka Stražišar, 199. Ludvik Stroncl, 200. Ivo Ščavničar, 201. Cecilija Ščavničar, 202. Stevo Ščavničar, 203. Meta Ščavničar, 204. Ivo Ščavničar ml., 205. Janko Šilar, 206. Anton Šimnic, 207. Mirko Špendov, 208. Franc Šteblaj, 209. Viktor Štiherl, 210. Srečo Talar, 211. Bogomira Talar, 212. Anton Tepina, 213. Milena Tepina, 214. Zvonka Tersegav, 215. Tone Tomazin, 216. Tomaž Tomazin, 217. Jože Tomažević, 218. Pavli Torkar, 219. Tomaž Torkar, 220. Stane Tušar, 221. Janez Tušar, 222. Silva Ukmar, 223. Jože Varl, 224. Alojz Varl, 225. Marija Varl, 226. inž. Rudko Varl, 227. Kristina Vehar, 228. Jože Vindišar, 229. Pavla Vilman, 230. inž. Franc Vilman, 231. Rozi Vister, 232. Metka Vister, 233. Ljubo Vojanovič, 234. Viktor Volčini, 235. Anica Volčini, 236. Jože Truhlar, 237. Stanko Ravnik, 238. Ludvik Zaklar, 239. Lado Zavelcina, 240. Jože Zupan, 241. Janez Zupan, 242. Marija Zupan, 243. Franc Zupancič, 244. Magda Zupancič, 245. Ivan Žen, 246. Uroš Zupancič, 247. Murka Zupancič, 248. Franc Zvegelj, 249. Jože Žerjal.

Janez Mlinar z Rateč (foto A. Kerštan)

Letošnje leto je za Planico in za skakalni šport posebno pomembno, saj mineta 50 let, odkar se je prvi skakalec spustil po planiškem zaletišču. Letos bo v Planici tudi svetovno prvenstvo v smučarskih poletih in vse oči ljubiteljev skakalnega športa bodo uprte v dolino pod Poncami. Na začetku prireditve se izpod odskočne mize spustijo smučarji, ki nosijo zastave držav udeleženk. Med njimi je kot zadnja tudi naša zastava, zastava države gostiteljice, ki jo nosi domačin Janez Mlinar iz Rateč pri Planici.

Janeza poznamo že mnogo let, ko je še tekel na smučeh in je bil več let državnim reprezentantom v smučarskih tehikah, in to od leta 1965 do leta 1972. Čeprav je Janez tekač, se ne boji spustiti z zastavo po letalnici v Planici. Kako pa je prišel do nosilca državne zastave? Takole je povedal:

»Bilo je leta 1972 po končanem svetovnem prvenstvu v poletih v Planici, ko je takratni nosilec jugoslovanske zastave

LOKOSTRELCI NASTOPILO V POSTOJNI

Lokostrelski klub Postojna je bil organizator drugega letošnjega dvoranskega turnirja. Nastopili so vsi najboljši lokostrelci iz vseh jugoslovanskih klubov, skupaj okoli 90. Streljali so z razdalje 18 m, in sicer 60 puščic. To je hkrati tudi najkrajša razdalja v disciplini FITA. Premier tarče na tej razdalji je samo 40 cm, center pa ni večji od kovanca za deset dinarjev. Za doseganje dobrih rezultatov je potrebna visoka stopnja psihične pripravljenosti in čimbolj izpolnjena tehnika streljanja, kajti vsaka napaka lahko odločilno vpliva na rezultat ob koncu.

Člani lokostrelske sekcije Partizan Javornik-Koroška Bela so se tudi tokrat odlično uvrstili. Pri pionirjih je v instinktivnem slogu presenetljivo zmagal Jure Železnik, ki je tekmoval prvič. Marko Košir je bil peti. V prostem slogu je Klemen Smolej dosegel tretje mesto. Lokostrelska sekcija Partizan Javornik-Koroška Bela je v tem trenutku tudi edina v Jugoslaviji s kompletno pionirsko ekipo.

Pri članih je bil tokrat najboljši Davor Strgačič (Reka) s 566 krogi pred Zoranom Matkovičem (Varaždin) 560 in Sarčem (Reka) 559. Dare Jakopič je bil s 545 krogi na šestem, Andrej Smolej pa s 529 krogi na enajstem mestu.

D.

OBČINSKO PRVENSTVO OSNOVNIH ŠOL V VELESLOMU

Osnovni šoli Mojstrana in Kranjska gora sta ob pomoči Alpskega smučarskega kluba Kranjska gora in Športnega društva Mojstrana organizirali občinsko prvenstvo osnovnih šol v veleslalomu.

Prvenstva se je udeležilo 200 učencev iz šestih šol. Manjkali so le učenci OŠ Gorenjski odred iz Žirovnice. Tekmovalje je izredno uspelo po zaslugi dobrega sodelovanja med športnimi klubi in šolami.

Na startu smo videli vse trenutno najboljše smučarje v kategoriji cicanbov in pionirjev, pa tudi nadarjene učence, ki alpskega smučanja ne trenirajo v klubih. Nov način ekipnega točkovanja omogoča vsem učencem, da pomagajo v ekipni uvrstitvi svoje šole.

REZULTATI:
Mlajše cicanbove: Ravnik (OŠ Kr. g.) 41,09; Gašperin, 41,72; Cenček, 46,48 (obe OŠ TC).

Cicanbove: Lah (OŠ PV) 34,26; Brojan (OŠ Mojsr.) 36,20; Pajntar (OŠ Kor. B.) 37,59.

Mlajše pionirke: Pirc (OŠ PV) 33,06; Kotnik (OŠ Kr. g.) 33,82; Koblar (OŠ TC) 34,46.

Starejše pionirke: Škrlec (OŠ Kr. g.) 33,66; Dolžan (OŠ Kr. g.) 33,87; Kajdiž (OŠ Kor. B.) 34,53.

Mlajši cicanbi: Bergant (OŠ PV) 39,75; Svetina (OŠ Kor. B.) 41,09; Cenček (OŠ Mojsr.) 41,35.

Cicanbi: Keršmanc (OŠ PV) 33,84; Komac (OŠ Kr. g.) 35,51; Pančur (OŠ Kr. g.) 36,04.

Mlajši pionirji: Albreht (OŠ Kr. g.) 32,28; Bregavšček (OŠ Mojsr.) 32,61; Košir (OŠ Mojsr.) 32,79.

Starejši pionirji: Koblar (OŠ TC) 32,09; Čop (OŠ TC) 32,20; Makra (OŠ PV) 32,50.

EKIPNO: 1. OŠ Jeseniško-bohinjski odred Kranjska gora 279 točk, 2. OŠ 16. decembra Mojstrana 223, 3.—4. OŠ Prežihov Voranc in OŠ Karavanški kurirji NOB 217, 5. OŠ Tone Čufar 122, 6. OŠ Polde Stražišar 0 točk.

Emil Bregavšček

Novi župan Španovega vrha in humorist — »gasilec«

PUSTNA PRIREDITEV »SVINJSKA GLAVA«

DEVETNAJSTIČ »SVINJSKA GLAVA« V ŠPANOVEM VRHU NAD JESENICAMI — MASKE NA SMUČEH.

Precej mrzla, a zelo lepa nedelja je v Španov vrhu nad Jesenicami privabila nekaj čez tisoč gledalcev na pustno prireditev »SVINJSKA GLAVA«, ki je bila letos že devetnajstič po vrsti. Kljub zelo lepi nedelji obiskovalcev ni bilo toliko kot prejšnja leta. Novi župan v županiji za eno leto 1985—1986 v Španovem vrhu se je predstavil kot carinik. Pozdravil je vse stare in tudi nove mlade »PUJSE«, katerih število se je od lanskega leta zelo povečalo in poudaril, da je treba še posebno poskrbeti zanje, problem pa je učiteljski kader za vzgojo teh mladih prašičkov, ker se na razpis za šolstvo ne javi noben primeren kandidat. Župan kot uradna oseba se je zavzel, da županija Španov vrh postane brezcarinska cona.

Drugo leto bo županija Španov vrh še posebno slovesna, ker bo praznovala 20-letnico samostojne občine na Jesenicah, je zaključil govor novi župan.

Sledilo je nagrajevanje najboljših mask: prvi je bil po poprečnem času praporček občine Španov vrh, ki si je na praporu prislužil 19. zvezdico. Druga maska gasilec — naš zvesti Franc Košir, katera opeva tudi Avenikova skladba. Franc Košir je potem kot dober humorist do konca zabaval občinstvo.

Sledile so mlajše maske (15 različnih mask), katere so vse prejele praktično nagrado, nato pa nastop 22 starejših mask. Sledile so igre na snegu, hoja s krpljami. Zmagali so študentje pred »rov-tarji«.

Nagrade za starejše maske pa so bile razdeljene takole:

I. maska »helikopter Filip v občini Španov vrh«, ki je iskal dragoceni zaklad, je osvojila trofejo »svinjska glava«.

II. maska »nekaznovani morilec Druschke«.

III. maska »olimpijada — trije krogi«. Skupinsko pa je prvo mesto osvojila maska »samoupravljanje — referendum v Železniku«.

Jože Mrovlje

GLAD				ANTON AŠKERC	SLOV. REKA					ZELE - - NICA V ROŠČAVI				STARO CERVENI SLOVAN, POL- -GLASNIK
IDEALNA DRŽAVA SOCIAL. UTOPIST,				AŠKER?	SVE D. M. IME					SUR OVINA ZA PIVO				
EFEKT. KONEC SAHNOVI IGRE				SELO DAVS- - ČINA	ELVIS PRESLEY OSAMILO				VNETOST MES . POD POGORJE AURES ALTIRIJ					
AKADSKI BOG GROMA				BARVA KARTE	ZBORNIK ZAKONOV LOTRIČ RAJKO				BERILIJ SRAME- - ŽLJIVOST			REKA V ZEN DEL ROKE		
HERKULES					DEL TENISKE IGRE	NAPAKA V IGRI						BIBLIJ- - SKI OČAK	KONICA	TANTAL
LEVSTIK MIHAEL				FR.PEVKA SILVIA BROM		PLOD- - MOST								
? NOVO MESTO	ST.DAV. PREB. SPANDE			NAZIV	OTOČJE PRI ŠKOTSKI					MESTO V SZ ITALIJI				
				HOK. KLUB IZ CELIVCA	GRŠKA ČRKA					ČISTA TEŽA BLAGA				ZELEZAR

HOKEJ NA LEDU

JESENIČANI ENAINDVAJSETIČ PRVAKI

Tudi tretji »superfinalni dvoboj« v letošnjem, najbolj razburljivem prvenstvu v zadnjih dvajsetih letih, je pokazal, kje se igra najboljši hokej v državi. Jeseniški hokejisti so prvima dvema zmagama v končnici (9:6 in (9:2) pristavili še tretjo 8:5 (4:2, 3:2, 1:1).

Pred 5.500 gledalci in številnim televizijskim občinstvom so sedaj že 21 kratni prvaki dokazali, da je pokal, ki jim ga je v soboto, 16. februarja, izročil predsednik Predsedstva HZJ Momčilo Kovačević, v pravih rokah. Prva pa sta jim na ledu čestitala Franc Brelih in Srečko Mlinarič, predsednika skupščine in izvršnega sveta občine Jesenice.

Pot do teh lepih trenutkov pa ni bila lahka. Trdimo lahko, da je bilo težko, kot se nikoli v zadnjih dvajsetih, tridesetih letih.

Jeseniske vrste so zapustili Bešič, Šuvak in M. Horvat. Igralci so začeli s treningi na ledu ob koncu avgusta, ko sta Crvena zvezda in Olimpija odigrali v inozemstvu že nekaj tekem. Tudi vsi igralci niso mogli začeti z normalnimi treningi, ker ni bila urejena njihova odsotnost z delovnih mest. Pred začetkom državnega prvenstva so Jeseničani odigrali precej manj tekem, kot neposredna tekmeča za naslov. Jeseniški hokejisti so izgubili prvi dvoboj v Beogradu proti Crveni zvezdi z 2:6. »Rdeči-beli« so nato premagali še Olimpijo.

Trenersko dolžnost je kmalu potem prevzel Roman Smolej, ker je Boris Svetlin zbolel. Vendar pa Smolej ni mogel vedno vaditi z moštvom v dopoldanskem času (zaradi delovnih dolžnosti) in takrat je moštvo vodil Edo Hafner. Kljub številnim poškodbam, do katerih je zaradi premajhnega števila igralcev (le osemnajst), pogosto prišlo, se večkratni prvaki niso zmedli. V sezoni, ki se izteka, so Jeseničani odigrali le dve tekmi v kompletni postavi.

Nekajkrat smo v teh prispevkih že zapisali mnenje Romana Smoleja, ki je govoril o delovnosti, disciplini in zagnanosti jeseniških hokejistov: »S temi fanti se resnično da delati. Nisem imel nobenih problemov, čeprav smo vsi skupaj prihajali v težke situacije. Toda volja in zaupanje sta bili odločilni. Zaupali smo drug drugemu in menim, da je to ena ključnih točk našega zmaganja«.

Prvenstvo je za nami in še enkrat omenimo velik uspeh Kranjske gore, ki se je najprej prebila v drugi krog tekmovanja, potem pa je z »odlično« točko Jeseničanom in Ljubljancem priredila zaupanje. V tem kolektivu, ki ga je zelo uspešno vodil trener Ciril Klinar, je nekaj takšnih hokejistov, ki resno trkajo na vrata prvega moštva Jesenic.

Kaj pa bo s trenerjem v prihodnji sezoni? Roman Smolej vodi moštvo le začasno, saj opravlja odgovorno delo v Žele-

zarni. Kaj bo z igralci, saj je znano, da za odhod iz kluba v klub ni nobenih ovir? Ali bo Pretnar odšel v Italijo in kdo bo prenehal z igranjem? Kdo bo iz Kranjske gore prestopil k Jeseničani? Ta vprašanja je potrebno čimprej rešiti.

V naslednji sezoni bodo jeseniški hokejisti v pokalu evropskih prvakov zastopali Jugoslavijo. Dobro bi bilo, če bi imeli kvalitetno moštvo, saj se bomo le tako lahko merili s kvalitetnimi evropskimi klubi.

Znano je, da za Beograjčane in Ljubljance denar ni problem. Tudi Partizan se pripravlja na »nakup« velikega števila hokejistov. Besedo nakup smo namenoma uporabili, ker smo jo slišali v ponedeljek, 18. februarja, na drugem televizijskem programu. V beograjskem TV studiju so govorili o hokeju in med drugim dejali, da se beograjski Partizan pripravlja na nakup najboljših igralcev domačih in tujih klubov. Temu moramo dodati novico iz Crvene zvezde. V naslednji sezoni bodo angažirali tri veliko bolj kakovostne igralce iz tujine, kot sta bila Američana in Kanadčan Pašić v letošnjem prvenstvu. Dogovarjajo se za prihod treh češkoslovaških hokejistov. Ne izključujejo možnosti da bo za »rdeče-bele« zaigral tudi igralec iz Sovjetske zveze ali ZDA. Tudi Vojvodina ne bo sedela križem rok in bo ponudila čedne denarce tistim, ki bodo hoteli zastopati njene barve.

V našem hokeju denar vedno glasneje zveneka in tudi na Jesenicah ne moremo ostati otok sredi oceana. Treba se bo boriti za izboljšanje pogojev jeseniških hokejistov, ker bodo le na ta način najboljši ostali v dvorani Podmežakla. Igralci (večina) bi bili zadovoljni z normalnimi osebnimi dohodki na delovnih mestih in z nagradami, ki niso velike in naj bi bile plod dobrih iger in zmag. Tako je drugod po Jugoslaviji in v drugih športih. V hokeju se je takšen način nagrajevanja v zadnjem času že uveljavil, predvsem v drugih okoljih. Če temu ne bomo sledili, bodo hokejisti, vzgojeni na Jesenicah, razmišljali o odhodu v druge klube.

Ta problem je izpostavil tudi trener Roman Smolej, ki je novinarjem po tretji zmagi v »super-finalu« dejal: »Sedaj, ko smo dokazali, da smo najboljši v državi je naša prva dolžnost, da fantoma zagotovimo normalne pogoje za trening, delo in življenje. Približno takšne, kot jih imajo v drugih hokejskih okoljih, ki s kvaliteto zaostajajo za nami. Našim fantom čestitamo za 21 zvezdico.«

Igralci, ki so osvojili naslov državnega prvaka v sezoni 1984/85: vratarji: Pretnar, Čušnjak in Cigan; branilci: Mlinarec, M. Pajič, I. Ščap, Razinger, B. Pajič, in Kozar ter napadalci: P. Klemenc, Hafner, Horvat, Borce, Pristov, Kopitar, Magazin, Š. Ščap, Raspet, M. Lah in B. Klemenc.

D.

NAMIZNOTENIŠKI IGRALCI NA PRVENSTVU SLOVENIJE

V Novi Gorici je bilo preteklo soboto in nedeljo, 9. in 10. februarja, letošnje člansko prvenstvo SRS v igrah posameznice in v dvojicah. Organizator prireditve je bil NTK Vrtojba, ki je tekmovalce izvedel zelo dobro.

Od jeseniških igralcev so si pridobili pravico nastopa na tem prvenstvu štiri člani in en član, ki pa tokrat niso imeli posebnega uspeha. V igrah posameznice sta se prebili v skupino od 9. do 16. mesta dve igralci, Zalokarjeva in Štrumblova. V igrah ženskih dvojic sta Zalokarjeva in Pandevova z Raven, ki sta pred nedavnim na mladinskem prvenstvu SRS osvojili drugo mesto, tokrat pristali na 3.-4. mestu. Druga dvojica, Štrumblova z Bajžljevo iz Kranja, je zasedla 5.-8. mesto, isto mesto pa je osvojila tudi Markeževa v tolažilni skupini. Babič pri članih in Aupičeva pri članicah nista imela uspeha.

(Š)

RAZGIBANA DEJAVNOST KEGLJAČEV NA LEDU

Vse bližje je letošnje evropsko prvenstvo v kegljanju na ledu, ki bo marca v dvorani Podmežakla na Jesenicah. V senci tega velikega športnega dogodka že vse zimse mesece poteka obsežna in pestra tekmovalna dejavnost kegljačev na ledu. V nedeljo je bil na ledeni ploskvi Podmežakla mednarodni turnir pod pokroviteljstvom Gradbince Kranj-TOZD Jesenice. Nastopilo je 13 ekip iz Avstrije ter domače ekipe z Bleda, Kranjske gore, Zirovnice in Jesenic. Zmagala je jeseniška ekipa Vatrostalne pred avstrijsko ekipo ODK ter ekipo Krivec z Jesenic.

Dve jeseniški ekipi, Murka in Zadruga, sta se konec tedna udeležili velikega mednarodnega turnirja v Innsbrucku v Avstriji. To je bilo pravo letošnje evropsko prvenstvo v malem, saj je nastopila večina najboljših evropskih ekip, ki bodo marca prišle na Jesenice. Skupaj je na turnirju nastopilo 60 ekip, ki so bile razdeljene v štiri skupine. Murka je nastopila v B, Zadruga pa v C skupini. Lep uspeh je dosegla Murka, ki se je uvrstila v finale in ob koncu zasedla odlično sedmo mesto.

Na ledeni ploskvi v dvorani Podmežakla se je začelo slovensko prvenstvo v bližnjem in zblizanju za posameznike. Po prvem kolu vodi Ivan Železnikar pred Francem Kraljem in Ladom Sodjem.

J. R.

V TOZD TRANSPORT SO SE POMERILI V SANKANJU

V petek, 15. februarja, so se sodelavci temeljne organizacije Transport pomerili v drugi disciplini njihovega interrega tekmovanja — v sankanju. Sankaško progo pri Savskih jamah je premagalo 22 tekmovalcev v treh starostnih skupinah.

V starostni skupini do 25 let je bil najboljši Boris Žemva, pred Igorjem Razingerjem, Milošem Potočnikom, Robertom Bohincem, Matjažem Zamida, Juratom Kalanom, Ivom Črvom in Borisom Vavtarjem.

V skupini od 25 do 35 let je bil najboljši Marjan Cuznar, za njim pa Miloš Kernc, Brane Bakič, Franc Korbar, Ibrahim Mujčinović in Mitja Resman.

V skupini nad 35 let je bil najboljši Joža Čufar, za njim pa Miro Kalan, Janez Rozman, Janez Otrin, Joža Kupljenik, Julijan Cvek, Boštjan Šoberl in Rudi Radič.

Da bi popestrili tekmovanje, so organizirali tudi tekmovanje dvojic, rezultati pa so: 1. Mujčinović — Bohinc, 2. Rozman — Otrin, 3. Čufar — Cvek, 4. Kalan — Kupljenik, 5. Bakič — Kernc, 6. Vavtar — Razinger, 7. Črv — Radič, 8. Cuznar — Šoberl, 9. Žemva — Resman, 10. Potočnik — Kalan in 11. Korbar — Zamida.

L. Kos

PETEK IN GAŠPERIN PO PRIČAKOVANJU

Tretja tekma za pokal Cockte starejših pionirjev (do 15 let) je bila na Ravnah na Koroškem. Zmagal je Pušnik iz Titovega Velenja, razvrstitev prvih desetih pa je približno ista kot na prvih dveh tekmah. Petek je bil peti, Gašperin sedmi, Legat 27. in Modrijan 37. Po treh tekmah vodi Kešar iz Kranja, Petek je na petem, Gašperin pa na šestem mestu.

MLAJŠI MLADINCI V MISLINJI

Tretja tekma za pokal Cockte je bila na 70-metrski skakalnici v Mislinji. Med 45 skakalci je bil najboljši Kovačič Toper-Celje. Od Zirovničanih sta bila solidna Denis Kaltenekar na osemem in Gašperin na desetem mestu. Petek se je to pot uvrstil na skromno 22. mesto, Matjaž Košelnik pa na 24. Ob koncu tega tedna bosta dve republiški prvenstvi: za pionirje B na Zbelovem pri Slovenj Gradcu in za starejše pionirje v Ljubljani.

MG

KONEC TEDNA 20. ZIMSKI POHOD NA STOL

Od petka 22. do nedelje 24. februarja bo jubilejni 20. zimski spominski pohod na Stol. Člani organizacijskega odbora so na zadnji seji pregledali še zadnje priprave in ugotovili, da je vse narejeno za vzpon planincev, borcev, mladih in drugih ljubiteljev gora, ki se tako vsako leto oddolžijo spominu na bitko Jeseniške čete 20. februarja leta 1942 na pobočjih Karavank. Vsi seveda z največjim zanimanjem pričakujejo odločitev o tem, ali bo pohod na vrh Stola ali po planinah pod najvišjim vrhom Karavank. Na zadnji seji, konec prejšnjega tedna, so menili, da razmere na pobočjih Karavank niso najboljše. Območje je delno poledenelo, to pa seveda lahko predstavlja nevarnost za udeležence. V teh dneh bodo gorski reševalci, alpinisti in miličniki postaje Milice Jesenice pregledali pot na Stol in objavili smer pohoda.

Letošnji jubilejni pohod se bo začel v petek, 22. februarja, ko bodo učenci osnovnih šol jeseniške in radovljjske občine krenili po poteh Cankarjevega bataljona do Valvazorjevega doma. Razdeljeni bodo v dve skupini, ki bosta ob 9. uri krenili izpred osnovne šole Karavanskih kurirjev NOB Koroška Bela in izpred spomenika talcev v Mostah pri Zirovnici. Ob 11. uri bo pred Valvazorjevim domom proslava s kulturnim programom, vsi udeleženci pa bodo prejeli spominske značke. V soboto in nedeljo bo pohod ostalih udeležencev na Stol oziroma po planinah pod njim. Oba dneva bodo vsi lahko krenili na pot od 6. ure dalje, ko

bodo prejeli kontrolni kupon. Med potjo ga bodo zamenjali ob zaključku pa v gostilni v Mostah oddali članom tehničnih služb. Vpisali bodo udeležbo o pohodu in prejeli ustrezno značko. Oba dneva bo pred Valvazorjevim domom ob 12. uri spominska proslava s kulturnim programom. V soboto bo v kulturnem programu nastopil moški oktet DPD Svoboda Francje Prešeren Zirovnica-Breznica, v nedeljo pa moški zbor DPD Svoboda iz Podnarta. Desetkratni udeleženci bodo prejeli plakete in diplome.

Organizatorji opozarjajo vse udeležence, da se na pohodu ravna po navodilih članov gorske reševalne službe, alpinistov in miličnikov. Vsi morajo imeti primerno zimsko opremo, na pot pa naj gredo predvsem tisti z dobro telesno kondicijo in izkušnjami za zimске vzpone. Vsem priporočajo javni prevoz, ker v Zirovnici in okolici ni velikih parkirnih prostorov. Mladi iz Zirovnice bodo tudi okrasili okolico.

Jubilejni pohod bo obenem prva letošnja večja prireditev v počastitev 40-letnice osvoboditve v jeseniški občini. Organizatorji so ob tem jubileju izdali brošuro, ki jo bodo dobili vsi udeleženci. V njej je opisana borba jeseniške čete 20. februarja leta 1942 na pobočjih Stola ter več prispevkov o pomenu zimskih pohodov na Stol. Poleg tega je v prostorih Supermarketa na Jesenicah v teh dneh na ogled razstava o pohodih na Stol, ki so jo pripravili člani Tehničnega muzeja Železarne.

J. R.

KOŠARKA

KK MENGEŠ : KK JESENICE (ČLANICE) 85:62 (43:32)

Mengeš, telovadnica OŠ, gledalcev 100, sodnika: Strickberger in Lotrič (oba Ljubljana).

Jesenice: Vuleta 12 (2:0), Deretič 6, Šmitran, Krznarič, Bartelj, Lah 4, Stražisar 8, Vrdoljak 14, Felc 2, Ulčar 16, Smolej.

V prvem derbiju v drugem delu prvenstva so jeseniške košarkarice v Mengšu doživele nepričakovano visok poraz. Gostiteljice so prikazale izredno visoko nivo pripravljenosti, izstopale so predvsem v skoku pod obema košem. Imele so kar 23 skokov pod jeseniškim košem, igralke Jesenic pa so v skoku pod košem nasprotnice osvojile le štiri žoge, kar je odločilo tekmo.

Jesenikanke so tekmo pričele izredno borbeno in bile gostiteljicam povsem enakovredne do 6. minute, ko so izkoristile bonus. To je vplivalo na njihovo igranje v obrambi, zaigrale so manj agresivno, premalo odločno so si zagrajevale prostor za skok pri odbitih žogah in gostiteljice so to znale izkoristiti. Poleg tega so igralke Mengša uspele zaustaviti v napadu Vuletovo in Vrdoljakovo, ki sta izredno težko prihajali do meta na koš, ostale igralke, razen Ulčarjeve, pa ju niso znale razbremeniti. Poleg Ulčarjeve velja po-

hvaliti še kadetino Deretičevno, ki je s svojo igro prijetno presenetila.

Poraz v Mengšu za jeseniške košarkarice ne pomeni katastrofe. V letošnji sezoni se jim je nepričakovano ponudila priložnost, da se poleg dveh izkušenih ekip borijo za naslov republiškega prvaka, ki je bilo planirano šele v naslednjih dveh sezonah. V tej sezoni naj bi si mlajše igralke, ki sestavljajo dobro polovico članske ekipe, neobremenjene nabirale izkušnje v tekmah slovenske lige. Vedeti je treba, da je v jeseniški ekipi le pet članic, ostale igralke pa so mladinke in kadetinke. Trener Valič je doslej na vseh tekmah v letošnji sezoni igral z najmanj 10 igralkami, od katerih vsaka prispeva viden delež s svojo igro. Tako je bilo tudi v Mengšu, kjer je domača ekipa igrala le s petimi igralkami, vse pa so bile starejše od dvajsetih let in z izkušnjami iz tekem v drugi zvezni ligi. Podobno sestavo ekipe kot Mengeš ima tudi naslednji nasprotnik Jesenic, ekipa Ilirije. Prav zaradi tega imata Mengeš in Ilirija v letošnjem prvenstvu nekoliko več možnosti, vendar pa je do konca še šest kol in tudi ekipa Jesenic po tem porazu še ni izključena iz boja za prvaka. Na vsak način pa morajo v soboto, 23. februarja, na Jesenicah premagati Ilirijo. Tekma bo ob 19.30 v telovadnici CSUI.

T

KK MENGEŠ : KK JESENICE (ČLANI) 77:105 (44:44)

Tekma 13. kola, 2. SKL-zahod, dvorana OŠ »Veljko Vlahović« v Domžalah, sodnika Schulz in Vidmar (oba iz Ljubljane), gledalcev 30.

Jeseniški košarkarji so dobro začeli srečanje. V dvanajsti minuti so vodili že za dvanajst točk (17:29, 19:31). Potem so popustili v napadu in obrambi in to se jim je hitro maščevalo. Mladi igralci Mengša so jih do polčasa ujeli (44:44) in tekma se je v drugem polčasu praktično šele začela.

Drugi polčas je bil v začetku zelo poben prvemu — vodstvo Jeseničanov v 27. minuti 65:53. Sledilo je obdobje izenačenosti igre in pri rezultatu 75:65 za Jeseni-

ce v 31. minuti je trener gostov, ki ni mogel biti zadovoljen z dogajanjem na igrišču, zamenjal nekaj igralcev. Ta poteza se je izkazala za dobro in zadnjih deset minut je bilo na igrišču videti le še eno moštvo — Jesenice. S serijo 18:2 so močno povečali vodstvo in dosegli tudi prvo stotico na tem prvenstvu.

Jesenice: Azman 14 (4:5), Narobe, Henič 14 (2:2), Jelovečan 6 (2:2), Tomšič 4, Železnik 21, Grzetič, Smolej 33 (7:9), Bizalj 5 (1:1), Janša 2 (2:2), Domevšek 8 (0:2).

V 14. kolu igrajo Jeseničani z Medvodami v telovadnici CSUI Jesenice v soboto, 23. februarja, ob 17. uri.

J.

OBČINSKO PRVENSTVO ŠSD V NAMIZNEM TENISU

Namiznoteniški klub Jesenice je pretekli teden izvedel občinsko prvenstvo osnovnih šol jeseniške občine v namiznem tenisu. Udeležilo se ga je 80 učencev in učenk, od tega največ — kar 60 — iz osnovne šole Tone Čufar, ostali pa iz

osnovne šole Prežihov Voranc in osnovne šole Karavanskih kurirjev NOB Koroška Bela.

Tekmovalce je imelo značaj kvalifikacij za nastop na regijskem prvenstvu ŠSD, na katerem lahko nastopita le dve prvouvrščeni ekipi in osem posameznikov iz občinskega prvenstva.

Tekmovali so ekipno in posamezno, ločeno po dva razreda skupaj, in to za učence in učence. Doseženi so bili naslednji rezultati:

Ekipa učencev: 1. OŠ Prežihov Voranc I. (Pem-Smitran), 2. OŠ Prežihov Voranc II. (Ferbežar-Džukič);

Ekipa učenk: 1. OŠ Prežihov Voranc I. (Markež-Smolej), 2. OŠ Prežihov Voranc II. (Samar-Zupančič);

Posamezni učenci: 1.-2. razred: 1. Zupančič Klemen (TC), 2. Rebernik Miha (TC); 3.-4. razred: 1. Peter Rožič (PV), 2. Jani Križnar (TC); 5.-6. razred: 1. Zmago Pem (PV), 2. Elen Halilagić (PV); 7.-8. razred: 1. Goran Džukič (PV), 2. Robi Ferbežar (PV);

Posamezni učence: 1.-2. razred: 1. Maja Šest (TC), 2. Karmen Brlek (TC); 3.-4. razred: 1. Sabina Koselj (TC), 2. Saša Koselj (TC); 5.-6. razred: 1. Mojca Smolej (PV), 2. Urška Samar (PV); 7.-8. razred: 1. Barbara Markež (PV), 2. Lenčica Šavor (PV).

(S)

ZUPAN REPUBLIŠKI PRVAK

V Moravčah je bilo preteklo soboto letošnje republiško prvenstvo za mlajše učence, po novem pionirje »C«. Med 45 skakalci najmlajšega rodu je presenetljivo zmagal Anže Zupan iz Zapuži pri Begunjah, član TVD Partizan Zirovnica, pred Gorto in Močilnikarjem, oba Moravčev. Velik uspeh mladega skakalca naj bi bil vzpodbuda njegovim vrstnikom v jeseniški in radovljjski občini, da bi pristopili v vrste mladih smučarjev skakalcev. Tako si vsaj želijo delavci pri Partizanu Zirovnica, saj se letos ne morejo pohvaliti s številnim naraščanjem!

RAVNİK SEDMI V BESNICI

Pokal Cockte v Besnici so pripravili delavci SK Iskra-Delta Triglav iz Kranja. Med skoraj osemdesetimi pionirji »B« (do 11 let) je zmagal Oblak iz Braslovč. Najboljši med tekmovalci Zirovnice-Jesenice je bil Gorazd Ravnik na sedmem mestu, po prvi seriji pa je kazalo na še boljšo uvrstitev. Ostali so bili precej skromni: Tomažević je bil 37., Sedovnik 39., Török 51. in Valant 66.

Mlajši pionirji so se prav tako pomerili v tekmovanju za pokal Cockte. Tekma je bila zadnje nedelje v Predmeji na Primorskem. Najboljši je bil Kopač iz Zirov, Zir-

Dom TVD Partizan Jesenice (foto I. Kučina)